

EIROPAS KOMISIJA

EIROPAS BIROJS KRĀPŠANAS APKAROŠANAI (OLAF)

C direktorāts – Krāpšanas apkarošanas zināšanu centrs
Korupcijas un krāpšanas apkarošanas stratēģijas un analīzes nodaļa

Rokasgrāmata

par

pārkāpumu ziņošanu dalītajā pārvaldībā

2025. gads

ATRUNA. Šis ir darba dokuments, ko sagatavojis Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) ar tās dalībvalstu ekspertu grupas palīdzību, kura darbojas Krāpšanas novēršanas koordinēšanas padomdevējas komitejas (COCOLAF) Ziņošanas un analīzes grupā. Tā mērķis ir izskaidrot un optimizēt veidu, kā dalībvalstis pilda pienākumu ziņot Komisijai par pārkāpumiem saskaņā ar piemērojamiem Eiropas Savienības (ES) tiesību aktiem. Tajā izskaidroti, bet netiek mainīti tiesību aktos paredzētie pienākumi. Dokuments neskar to, kā Eiropas Savienības Tiesa interpretē šos pienākumus.

Saturs

1.	Ievads	6
2.	Ziņošanas pienākums	7
2.1.	Saturs un konteksts	7
2.2.	Ziņošanas pienākumu mērķis	10
3.	Pārkāpuma jēdziens	12
3.1.	Pārkāpuma definīcija	12
3.1.1.	“Piemērojamo tiesību aktu noteikuma” pārkāpums	13
3.1.2.	Pārkāpumi, kas notiek “darbības vai bezdarbības” rezultātā	13
3.1.3.	Pārkāpumi, kas notiek “ekonomikas dalībnieka rīcības” rezultātā	14
3.1.4.	Pārkāpumi, kas “ietekmē vai varētu ietekmēt Savienības vispārējo budžetu, prasot no minētā budžeta segt nepamatotus izdevumus”	16
3.2.	Pārkāpumi un kļūdas	16
4.	Krāpšanas jēdziens	17
4.1	Definīcijas	17
4.1.1.	Krāpšana	17
4.1.2	Aizdomas par krāpšanu	19
4.2	Pārkāpumu klasificēšana <i>IMS</i>	20
4.3	Tīšas rīcības noteikšanai sāktu procesu iznākums	23
5.	Fakti, kas rada pienākumu ziņot	26
5.1	Pirmējā administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējuma (<i>PACA</i>) definīcija	26
5.2	<i>PACA</i> un atklāšana (Kurš atklāj pārkāpumus?)	28
5.3.	Saistība starp <i>PACA</i> un līdzekļu atgūšanu	29
5.4.	<i>PACA</i> un precīzas nelikumīgās summas aprēķināšana ziņošanas un atgūšanas vajadzībām (parāda reģistrācija)	29
5.5.	Pārkāpumu atklāšanas, konstatēšanas un ziņošanas procesā veicamo darbību secība – diagramma	30
6.	Ziņošanas pienākuma izņēmumi	30
6.1	Ziņošanas robežvērtība	30
6.2.	Īpaši ziņošanas pienākuma izņēmumi	32
7.	Ziņošana par pārkāpumu un ar pārkāpumu saistītās lietas slēgšana <i>IMS</i>	33
7.1.	Sākotnējā ziņošana	33
7.1.1.	Gadījumi, par kuriem nav sākotnēja pienākuma ziņot	34

7.1.2. Ziņošanas termiņš	34
7.2. Īpaši ziņojumi	35
7.3. Vairāku pārkāpumu ziņojumu apvienošana (apvienoti ziņojumi)	35
7.4. Papildu ziņojumi	36
7.5. Lietas slēgšana	38
7.6. Lietas atcelšana	39
8. Pārkāpuma finanšu aspekti	39
8.1. Izdevumu kopsumma	40
8.2. Pārkāpuma summa	40
9. Ziņošana par pārkāpumiem Eiropas teritoriālās sadarbības programmu (ETS) – <i>Interreg</i> – ietvaros	41
10. Finanšu instrumenti, vienkāršotu izmaksu iespējas un finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām	42
11. Izmeklēšanas konfidencialitāte	43
12. Paziņoto summu valūta	44
13. Informācijas konfidencialitāte un personas datu aizsardzība	45
14. Pārkāpumu ziņojumu nosūtīšana	46
15. Dalībnieki un struktūras, kas iesaistītas ziņošanā, izmantojot <i>IMS</i>	47
Pielikumi	48
I pielikums. Piemēri	49
1. <i>PACA</i> (pirmējā administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējuma) un pārkāpumu klasifikācijas piemēri	49
2. Tādu pārkāpumu veidu piemēri, kuri atspoguļo tīšu rīcību, kas liecina par krāpšanu	52
3. Piemērs tam, kā jānosaka pārkāpumu finansiālie aspekti	53
II pielikums. Bieži uzdotie jautājumi	54
III pielikums. Plūsmkarte – no pārkāpuma atklāšanas līdz pārkāpuma slēgšanai <i>IMS</i>	72
IV pielikums. Agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēma (<i>EDES</i>)	73

Saīsinājumu saraksts

RI	Revīzijas iestāde
<i>AFCOS</i>	Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests
<i>AFIS</i>	Krāpšanas apkarošanas informācijas sistēma
<i>AMIF</i>	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
<i>ARES</i>	Uzlabotā reģistrēšanas sistēma
BKR	<i>Brexit</i> korekcijas rezerve
<i>BMVI</i>	Finansiāla atbalsta instruments robežu pārvaldībai un vīzu politikai
PS	Pārrobežu sadarbība
<i>CCI</i>	Rakstzīmju kods, kas identificē valsti vai ģeogrāfisko reģionu
KF	Kohēzijas fonds
<i>CIRCABC</i>	Komunikācijas un informācijas centrs pārvaldes iestādēm, uzņēmumiem un iedzīvotājiem
KNR	Kopīgo noteikumu regula
ĢD	Eiropas Komisijas ģenerāldirektorāts
ECFIN ĢD	Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts
EMPL ĢD	Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts
REGIO ĢD	Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts
DR	Komisijas deleģētā regula
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ELGF	Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
EK	Eiropas Komisija
ERP	Eiropas Revīzijas palāta
<i>EDES</i>	Agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēma
EGF	Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds
EJZAF	Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
EP	Eiropas Parlaments
<i>EPPO</i>	Eiropas Prokuratūra
ESF+	Eiropas Sociālais fonds Plus
ES	Eiropas Savienība
ESSF	Eiropas Savienības Solidaritātes fonds
FR	Finanšu regula
<i>IMS</i>	Pārkāpumu pārvaldības sistēma
<i>INTERREG</i>	Eiropas teritoriālās sadarbības mērķis
<i>IPA</i>	Pirmspievienošanās palīdzības instruments
ĪR	Komisijas īstenošanas regula
IDF	Iekšējās drošības fonds
TPF	Taisnīgas pārkārtošanās fonds
VI	Vadošā iestāde
OV	<i>Oficiālais Vēstnesis</i>
<i>OLAF</i>	Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai

MA	Maksājumu aģentūra
PACA	<i>Premier Acte de Constat Administratif ou judiciaire</i> (pirmējais administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējums)
FIA ziņojums	Ilgadējais ziņojums “Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzība – cīņa pret krāpšanu”
ANM	Atveseļošanas un noturības mehānisms
SKF	Sociālais klimata fonds
DP	Dalītā pārvaldība

1. IEVADS

Šajā dokumentā ir sniegti norādījumi **par pārkāpumu ziņošanu**, ko veic dalībvalstis (un dažas trešās valstis, t. sk. kandidātvalstis)¹, kuras īsteno Eiropas Savienības (ES) budžetu, **dalītās pārvaldības** ietvaros. Tas ir sagatavots sadarbības procesā, kas tika īstenots Krāpšanas novēršanas koordinācijas padomdevējas komitejas (*COCOLAF*) Ziņošanas un analīzes grupā², un ar to tiek pārskatīta 2017. gada rokasgrāmata “Ziņošana par pārkāpumiem dalītā pārvaldībā”³ attiecībā uz **2021.–2027. gada plānošanas periodu**. Salīdzinājumā ar iepriekšējo redakciju, kas attiecās uz 2014.–2020. gada plānošanas periodu, šajā pārskatītajā rokasgrāmatas redakcijā ir apliecināta pārkāpumu ziņošanas noteikumu vispārējās nepārtrauktības nozīme, vienlaikus aktuālo uzmanību pievēršot jautājumiem, kurus visbiežāk apspriež šajā jomā strādājošie speciālisti, kā arī pieredzei, kas pēdējos gados gūta šajā kontekstā.

Skaidrības nolūkā dokumentā ir ietverti noteiktu krāsu izcēlumi jeb tekstlodziņi:

- oranžajos tekstlodziņos ir izcelta īpaši svarīga informācija;
- zilie tekstlodziņi satur definīcijas/noteikumus no attiecīgajiem tiesību aktiem;
- zaļajos tekstlodziņos ir sniegti norādījumi, kā ievadīt informāciju Pārkāpumu pārvaldības sistēmā (*IMS*).

Hipersaites šajā dokumenta ietvertas vieglākai navigācijai.

Saskaņā ar piemērojamo ES tiesisko regulējumu dalībvalstīm⁴ ir jāziņo Komisijai par pārkāpumu gadījumiem, t. sk. aizdomām par krāpšanu un konstatētu krāpšanu, kas saistīta ar ES finansētām programmām, darbībām un projektiem. Šos ziņojumus par pārkāpumiem iesniedz, izmantojot **Pārkāpumu pārvaldības sistēmu (*IMS*)** – elektronisku sistēmu, ko Komisijas vārdā izstrādājis un pārvalda Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*).

Šajā rokasgrāmatā ir precizētas ziņošanas prasības un nosacījumi, kas jāievēro visām dalībvalstīm, lai mazinātu atšķirības ziņošanas procesā un to maksimāli standartizētu, vienlaikus ņemot vērā katras valsts tiesību sistēmas īpatnības.

Rokasgrāmatas mērķis ir uzlabot dalībvalstu īstenoto ziņošanu par pārkāpumiem, nodrošinot definīciju konsekventu piemērošanu, veicinot ātru [sākotnējo] ziņošanu un papildu ziņošanu un nodrošinot augstas kvalitātes un salīdzināmus datus. Rokasgrāmatā uzmanība tiek pievērsta

¹ Skat. šīs rokasgrāmatas [9. iedaļu](#) par ziņošanu vai pārkāpumiem Eiropas teritoriālās sadarbības programmās – *Interreg*.

² Apstiprinājusi Krāpšanas novēršanas koordinācijas padomdevējas komitejas (*COCOLAF*) Ziņošanas un analīzes grupa 2025. gada 5. septembrī pēc *COCOLAF* 2024. gada 10. decembra un 2025. gada 15. maija sanāksmes. Ieguldījumu sniedza šādu dalībvalstu eksperti: Beļģija, Bulgārija, Dānija, Igaunija, Spānija, Itālija, Latvija, Ungārija, Polija, Portugāle, Rumānija, Somija un Zviedrija. Ekspertu grupas sanāksmes notika 2024. gada 21. martā, 23. maijā, 10. jūlijā, 26. septembrī un 2025. gada 13. maijā.

³ Attiecībā uz 2014.–2020. gada plānošanas periodu turpinās piemērot 2017. gada rokasgrāmatu; ja piemērojamie noteikumi nav pretrunīgi, tās norādes attiecas arī uz iepriekšējiem plānošanas periodiem.

⁴ Turpmāk tekstā atsaucies uz “dalībvalstīm” jāsaprot kā atsaucies arī uz trešām valstīm, t. sk. kandidātvalstīm, kas piedalās Eiropas teritoriālās sadarbības programmās.

ne tikai vajadzībai ziņot precīzus un pilnīgus datus, bet arī tiek atbalstīta proaktīva, strukturēta un mērķtiecīga pieeja krāpšanas un pārkāpumu risku pārvaldībai.

Komisija (t. sk. *OLAF*) ir izdevusi arī citus krāpšanas apkarošanas norādījumu dokumentus, kas aptver svarīgos aspektus un veicina labāku izpratni par pārkāpumiem un krāpšanu⁵. Lielākā daļa no tiem ir pieejami “ES fondu krāpšanas apkarošanas zināšanu un resursu centra” tiešsaistes vietnē⁶ un *CIRCABC* platformas bibliotēkā “[4. rokasgrāmata. Norādījumu dokumenti](#)”.

2. ZIŅOŠANAS PIENĀKUMS

2.1. Saturs un konteksts

Lai aizsargātu ES finanšu intereses, ES tiesību aktos ir noteikts, ka ir jāziņo par pārkāpumiem dalītās pārvaldības jomā. Dalībvalstīm ir jāsaņem Komisijai regulāri ziņojumi par pārkāpumiem (t. sk. gadījumiem, kad ir aizdomas par krāpšanu vai ir konstatēta krāpšana), par kuriem izdarīts “pirmējais administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējums” (*PACA*). Tām arī jāinformē Komisija par visu ar šādiem pārkāpumiem saistīto administratīvo un tiesas procesu gaitu.

Šī ziņošana tiek veikta elektroniski, izmantojot *IMS*.

Noteikumi, kas paredz dalībvalstu pienākumu ziņot par pārkāpumiem, izmantojot *IMS*, 2021.–2027. gada plānošanas periodā, attiecībā uz dažādiem attiecīgajiem dalītās pārvaldības fondiem, ir ietverti vairākās ES regulās, kā norādīts turpmāk tabulā.

Attiecīgais ES fonds	Politikas joma	Regula(-as)
- Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) - Eiropas Sociālais fonds Plus (ESF+) - Kohēzijas fonds (KF) - Taisnīgas pārkārtošanās fonds (TPF)		Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ⁷ 69. pants un XII pielikums

⁵ Piemēram: “Krāpšanas riska novērtēšanas un krāpšanas novēršanas pasākumi 2014.–2020. gada plānošanas periodam” (*Fraud risk assessment and anti-fraud measures for the 2014–2020 programming period*); “Anonimizēti pārkāpumu gadījumi, kas saistīti ar strukturālām darbībām” (*Anonymised irregularity cases related to structural actions*); “Praktiski norādījumi par interešu konfliktu un viltotiem dokumentiem” (*Practical guides on conflict of interest and forged documents*); “Krāpšana publiskā iepirkuma jomā – “sarkanie karogi” un paraugprakse” (*Fraud in Public Procurement – A collection of Red Flags and Best Practices*).

⁶ https://antifraud-knowledge-centre.ec.europa.eu/index_en

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas

Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds (EJZAF)	Kohēzija	(ziņošanas prasības un ziņošanas formāts)
Eiropas teritoriālās sadarbības mērķis (<i>Interreg</i>)		
- Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (<i>AMIF</i>) - Iekšējās drošības fonds (IDF) - Finansiāla atbalsta instruments robežu pārvaldībai un vīzu politikai (<i>BMVT</i>)	Iekšlietas	Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 69. pants un XII pielikums (ziņošanas prasības un ziņošanas formāts)
- Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF) - Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA)	Lauksaimniecība	- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/205⁸ (ziņošanas prasības) - Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/206⁹ (ziņošanas formāts)
Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds (EGF)		

pārkaršanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

⁸ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/205 (2023. gada 18. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 papildina ar īpašiem noteikumiem par ziņošanu par pārkāpumiem attiecībā uz Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un ar ko atceļ Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2015/1971 (OV L, 2024/205, 29.2.2024.).

⁹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/206 (2023. gada 18. decembris), ar ko nosaka ziņošanas par pārkāpumiem biežumu un formātu attiecībā uz Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 un ar ko atceļ Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2015/1975 (OV L, 2024/206, 29.2.2024.).

		• Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/204¹⁰ (ziņošanas prasības) • Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/203¹¹ (ziņošanas formāts)
--	--	--

Ziņošana par pārkāpumiem, **izmantojot IMS, NAV** paredzēta attiecībā uz Eiropas Savienības Solidaritātes fondu (ESSF)¹², *Brexit* korekcijas rezervi (BKR)¹³, Atvēršanas un noturības mehānismu (ANM)¹⁴ un Sociālo klimata fondu (SKF)¹⁵. Tomēr attiecībā uz ESSF un BKR dalībvalstīm (vai pilnvarotajām struktūrām) ir jāsniedz Komisijai informācija par pārkāpumiem galīgajos īstenošanas ziņojumos; attiecībā uz ANM un SKF informācija par nopietniem pārkāpumiem¹⁶ ir jāiekļauj maksājumu pieprasījumiem pievienotajos dokumentos, t. i., pārvaldības deklarācijā un kopsavilkumā par revīzijām¹⁷.

Iepriekš uzskaitītajos tiesību aktos ir sniegtas to galveno terminu **definīcijas**, kas attiecas uz ziņošanu par pārkāpumiem. Lai apstrādātu informāciju, ko dalībvalstis paziņojušas Komisijai, piemērojamos noteikumos ir sīki aprakstīti arī iesniedzamie **dati**¹⁸.

¹⁰ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/204 (2023. gada 18. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/691 papildina ar īpašiem noteikumiem par ziņošanu par pārkāpumiem attiecībā uz Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (EGF) (OV L, 2024/204, 29.2.2024.).

¹¹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/203 (2023. gada 18. decembris), ar ko nosaka formātu, kas jāizmanto ziņošanai par pārkāpumiem attiecībā uz Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (EGF) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/691 (OV L, 2024/203, 29.2.2024.).

¹² Padomes Regula (EK) Nr. 2012/2002 (2002. gada 11. novembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Solidaritātes fondu (OV L 311, 14.11.2002., 3. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/461 (2020. gada 30. marts), ar ko Padomes Regulu (EK) Nr. 2012/2002 groza, lai dalībvalstīm un valstīm, kuras risina sarunas par pievienošanās Savienībai, sniegtu finansiālu palīdzību, ja tās nopietni skārusi liela mēroga sabiedrības veselības ārkārtas situācija (OV L 99, 31.3.2020., 9. lpp.).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1755 (2021. gada 6. oktobris), ar ko izveido *Brexit* korekcijas rezervi (OV L 357, 8.10.2021., 1. lpp.).

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvēršanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/955 (2023. gada 10. maijs), ar ko izveido Sociālo klimata fondu un groza Regulu (ES) 2021/1060 (OV L 130, 16.5.2023., 1. lpp.).

¹⁶ Termins “nopietns pārkāpums” tika ieviests ar ANM regulu, kurā tas definēts kā “krāpšana, korupcija un interešu konflikti” (skat. 53. apsvērumu ANM regulā, kas minēta 14. zemsvītras piezīmē). Šis termins ir iekļauts arī SKF regulā ar šādu pašu nozīmi (skat. 41. apsvērumu SKF regulā, kas minēta 15. zemsvītras piezīmē). Tomēr tiesību aktos par pārkāpumu ziņošanu saskaņā ar dalīto pārvaldību un saistītajos tiesību aktos, kas tajos citēti, nav ietverts jēdziens “nopietni pārkāpumi”. Šajos tekstos ir minēti “būtiski trūkumi”, kuriem ir atšķirīga nozīme no iepriekš norādītā jēdziena un kuri neattiecas uz ziņošanas sistēmu.

¹⁷ Skat. iepriekš minētās ANM regulas 22. panta 2. punkta c) apakšpunktu un SKF regulas 21. panta 2. punkta c) apakšpunktu. Par pārkāpumu ziņošanu saistībā ar ANM skat. arī atbildi uz 10. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā “Bieži uzdotie jautājumi” (BUJ).

¹⁸ Skat. šīs rokasgrāmatas 7.1. iedaļu.

Ar ES tiesību aktiem izveidotā ziņošanas un informācijas sistēma ir dalībvalstu un ES **sadarbības principa** praktisks elements, ar kuru **apkarot krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses**¹⁹. **ES finanšu interešu aizsardzību, ko veic dalībvalstis un Komisija**²⁰, reglamentē Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95, ar ko paredz kopīgus noteikumus par vispārējiem principiem, administratīvajiem pasākumiem, sodiem un pārbaudēm, kas vajadzīgas šā mērķa sasniegšanai²¹. Saistībā ar ziņošanu par pārkāpumiem būtisks ir arī dalībvalstu pienākums norīkot Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienestu (*AFCOS*)²², lai atvieglotu efektīvu sadarbību un informācijas apmaiņu ar *OLAF*, jo lielākā daļa no šiem dienestiem ir atbildīgi par koordinēšanas pasākumiem un arī ziņošanu par pārkāpumiem.

Ziņošana būtu jāuzskata arī par veidu, kā praktiski izpaužas vairākās spēkā esošajās regulās nostiprinātās Komisijas tiesības saņemt informāciju un veikt pārbaudes. Tās ir piemērojamas kopā ar Komisijas pienākumu analizēt informāciju un nosūtīt to atpakaļ dalībvalstīm.

2.2. Ziņošanas pienākumu mērķis

Detalizēta ziņošana par pārkāpumiem ļauj **gan dalībvalstīm, gan Komisijai sasniegt vairākus mērķus**, kas saistīti ar to pienākumu aizsargāt ES finanšu intereses un apkarot krāpšanu, īstenojot ES budžetu.

- Ziņošana par pārkāpumiem ir **preventīvs pasākums**. Tā palīdz dalībvalstīm un Komisijai proaktīvi novērtēt risku. Komisija (t. sk. *OLAF*) izmanto dalībvalstu ziņoto informāciju, lai “**veiktu riska analīzi**”, un, pamatojoties uz iegūto informāciju, var sagatavot ziņojumus un “**izstrādāt sistēmas, kas ļauj efektīvāk identificēt riskus**”²³. Viens no galvenajiem rezultātiem Komisijas veiktajai analīzei par dalībvalstu ziņotajiem pārkāpumiem ir gada ziņojums par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzību un cīņu pret krāpšanu (FIA). Ar šo ziņojumu tiek izpildīts [Līguma par Eiropas Savienības darbību \(LESD\)](#) 325. panta 5. punktā noteiktais Komisijas pienākums katru gadu informēt Eiropas Parlamentu (EP) un Padomi par pasākumiem, kas veikti ES un valstu līmenī, lai stiprinātu ES finanšu interešu aizsardzību. Tādējādi

¹⁹ Kā noteikts [Līguma par Eiropas Savienību \(LES\)](#) 4. panta 3. punktā un [Līguma par Eiropas Savienības darbību \(LESD\)](#) 325. panta 1. punktā.

²⁰ ES tiesību akti noteic, ka Komisija veic savu pienākumu aizsargāt Savienības finanšu intereses un apkarot krāpšanu, un šis pienākums ir cieši saistīts ar tās atbildību par budžeta izpildi, [LESD](#) 317. pantu un tās Līgumu uzraudzītājas pienākumu saskaņā ar [LES](#) 17. panta 1. punktu.

²¹ Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.).

²² Skat. 12.a pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

²³ [KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.5. punkta otrā daļa](#) un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 4. panta 1. punkts.

tiek nodrošināta pārredzamība un pārskatatbildība sabiedrības priekšā un izpildīts Komisijas pienākums nosūtīt analizēto informāciju atpakaļ dalībvalstīm.

- Ziņošana par pārkāpumiem ļauj dalībvalstīm un Komisijai **uzraudzīt** dalībvalstu īstenotās darbības no administratīvā un tiesiskā viedokļa.
- Tā nodrošina pārliecību, ka dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas attiecībā uz palīdzību dalītās pārvaldības ietvaros darbojas pienācīgi un tādējādi kalpo kā **pareizas finanšu pārvaldības instruments**.
- *OLAF*, apstrādājot un analizējot krāpšanas novēršanas nolūkā sniegto informāciju, rīkojas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 883/2013²⁴. Ar šo regulu *OLAF* tiek piešķirtas darbības pilnvaras: i) kā pilnībā neatkarīgai izmeklēšanas struktūrvienībai veikt administratīvu izmeklēšanu un ii) kā Komisijas struktūrvienībai palīdzēt **izstrādāt un attīstīt metodes krāpšanas apkarošanai**. Atbilstoši savai kompetencei *OLAF* sagatavo vēl citus analīzes ziņojumus²⁵, kurus tas dara pieejamus kompetentajām valsts iestādēm.
- Dalībvalstu īstenoto darbību rezultātu analīze palīdz Komisijai **novērst iespējas, ka ES tiesību akti par ES palīdzību tiek izmantoti krāpšanas nolūkā**²⁶.

Pārkāpumu ziņošanas, izmantojot *IMS*, mērķis **NAV** informēt *OLAF* izmeklēšanas nodaļu par aizdomām par pārkāpumiem, t. sk. krāpšanu, lai *OLAF* sāktu sākotnējo analīzi un izlemtu, vai sākt izmeklēšanu; šim nolūkam ir citi speciāli kanāli (kā sīkāk aprakstīts atbildē uz 7. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā).

Tomēr, ja *OLAF* ir jāpieņem lēmums par izmeklēšanas sākšanu, dalībvalstu ziņotā informācija par pārkāpumiem nodrošina, ka Birojs ir pastāvīgi informēts par dalībvalstī potenciāli notiekošu izmeklēšanu, kas varētu būt saistīta ar to pašu ekonomikas dalībnieku vai darbību/projektu.

Tas ir saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 883/2013 8. pantu, kas paredz informācijas apmaiņu starp *OLAF* un kompetentajām iestādēm, t. sk. tiesu iestādēm, Biroja veikto iekšējo vai ārējo izmeklēšanu ietvaros.

²⁴ Precīzu atsauci skat. 22. zemsvītras piezīmē.

²⁵ Skat., piemēram, “Ar krāpšanu nesaistītu pārkāpumu samazināšanās analīze laikposmā no 2007.–2013. gada plānošanas perioda līdz 2014.–2020. gada plānošanas periodam” (*Analysis of the decline in non-fraudulent irregularities in the programming period 2007–2013 to programming period 2014–2020*); “Pārkāpumi un krāpšana sadalījumā pa intervences jomām – risku salīdzināšana” (*Irregularities and fraud by areas of intervention – comparing risks*); “Ar Covid-19 saistīti krāpšanas riski ES izdevumos” (*Covid-19 related fraud risks in EU spending*) vai “Potenciālais risks veselības infrastruktūras finansēšanā” (*Potential risk in the funding of health infrastructure*). Šie ziņojumi ir pieejami *CIRCABC* platformas bibliotēkā “4. rokasgrāmata. Norādījumu dokumenti”.

²⁶ ES izdevumu programmu nodrošināšana pret krāpšanu ir viens no pamatprincipiem [Komisijas 2019. gada stratēģijā krāpšanas apkarošanai](#), COM(2019) 196 final.

3. PĀRKĀPUMA JĒDZIENS

3.1. Pārkāpuma definīcija

ES regulām, kas uzskaitītas [šīs rokasgrāmatas 2.1. iedaļā](#), kurā aprakstīti ziņošanas pienākumi attiecībā uz dažādiem fondiem, pamatā ir pārkāpumu definīcija, kas ietverta minētajās regulās vai ir paredzēta saistītajos tiesību aktos.

Definīcija attiecībā uz fondiem, kuriem piemērojama [Kopīgo noteikumu regula \(KNR\)](#) (t. sk. *Interreg*):

KNR 2. panta 31. punkts: ““pārkāpums” ir jebkurš piemērojamo tiesību aktu pārkāpums, kas noticis ekonomikas dalībnieka darbības vai bezdarbības dēļ un kas ietekmē vai varētu ietekmēt Savienības budžetu, prasot no minētā budžeta segt nepamatotus izdevumus.”

Definīcija attiecībā uz ES lauksaimniecības fondiem:

[Regulas \(ES\) 2021/2116](#) 2. panta a) punkts: ““pārkāpums” ir pārkāpums Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 1. panta 2. punkta nozīmē.”

[Padomes Regulas Nr. 2988/95](#) 1. panta 2. punktā ir noteikts: ““Pārkāpums” nozīmē Kopienas tiesību normas pārkāpumu, ko rada kāda saimnieciskās darbības subjekta rīcība vai nolaidība, kas kaitē vai varētu kaitēt Kopienas budžetam vai to pārvaldītiem budžetiem: mazinot vai zaudējot ienākumus no Kopienas vārdā tieši izveidotajiem pašu resursiem vai veicot nepamatotus izdevumus.”

Definīcija attiecībā uz EGF:

[Regulas \(ES\) 2021/691](#) 3. panta 4. punkts: ““pārkāpums” ir piemērojamo tiesību aktu pārkāpums, kas noticis tāda ekonomikas dalībnieka darbības vai bezdarbības dēļ, kurš ir iesaistīts EGF īstenošanā, un kā rezultātā rodas vai varētu rasties kaitējums Savienības budžetam, prasot no šā budžeta segt nepamatotus izdevumus.”

Lai gan definīcijas dažādās jomās nedaudz atšķiras, pārkāpumu vienmēr raksturo četri pamatelementi, kas sīkāk aprakstīti turpmāk.

Pārkāpums ir:

1. jebkurš piemērojamo tiesību aktu noteikuma pārkāpums,
2. kas noticis ekonomikas dalībnieka
3. darbības vai bezdarbības rezultātā
4. un kas ietekmē vai varētu “ietekmēt Savienības budžetu, prasot no minētā budžeta segt nepamatotus izdevumus”.

Neatkarīgi no attiecīgās ES fondu politikas jomas pārkāpuma definīcija ir jāinterpretē visa ES finanšu interešu aizsardzībai noteiktā tiesiskā regulējuma kontekstā.

3.1.1. “Piemērojamo tiesību aktu noteikuma” pārkāpums

Piemērojamo tiesību aktu noteikuma pārkāpums vai nepildīšana aptver visu normatīvo regulējumu un saistošās procedūras, kas attiecas uz ES finansējumu. Tādējādi šeit minētie piemērojamo tiesību aktu noteikumi ietver **gan ES, gan valsts noteikumus**²⁷. Tie īpaši attiecas uz:

- ES palīdzības piešķiršanu (ietverot līdzfinansējumu no dalībvalsts budžeta (neatkarīgi no tā, vai to dara valsts, reģionālā vai pašvaldību līmenī) un no dotāciju saņēmēju vai galasaņēmēju privātajiem līdzekļiem);
- publisko līdzekļu pārvaldību kopumā (valsts vai iestāžu līmenī);
- līgumiem, kas parakstīti pēc dotāciju piešķiršanas vai iepirkuma procedūras, un to īstenošanu.

Pārkāpums var notikt jebkurā programmas, darbības vai projekta cikla posmā – no plānošanas līdz revīzijai, *ex post* uzraudzībai vai izvērtēšanai. Jebkurā posmā veiktu pārbaūžu rezultāti var norādīt uz to, ka netiek pildīti nosacījumi, kas jāievēro ES palīdzības saņēmējam, darbuzņēmējam vai galasaņēmējam, pat tad, ja projekts jau ir īstenots (piemēram, infrastruktūras ekspluatācija). Šie nosacījumi, kas paredzēti ES vai valsts tiesību aktos, var tiešā vai netiešā veidā attiekties uz darbību un attiecīgo izdevumu attiecināmību, pareizību, pārvaldību vai pārbaudēm.

Informācijai, kas jānorāda *IMS* 6.3. laukā “ES tiesību akti”, jābūt pēc iespējas precīzākai un jāietver pārkāptā tiesību akta attiecīgais pants. Piemēram, lauksaimniecības jomā, kur īpašos noteikumus var būt paredzēti nosacījumi, kuri ir jāievēro, un kur pārkāpuma rezultātā ir izdots atgūšanas rīkojums, noteiktajā laukā (6.3.4.) jānorāda ES tiesību akta attiecīgais pants un punkts. Tas ļautu noteikt tiesiskā regulējuma vājākos elementus, attiecībā uz kuriem var būt nepieciešami korektīvi pasākumi.

Informācija, kas jānorāda *IMS* 6.4. laukā “Valsts noteikumi”, ir galvenais avots, pamatojoties uz kuru valsts iestādes var veikt spēkā esošo valsts tiesību aktu līdzīgu novērtējumu.

3.1.2. Pārkāpumi, kas notiek “darbības vai bezdarbības” rezultātā

Pārkāpumi var notikt ekonomikas dalībnieka rīcības vai bezdarbības rezultātā.

²⁷ Kā skaidri noteikts [KNR 2. panta 3. punktā](#): ““piemērojamie tiesību akti” ir Savienības tiesību akti un valstu tiesību akti, kas attiecas uz to piemērošanu.”

Pārkāpumus var izdarīt tīši vai netīši. Lai noteiktu, vai ir noticis pārkāpums, subjektīvie elementi saistībā ar to, vai rīcība bija tīša (apzināta vai neapzināta darbība vai bezdarbība, pārkāpjot kādu noteikumu), un rīcības mērķis (iespējams kaitējums ES budžetam) nav būtiski: pārkāpumu nosaka pēc tā objektīvajiem elementiem (darbība vai bezdarbība, kuras rezultātā tiek pārkāpts noteikums, tādējādi radot iespējamu kaitējumu ES budžetam).

Pārkāpumi var būt vienreizēji vai sistēmiski. Sistēmisks pārkāpums²⁸ ir “jebkurš pārkāpums, kurš var atkārtoties un attiecībā uz kuru pastāv liela iespēja, ka tas notiks līdzīga veida darbībās, un kurš izriet no būtiskiem trūkumiem pārvaldības un kontroles sistēmu pareizā funkcionēšanā, t. sk. no tā, ka nav izveidotas piemērotas procedūras saskaņā piemērojamajiem noteikumiem”.

Pārkāpumiem var būt ietekme citās dalībvalstīs vai trešās valstīs.

3.1.3. Pārkāpumi, kas notiek “ekonomikas dalībnieka rīcības” rezultātā

Ekonomikas dalībnieka jēdziens ir definēts nozaru regulās.

Definīcija attiecībā uz fondiem, kuriem piemērojama KNR:

KNR 2. panta 30. punkts:

“**“ekonomikas dalībnieks”** ir jebkura fiziska vai juridiska persona vai cits subjekts, kas piedalās fondu sniegtās palīdzības īstenošanā, izņemot dalībvalsti, kas īsteno valsts varu.”

Definīcija attiecībā uz Eiropas lauksaimniecības fondiem:

Komisijas Deleģētā regulas (ES) 2024/205 4. apsvērums:

“Ir jāprecizē, ka ar jēdzienu **“ekonomikas dalībnieks”** jēdziena “pārkāpums” piemērošanas nolūkā Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 1. panta 2. punkta nozīmē un citos neatbilstības gadījumos nosacījumiem, ko dalībvalstis noteikušas kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajos plānos saistībā ar Regulas (ES) 2021/2116 50. panta 3. punktu, būtu jāsaprot jebkura fiziska vai juridiska persona vai cita struktūra, kas piedalās fondu palīdzības īstenošanā, izņemot dalībvalsts iestādi, kura īsteno savas valsts varas prerogatīvas, kā paredzēts Regulas (ES) 2021/1060 2. panta 30. punktā, vai maksā piešķirtos ieņēmumus Regulas (ES) 2021/2116 45. panta nozīmē.”

²⁸ Sistēmisku pārkāpumu definīcija ir atrodamā [KNR 2. panta 33. punktā](#) un [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas \(ES\) 2021/2116 \(2021. gada 2. decembris\) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu \(ES\) Nr. 1306/201 \(OV L 435, 6.12.2021., 187. lpp.\) 2. panta d\) punktā.](#)

Definīcija attiecībā uz EGF:

Komisijas Deleģētā regulas (ES) 2024/204 5. apsvērums:

“Ir jāprecizē, ka jēdziens **“ekonomikas dalībnieks”** jēdziena “pārkāpums” piemērošanas nolūkā Regulas (ES) 2021/691 3. panta 4. punkta nozīmē būtu jāsaprot jebkura fiziska vai juridiska persona vai cita struktūra, kas piedalās fonda palīdzības īstenošanā, izņemot dalībvalsti, kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde Regulas (ES) 2021/1060 2. panta 30. punkta nozīmē.”

No iepriekš minētajiem noteikumiem izriet, ka ir jānošķir gadījumi, kad dalībvalsts iestāde, kas ir iesaistīta ES finansētās programmās vai darbībās, darbojas kā “ekonomikas dalībnieks”, un gadījumi, kad tā rīkojas kā struktūra, “kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde”.

Pašreizējā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra attiecībā uz pārkāpumu ziņošanu ES finanšu interešu aizsardzības nolūkā, kā arī judikatūra par dalībvalstu publiskās varas prerogatīvu īstenošanu citās ES tiesību jomās (t. i., brīvība veikt uzņēmējdarbību un konkurences tiesības, ko varētu izmantot pēc analogijas) paredz **tikai dažus vispārīgus noteikumus, kas palīdz veikt šo nošķirumu**: ir saglabāta doma, ka, lai “pārkāpuma” jēdziens būtu jēgpilns, jēdziens “ekonomikas dalībnieks” būtu jāinterpretē plašā nozīmē²⁹. Savukārt, formulējums “dalībvalsts, kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde” ir jāinterpretē šauri, jo tas ietver izņēmumu, kas ierobežo “pārkāpuma” jēdzienu. Tiesa ir uzskatījusi dalībvalstu “ekonomikas dalībnieku” struktūras (piemēram, vadošās iestādes vai starpniekstruktūras, t. i., ministrijas vai reģionālās pārvaldes iestādes) kā tādas, kas ir saņēmušas ES līdzekļus un darbojas kā līgumslēdzējas iestādes³⁰. Tā ir arī precizējusi, ka, lai noteiktu, vai dalībvalsts rīkojas “kā ekonomikas dalībnieks” vai “īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde”, nav svarīgi, vai dalībvalsts ir publiska vai privāta struktūra; nozīme ir šīs struktūras veiktās darbības būtībai³¹. **Lai papildinātu iepriekš izklāstītos vispārējos principus, var izmantot tādu īpašu situāciju piemērus** (kas ir Tiesā iesniegto lietu pamatā), kurās dalībvalsts iestāde, kas ir iesaistīta ES finansētā programmā vai darbībā, ir rīkojusies, īstenojot savas prerogatīvas, kā publiska iestāde vai kā ekonomikas dalībnieks.

²⁹ Saskaņā ar attiecīgo judikatūru (skat., piemēram, 2020. gada 1. oktobra spriedumu LSEZ SIA “Elme Messer Metalurģs”/Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, C-743/18, EU:C:2020:767, 59. un 63. punktu un tajos minēto judikatūru) jēdziens “pārkāpums” ir jāinterpretē plaši; no tā izriet, ka arī “ekonomikas dalībnieka” definīcija ir jāinterpretē plaši, lai “pārkāpuma” jēdziens būtu jēgpilns.

³⁰ Skat., piemēram, 2024. gada 4. oktobra spriedumu *Obshtina Svishtov/Rakovoditel na Upravlyavashitia organ na Operativna programa “Regioni v rastezh” 2014–2020*, C-175/23, EU:C:2024:853, 11.–13. punktu un 25. punktu; 2022. gada 31. marta spriedumu *L.B./Smetna palata na Republika Bulgaria*, C-195/21, EU:C:2022:239, 21., 22., 28. un 29. punktu, un 2016. gada 14. jūlija spriedumu *Wrocław – Miasto na prawach powiatu/Minister Infrastruktury i Rozwoju*, C-406/14, EU:C:2016:562, 15. un 16. punktu.

³¹ Skat. 1991. gada 23. aprīļa spriedumu *Klaus Höfner un Fritz Elser/Macrotron GmbH*, C-41/90, EU:C:1991:161, 21., 29. un 30. punktu; un 1997. gada 18. marta spriedumu *Diego Calì & Figli Srl/Servizi ecologici porto di Genova SpA (SEPG)*, C-343/95, EU:C:1997:160, 22. un 23. punktu.

Tomēr ne judikatūras, ne tajā izvērtēto situāciju skaits nav pietiekami liels, lai varētu izveidot izsmeļošu atšķirības kritēriju sarakstu.

Lai noteiktu, vai dalībvalsts iestāde ir vai nav uzskatāma par ekonomikas dalībnieku, un varētu piemērot “pārkāpuma” jēdzienu, **katrs gadījums vienmēr būs jāizvērtē atsevišķi.**

Papildu informācija attiecībā uz nošķirumu starp “ekonomikas dalībnieku” un “dalībvalsti, kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde”, ir atrodamā atbildē uz 9. jautājumu šīs rokasgrāmatas [II pielikumā](#).

3.1.4. Pārkāpumi, kas “ietekmē vai varētu ietekmēt Savienības vispārējo budžetu, prasot no minētā budžeta segt nepamatotus izdevumus”

Nav obligāti jābūt situācijai, ka pārkāpuma rezultātā dalībvalsts deklarē Komisijai neattiecināmos izdevumus kā attiecināmus vai ir nodarīts kaitējums ES budžetam. Tas ir pārkāpums pat tad, ja rīcība tiek atklāta, pirms izdevumi ir deklarēti Komisijai kā attiecināmi, jo tā “būtu” ietekmējusi ES budžetu, ja nebūtu atklāta.

Tomēr par šo pārkāpumu, iespējams, nav jāziņo, t. i., ja uz to attiecas kāds no ziņošanas pienākuma izņēmumiem/atkāpēm³².

3.2. Pārkāpumi un kļūdas

Tiesiskajā regulējumā, ko piemēro dalītai pārvaldībai, bieži ir minētas atsauces uz kļūdām, nesniedzot šā termina definīciju. Ir svarīgi atzīmēt, ka jebkuru kļūdu var uzskatīt par pārkāpumu, ja tā atbilst visiem četriem iepriekš aprakstītās pārkāpuma definīcijas pamatelementiem. Ja kļūda neatbilst vienam vai vairākiem šīs definīcijas elementiem, tā nav pārkāpums. Tomēr ir jānosaka, vai par šādu kļūdu ir jāziņo *IMS*³³.

Rezumējot, nevar sniegt pilnīgu un izsmeļošu pārkāpumu sarakstu – lēmumus var pieņemt, tikai izskatot katru gadījumu atsevišķi, un tāpēc par tiem ir jāpieņem institucionāls spriedums. Katrā konkrētajā situācijā ir jāuzdod šādi jautājumi:

- a) Vai ir pārkāpti tiesību normu vai līguma noteikumi?
- b) Ja ir, vai tam bija vai varētu būt negatīva ietekme uz ES budžetu?
- c) Vai pārkāpumu ir izdarījis ekonomikas dalībnieks vai dalībvalsts iestāde, kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde³⁴?

³² Skat. šīs rokasgrāmatas [6. iedaļu](#).

³³ Skat. atbildi uz 1. jautājumu šīs rokasgrāmatas [II pielikumā](#).

³⁴ Skat. arī atbildi uz 9. jautājumu šīs rokasgrāmatas [II pielikumā](#).

4. KRĀPŠANAS JĒDZIENS

Dalībvalstīm ir jāziņo par pārkāpumiem, t. sk. par krāpšanu.

“Pārkāpuma” jēdziena objektīvie elementi ir aprakstīti 3. iedaļā. Saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu krāpšanas definīcija (aprakstīta šajā iedaļā) ietilpst plašākā “pārkāpuma” kategorijā. Galvenās grūtības pareizai kvalificēšanai un pārkāpumu klasificēšanai sagādā tas, ka krāpšana ir krimināltiesību jēdziens, – tas nozīmē, ka ir jāpierāda konstatētās rīcības nolūks (*mens rea* jeb subjektīvā puse) un uz to attiecas arī kriminālprocesa noteikumos paredzētās garantijas, piemēram, nevainīguma prezumpcija līdz galīga sprieduma pasludināšanai. Tas nozīmē, ka, pirms pārkāpumu var kvalificēt/klasificēt kā “krāpšanu”, var būt pagājuši daudzi gadi no tā atklāšanas un var būt zudusi informācijas lietderība savlaicīgai riska analīzei.

Lai palīdzētu ziņotājām iestādēm pildīt to uzdevumus un sniegtu Komisijai savlaicīgu un nozīmīgu informāciju, tika izveidota starpkategorija “aizdomas par krāpšanu”. Šī kategorija nav pamatota uz (noziedzīgas) rīcības aprakstu, bet gan konkrētu veikto procesuālo darbību noteikšanu.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, dalībvalstīm ir skaidri jānosaka un jānošķir šādi gadījumi: i) administratīvie (ar krāpšanu nesaistīti) pārkāpumi; ii) aizdomas par krāpšanu un iii) konstatēta krāpšana.

Jēdzieni “krāpšana”, “aizdomas par krāpšanu” un “konstatēta krāpšana” ir skaidroti nākamajā iedaļā.

4.1 Definīcijas

4.1.1. Krāpšana

Ziņošanas sistēmā³⁵ izmantotā **krāpšanas definīcija** ir ietverta Direktīvas (ES) 2017/1371³⁶ 3. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā³⁷.

“1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka krāpšana, kas skar Savienības finanšu intereses, ir noziedzīgs nodarījums, ja tā izdarīta ar nodomu.

2. (...) par krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, uzskata turpmāk norādīto:

a) attiecībā uz izdevumiem, kas nav saistīti ar iepirkumu, – jebkura darbība vai bezdarbība, kura saistīta ar:

³⁵ Skat. [KNR XII](#) pielikuma 1. iedaļas 1.1. punkta b) apakšpunktu un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 2. panta a) punktu.

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198/29, 28.7.2017.).

³⁷ Vai – gadījumos, kad minētā direktīva nav saistoša, – 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts [Konvencijā](#), kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. pantu, par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību dalībvalstīs.

i) kļūdainu, neprecīzu vai nepilnīgu paziņojumu vai dokumentu izmantošanu vai iesniegšanu, kā rezultātā notiek līdzekļu vai aktīvu nelikumīga piesavināšanās vai to nelikumīga ieturēšana no Savienības budžeta vai budžetiem, ko pārvalda Savienība vai kas tiek pārvaldīti tās uzdevumā;

ii) informācijas neizpaušanu, ar ko tiek pārkāptas īpašas saistības, radot tādas pašas sekas; vai

iii) šādu līdzekļu vai aktīvu nepareizu izmantošanu, kas neatbilst mērķiem, kuriem tie tika sākotnēji piešķirti;

b) attiecībā uz izdevumiem, kas saistīti ar iepirkumu, vismaz tad, ja tas ir darīts, lai gūtu nelikumīgu labumu pārkāpuma izdarītājam vai kādam citam, radot zaudējumus Savienības finanšu interesēm, – jebkura darbība vai bezdarbība, kura saistīta ar:

i) kļūdainu, neprecīzu vai nepilnīgu paziņojumu vai dokumentu izmantošanu vai iesniegšanu, kā rezultātā notiek līdzekļu vai aktīvu nelikumīga piesavināšanās vai to nelikumīga ieturēšana no Savienības budžeta vai budžetiem, ko pārvalda Savienība vai kas tiek pārvaldīti tās uzdevumā;

ii) informācijas neizpaušanu, ar ko tiek pārkāptas īpašas saistības, radot tādas pašas sekas; vai

iii) šādu līdzekļu vai aktīvu nepareizu izmantošanu, kas neatbilst mērķiem, kuriem tie tika sākotnēji piešķirti, un kas kaitē Savienības finanšu interesēm.”

Saskaņā ar ziņošanas noteikumiem par krāpšanu ir uzskatāmi arī **citi noziedzīgi nodarījumi**, kas minēti [Direktīvas \(ES\) 2017/1371](#) 4. panta 1., 2. un 3. punktā, t. i., nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, aktīva un pasīva korupcija un līdzekļu nelikumīga piesavināšanās.

Direktīvas 3. pantā sniegtā definīcija norāda gan uz subjektīviem elementiem (“[rīcība], ja izdarīta ar nodomu”), gan uz objektīviem elementiem (rīcība, kas aprakstīta 3. panta 2. punktā), kuriem saskaņā ar direktīvu valsts tiesību kārtībā ir jābūt “noziedzīgos nodarījumos”.

Piemēri rīcības veidiem, kuri būtu uzskatāmi par tādiem, kas liecina par krāpšanu, pamatojoties uz to tīšo raksturu, ir atrodami šīs rokasgrāmatas I pielikuma 2. iedaļā.

Tomēr, izņemot dažas acīmredzamas situācijas (kas aprakstītas iepriekš minētajā krāpšanas definīcijā), ne vienmēr ir viegli nošķirt netīšu un tīšu rīcību, jo lēmums par subjektīvā elementa esību ir konkrētas (administratīvās vai tiesu) iestādes kompetencē un tiek pieņemts skaidri definētas procedūras beigās.

Turklāt, ja personas tiek apsūdzētas noziedzīgos nodarījumos, piemēram, krāpšanā, tikai krimināltiesā kriminālprocesa beigās var, izmantojot visas likumā paredzētās garantijas, nolemt, vai šāda apsūdzība ir vai nav pierādīta. Tam var būt vajadzīgi vairāki gadi, un tādējādi

Komisijai netiktu uzreiz sniegta pieejamā informācija, kas nepieciešama riska analīzei un brīdinājumiem, tāpēc kopš 2005. gada ES tiesību aktos ir ieviests starpjēdziens starp pārkāpumu un krāpšanu, t. i., aizdomas par krāpšanu.

4.1.2 Aizdomas par krāpšanu

“Aizdomu par krāpšanu” definīcija ir ietverta vairākos ES tiesību aktos³⁸.

Aizdomas par krāpšanu

Aizdomas par krāpšanu ir pārkāpums, par kuru valsts līmenī sāk administratīvu procesu vai tiesvedību nolūkā konstatēt tīšas rīcības esamību[esību], it īpaši krāpšanu vai citus noziedzīgus nodarījumus (..).

No iepriekš minētās definīcijas izriet turpmāk uzskaitītie galvenie aspekti.

- 1) Jēdziens “aizdomas par krāpšanu” galvenokārt nav saistīts ar konkrētu rīcību, kā aprakstīts, piemēram, [Direktīvas \(ES\) 2017/1371](#) 3. panta 2. punktā. Pirmkārt un galvenokārt, tā ir **procesuāla definīcija**: visi pārkāpumi, par kuriem valsts iestādes ir sākušas īpašu procedūru, lai konstatētu tīšu rīcību, ir jāklasificē kā “aizdomas par krāpšanu”.
- 2) Būtisks faktors, kā nošķirt pārkāpumus, ir apzināts nodoms pārkāpt noteikumu, un tas nosaka konkrēta procesa sākšanu, lai konstatētu tā izdarīšanu.
- 3) Šādi procesi ietver:
 - a) kriminālprocesus, kas sākti, lai konstatētu tīšu rīcību saistībā ar krāpšanu vai citiem noziedzīgiem nodarījumiem³⁹, kā arī
 - b) administratīvos procesus, kuru mērķis ir konstatēt rīcības tīšumu, kas ietver apzinātu kāda noteikuma pārkāpumu, par kuru piemēro administratīvus sodus⁴⁰.

Pārkāpums, par kuru valsts līmenī tiek ierosināts administratīvs vai tiesvedības process, lai konstatētu, vai rīcība bijusi tīša, būtu jāuzskata par “aizdomām par krāpšanu”.

Administratīvie procesi, kuru mērķis ir noteikt tīšu rīcību, var attiekties tikai uz dažām dalībvalstīm. Citās dalībvalstīs pārkāpumi, kas klasificējami kā “aizdomas par krāpšanu”, ietvers tikai tos pārkāpumus, kuru rezultātā tiek sākts kriminālprocess.

³⁸ Skat. Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 2. panta a) punktu, kā arī [KNR XII pielikuma](#) 1. iedaļas 1.1. punkta b) apakšpunktu. Atšķirībā no Komisijas deleģētajām regulām terminam “aizdomas par krāpšanu” [KNR XII pielikumā](#) nav sniegta atsevišķa definīcija, bet tas ir ietverts noteikumā par pārkāpumiem, par kuriem jāziņo.

³⁹ Skat. īpaši [KNR XII pielikuma 2. iedaļu](#), kurā dalībvalstīm prasīts *IMS* norādīt “Noziedzīgus nodarījumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2017/1371”.

⁴⁰ Skat. [Padomes Regulas \(EK, Euratom\) Nr. 2988/95](#) 4., 5. un 6. pantu.

Attiecīgajos noteikumos⁴¹ ir paredzēts pienākums ziņojumā par pārkāpumu norādīt “attiecīgā gadījumā – vai darbība rada aizdomas par krāpšanu”.

Ja saistībā ar pārkāpumu ir sāktā kāda no iepriekš 3. punkta a) vai b) apakšpunktā aprakstītajām procedūrām, šo pārkāpumu *IMS* klasificē kā “*IRQ3* – aizdomas par krāpšanu”. Ziņojot Komisijai par šādiem pārkāpumiem vai atjauninot informāciju par tiem, būtu jāizmanto šī klasifikācija.

Lai gan valstu noteikumi attiecībā uz automātisku (*ex officio*) saukšana pie atbildības par rīcību, par kuru ir aizdomas kā par noziedzīgu nodarījumu, var atšķirties, visām dalībvalstīm, kuras ir Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) sastāvā, ir jāņem vērā arī tās kompetence un visi *EPPO* ierosinātie procesi jāuzskata par aizdomām par krāpšanu.

Nozaru noteikumos vai valsts tiesību aktos var paredzēt arī iespēju papildus kriminālprocesam sākt īpašas administratīvas procedūras (un piemērot saistītās sankcijas)⁴².

4.2 Pārkāpumu klasificēšana *IMS*

Pareiza un savlaicīga pārkāpuma klasificēšana ir būtisks ziņošanas procesa elements, jo tas nodrošina Komisijai informāciju, kas tai nepieciešama, lai veiktu krāpšanas riska analīzi un novērtējumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu krāpšanas novēršanu un atklāšanu. Šī klasifikācija tiek izmantota arī par pamatu, lai nošķirtu “pārkāpumus, par kuriem ziņots kā par krāpnieciskiem” un “pārkāpumus, par kuriem nav ziņots kā par krāpnieciskiem”, kā tas ir gada FIA ziņojumos⁴³.

Visus paziņotos pārkāpumus var pareizi klasificēt *IMS*, attiecīgajā laukā (6.12.) izvēloties vienu no šiem četriem variantiem:

IRQ2 – (administratīvs) pārkāpums;

IRQ3 – aizdomas par krāpšanu⁴⁴;

IRQ4 – konstatēts tīšs pārkāpums (Padomes Regulas Nr. 2988/95 5. pants) – sīkākus paskaidrojumus skat. turpmāk 4.3. iedaļā;

IRQ5 – konstatēta krāpšana un cita noziedzīga rīcība⁴⁵.

Attiecībā uz lielāko daļu pārkāpumu netiek sākts administratīvs vai tiesvedības process, lai noteiktu, vai rīcība ir bijusi tīša. Attiecībā uz šiem pārkāpumiem nodarījuma rezultātā tiktu

⁴¹ Skat. Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2024/205 3. panta 3. punkta j) apakšpunktu un Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2024/204 3. panta 3. punkta i) apakšpunktu.

⁴² Skat. īpaši Padomes Regulas Nr. 2988/95 6. pantu par mijiedarbību starp vienlaicīgiem kriminālprocesiem un administratīviem procesiem saistībā ar tīšiem pārkāpumiem.

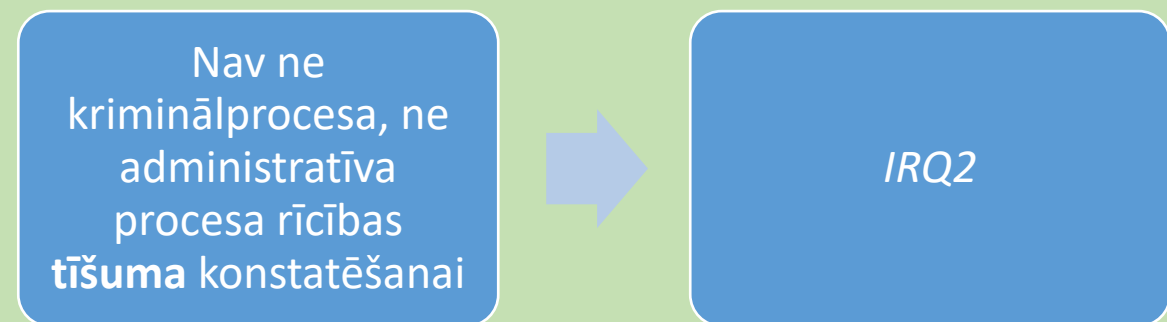
⁴³ Un citos 25. zemsvītras piezīmē minētajos dokumentos.

⁴⁴ Un citi noziedzīgi nodarījumi, kas minēti Direktīvas (ES) 2017/1371 4. panta 1., 2. un 3. punktā.

⁴⁵ Un citi noziedzīgi nodarījumi, kas minēti Direktīvas (ES) 2017/1371 4. panta 1., 2. un 3. punktā.

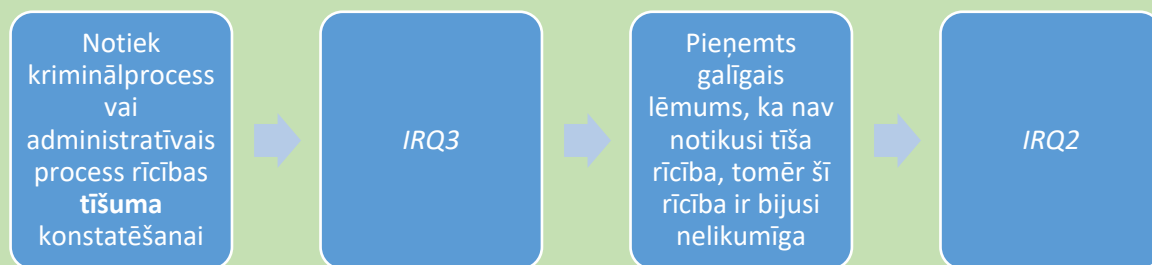
koriģēti neattiecināmie izdevumi un, ja nepieciešams, sāka atgūšanas vai, ja iespējams, norakstīšanas procedūra no turpmākiem maksājumu pieprasījumiem.

Ja pārkāpuma rezultātā netiek sāta procedūra, lai konstatētu rīcības tīšumu, kā aprakstīts 4.1.2. iedaļas 3. punkta a) vai b) apakšpunktā, to *IMS* klasificē kā “*IRQ2* – pārkāpums”.

Tas pats kods jāizmanto, atjauninot informāciju par pārkāpumu, kas iepriekš klasificēts kā “*IRQ3* – aizdomas par krāpšanu”, ja šajos procesos tiek pieņemts lēmums, kas atbrīvo attiecīgo personu no jebkādiem apgalvojumiem par tīšu rīcību.

Attiecīgi ir jāveic izmaiņas procesa aprakstā 1.15. laukā (piemēram, no kriminālprocesa (*PP*) uz administratīvo procesu (*AP*)).

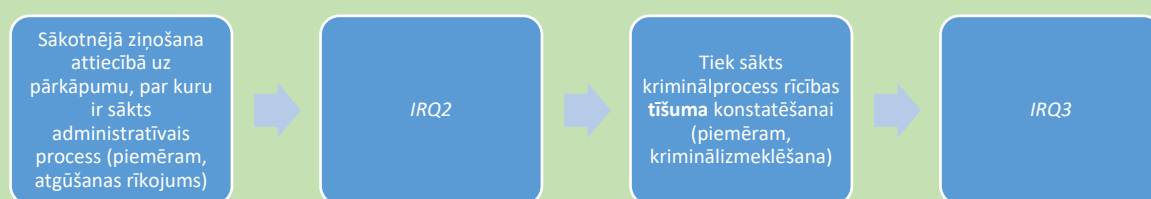
Pieredze liecina, ka dalībvalstīm ir atšķirīgas pieejas pārkāpumu klasifikācijai, jo īpaši ziņojot par krāpnieciskiem gadījumiem, un šīs atšķirības mazina paziņotās informācijas lietderību un salīdzināmību. Lai saskaņotu veidu, kā dalībvalstis klasificē gadījumus/lietas “aizdomas par krāpšanu”, ir jānosaka **kopīgi laika punkti procedūrā**.

Laika punkts, kad valsts iestādes klasificē pārkāpumu kā “aizdomas par krāpšanu”, neizbēgami ir lielā mērā atkarīgs no tā, kad iestādes, kas ziņo Komisijai, uzzina, ka lieta ir nonākusi kādā no 4.1. iedaļā aprakstītajiem procedūras posmiem. Piemēram, ja iestāde, kas veic konkrētu pārbaudi, konstatē iespējamu noziedzīgu rīcību un nodod lietu prokuratūrai vai tiesībaizsardzības iestādei tālākai izmeklēšanai, ziņotājai iestādei brīdī, kad tā saņem informāciju, ka ir sāta izmeklēšana, būtu jāklasificē šī lieta kā “aizdomas par krāpšanu”.

Tomēr, ja valsts policija veic savu neatkarīgu izmeklēšanu, kuras rezultātā tiek sākta kriminālizmeklēšana pret ES finansējuma saņēmēju vai darbuzņēmēju, iestādes, kas ir atbildīgas par ziņošanu Komisijai, var tikt informētas par notiekošajām darbībām tikai vēlākā procesa posmā. Tiklīdz ziņotājas iestādes par to uzzina (vai nu no policijas, kas tās informē par notiekošo izmeklēšanu, vai no tiesu iestādes, kas sniedz vai meklē informāciju pēc apsūdzības pieprasījuma), pārkāpums būtu pareizi jāpārklasificē vai jāpaziņo ar pareizu klasifikāciju.

Tomēr jāuzsver, ka, ziņojot par notiekošajām izmeklēšanām, īpaša uzmanība jāpievērš valsts un ES noteikumiem par konfidencialitāti (skat. šīs rokasgrāmatas [11. iedaļu](#)).

Ja par pārkāpumu jau ir ziņots un tas jau ir klasificēts (6.12. laukā) kā “*IRQ2* – pārkāpums”, tas jāatjaunina ar visu pieejamo papildu informāciju, jo īpaši saistībā ar notiekošajām procedūrām (piemēram, nomainot no *AP* uz *PP*), un klasifikācija jānomaina uz “*IRQ3* – aizdomas par krāpšanu”.

Ir noteikti šādi laika punkti, kas raksturo katru posmu procedūrā, kurā tiek konstatēta atbilstība jēdziena “aizdomas par krāpšanu” definīcijai.

1. Lēmums sākt administratīvu procesu, lai konstatētu, vai pārkāpums ir izdarīts tīši (piemēram, konkurences iestāde sāk procesu, lai izskatītu manipulācijas ar piedāvājumiem)⁴⁶.
2. Administratīvās iestādes veikta informācijas nosūtīšana: iestāde pārsūta prokuratūrai lietu par ES vai valsts noteikumu iespējamu pārkāpumu, kas apdraud ES finanšu intereses, un prokurors pieņem lēmumu par izmeklēšanas sākšanu.
3. Kriminālizmeklēšanas sākšana: prokurors atver lietu par ES vai valsts noteikumu iespējamu pārkāpumu, kas apdraud ES finanšu intereses.

⁴⁶ Ņemiet vērā, ka dažas dalībvalstis konkrētus administratīvos procesus (piemēram, saistībā ar novērtējumu par mākslīgu apstākļu radīšanu, lai varētu pretendēt uz ES palīdzību) var uzskatīt par “administratīviem procesiem rīcības tīšuma konstatēšanai” un tādējādi attiecīgos pārkāpumus klasificēt kā *IRQ3*. Dažas valstis var izmantot *IRQ3* klasifikāciju tikai un vienīgi attiecībā uz pārkāpumiem, par kuriem ir sākts kriminālprocess. Abas pieejas ir saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu.

4. Apsūdzības pieprasījums: prokurors lūdz izvirzīt apsūdzību pret personu saistībā ar noteikumu iespējamu pārkāpumu, kas apdraud ES finanšu intereses.

Ir svarīgi nodrošināt, lai klasifikācija “aizdomas par krāpšanu” tiktu veikta pēc iespējas ātrāk. Tāpēc situācijas, kas aprakstītas iepriekš 3. un 4. punktā (un mazākā mērā 1. punktā), jāsaprot kā situācijas, kad izmeklēšana ir sākta, ziņotājām iestādēm par to nezinot, un tās tiek informētas tikai vēlāk.

Tādējādi ir acīmredzams, ka apsūdzība (4. punkts) ir pēdējais laika punkts, kad pārkāpumu var klasificēt kā *IRQ3*, turklāt tikai tad, ja iepriekš nav bijusi pieejama nekāda informācija.

Pārkāpuma klasifikācija *IMS* 6.12. laukā pienācīgi jāpapildina ar saistīto procesu pareizu identifikāciju 1.15. laukā.

4.3 Tīšas rīcības noteikšanai sākto procesu iznākums

Dalībvalstīm ir jāinformē Komisija par to, kad sāktas, pabeigtas vai izbeigtas procedūras vai tiesvedības procesi administratīvu pasākumu, administratīvo sodu vai kriminālsodu piemērošanai saistībā ar paziņotajiem pārkāpumiem, kā arī par šādu procedūru vai tiesvedību iznākumu⁴⁷.

Galīgo lēmumu par rīcības tīšumu pieņem iesaistītās dalībvalsts attiecīgās iestādes. Tas nozīmē, ka gadījumu/lietu, ko sākotnēji atklāj administratīva struktūra un kas tiek nodots(-a) prokuratūrai vai tiesībsargsardības iestādei, kura nolemj sākt kriminālizmeklēšanu (lieta, par kuru *IMS* attiecīgi ziņots kā par *IRQ3* – aizdomas par krāpšanu), tiesu iestādes vēlāk var noraidīt vai izbeigt ar kriminālapsūdzību attaisnošanu. Paralēli notiekošos administratīvos procesus, kas sākti un apturēti kriminālprocesu laikā, var atsākt, un to rezultātā var tikt piemērotas administratīvas sankcijas (skat. turpmāk iedaļu “Administratīvie procesi”).

Kriminālprocesi

Tiesa, kas izskata lietu, var kriminālprocesa iznākumā konstatēt noziedzīgu rīcību un piemērot sankcijas personai, kas atzīta par vainīgu. Saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu, ja tiek pasludināts notiesājošs spriedums un tas netiek pārsūdzēts, lietu var uzskatīt par **konstatētu krāpšanu** atbilstoši *res iudicata* (jeb “sprieduma galīguma”) tiesību principam.

⁴⁷ Skat. Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2024/205 un (ES) 2024/204 3. panta 6. punktu un [KNR](#) XII pielikuma 2. iedaļu.

Saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem⁴⁸ dalībvalstīm ir jānorāda, vai ir konstatēta krāpšana attiecībā uz pārkāpumiem, par kuriem ir piemēroti sodi. Tas attiektos arī uz citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas minēti [Direktīvas \(ES\) 2017/1371](#) 4. panta 1., 2. un 3. punktā, t. i., nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, aktīvu un pasīvu korupciju un līdzekļu nelikumīgu piesavināšanos.

Ja pārkāpums sākotnēji ir paziņots pareizi, *IMS* jau ir izveidota lieta “aizdomas par krāpšanu”. Atjauniniet informāciju par lietu, veicot izmaiņas attiecīgajās cilnēs un laukos vai pievienojot jaunu informāciju, piemēram:

- attiecībā uz procesiem: 1.15. laukā jānorāda *PP* (kriminālprocess),
- attiecībā uz klasifikāciju: 6.12. laukā *IRQ3* jānomaina uz *IRQ5*,
- jāaizpilda informācija par sankcijām (sodiem) 10. cilnē un saistītā informācijā 11. cilnē,
- 11. cilnē var augšupielādēt arī apliecinājošos dokumentus (piemēram, tiesas lēmumus, spriedumus, notiesājošos spriedumus).

Lietās, kurās ir pabeigts gan kriminālprocess, gan administratīvais process, noteicošā ir kriminālprocesa klasifikācija (tāpēc lieta būtu jāklasificē kā IRQ5).

Administratīvie procesi

Administratīvā procesa rezultātā lēmējiestāde (piemēram, valsts konkurences iestāde) var konstatēt aplūkotās rīcības (piemēram, manipulāciju ar piedāvājumiem) tīšumu, un tā rezultātā var tikt atsaukts finansējums un piemēroti administratīvi sodi un sankcijas. Saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu šāds administratīvās iestādes pieņemtais lēmums noteiktu rīcības tīšumu.

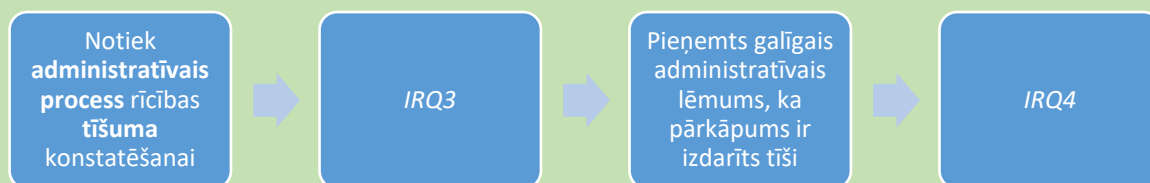
Saskaņā ar [Regulu Nr. 2988/95](#) nozaru noteikumos vai valsts tiesību aktos ir paredzēti nosacījumi administratīvo pasākumu, sodu un sankciju piemērošanai. Attiecīgie ziņošanas noteikumi⁴⁹ paredz, ka dalībvalstīm ir jānorāda, vai par pārkāpumiem piemērotie sodi ir pamatoti ar valsts vai ES tiesību aktiem.

⁴⁸ Skat. īpaši Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 6. punkta c) apakšpunktu.

⁴⁹ Skat. īpaši Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 6. punkta b) apakšpunktu.

Ja pārkāpums sākotnēji ir paziņots pareizi kā *IRQ3*, *IMS* jau ir izveidota lieta “aizdomas par krāpšanu”. Atjauniniet informāciju par lietu, veicot izmaiņas attiecīgajās cilnēs un laukos vai pievienojot jaunu informāciju, piemēram:

- attiecībā uz procesiem: 1.15. laukā jānorāda *AP* (administratīvais process),
- attiecībā uz klasifikāciju: 6.12. laukā *IRQ3* jānomaina uz *IRQ4*,
- jāaizpilda informācija par sankcijām (sodiem) 10. cilnē un saistītā informācijā 11. cilnē,
- 11. cilnē var augšupielādēt arī apliecinājošos dokumentus (piemēram, lēmumus u. c.).

5. FAKTI, KAS RADA PIENĀKUMU ZIŅOT

5.1 Pirmējā administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējuma (*PACA*) definīcija

Saskaņā ar ES tiesību aktiem dalībvalstīm ir jāziņo par pārkāpumu un krāpšanas lietām, par kurām ir pieņemts “pirmējais administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējums” (parasti saukts par *PACA*)⁵⁰.

Pirmējais administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējums (*PACA*) ir

(KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.1. punkta a) apakšpunkts, Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2024/204 un (ES) 2024/205 2. panta b) apakšpunkts⁵¹.

“kompetentas administratīvas vai tiesu iestādes veikts pirmais rakstiskais novērtējums, ar ko, pamatojoties uz konkrētiem faktiem, secina, ka ir izdarīts pārkāpums. Tas neierobežo iespēju, ka šo secinājumu vēlāk var grozīt vai atcelt, ņemot vērā attiecīgās administratīvās vai tiesvedības procedūras norisi.”

Lai ziņošanas sistēma darbotos pilnīgi efektīvi, par pirmējo konstatējumu administratīvā vai tiesvedības procedūrā vai procesā ir jāuzskata administratīvās iestādes vai tiesas **pirmais ieraksts** par to, ka pastāv pārkāpums. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad minētais ieraksts ir tikai iekšējais dokuments, ja vien tas ir pamatots ar faktiem. Šī norāde uz to, ka pastāv pārkāpums, **neliedz administratīvajām vai tiesu iestādēm pirmējo konstatējumu vēlāk atcelt vai grozīt, pamatojoties uz attiecīgā administratīvā vai tiesvedības procesa norisi**⁵². Jebkurā gadījumā dalībvalstij nākamajā ziņojumā ir jāsniedz visa jaunā informācija par pārkāpumu, kas nebija pieejama, kad fakti tika paziņoti pirmoreiz⁵³. Šī pieeja atbilst prasībai, kas paredz dalībvalstīm ziņot jebkādu papildu informāciju par paziņotajiem pārkāpumiem, tiklīdz šī informācija kļūst pieejama⁵⁴.

Saskaņā ar *PACA* definīciju šim konstatējumam ir jābūt **rakstveida dokumentam** ar šādiem obligātiem elementiem:

- pārkāpuma **faktu un elementu aprakstu**,
- kompetentās iestādes veiktu **novērtējumu**,
- **secinājumu**, ka ir izdarīts pārkāpums.

Kā norādīts turpmāk sniegtajā piemēru sarakstā, tie var būt dažādu veidu dokumenti.

⁵⁰ *PACA* ir akronīms franču valodā vārdiem *premier acte de constat administratif ou judiciaire*.

⁵¹ *KNR* šis termins ir norādīts aprakstošā veidā, savukārt Komisijas Deleģētajās regulās (ES) 2024/204 un (ES) 2024/205 tas ir sniegts kā definīcija.

⁵² Kā skaidri noteikts *KNR* XII pielikuma 1. iedaļas 1.4. punktā un Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2024/204 un (ES) 2024/205 2. panta b) apakšpunktā.

⁵³ Skat. šā dokumenta 7.4. iedaļu.

⁵⁴ Skat. *KNR* XII pielikuma 1. iedaļas 1.1. punkta a) apakšpunktu un Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2024/204 un (ES) 2024/205 3. panta 5. punktu.

PACA definīcijai atbilstošu dokumentu piemēri⁵⁵:

- vadošās iestādes, starpniekstruktūras vai maksājumu aģentūras sagatavots pārvaldības verifikācijas vai kontroles ziņojums (kurā izklāstīti verifikācijas/kontroles rezultāti);
- lēmums noraidīt finansējuma pieteikumu, atteikties parakstīt līdzfinansējuma līgumu, atteikt izdevumu atlīdzināšanu, atteikties segt izdevumus avansa maksājuma ietvaros, samazināt finansējumu, atsaukt nepamatoti izmaksātu finansējumu, izbeigt līdzfinansējuma līgumu;
- (valsts revīzijas iestādes, sertifikācijas struktūras, augstākās revīzijas iestādes) revīzijas ziņojumi;
- Eiropas Komisijas (revīzijas) ziņojums;
- Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) izmeklēšanas ziņojums;
- Eiropas Revīzijas palātas ziņojums;
- Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izmeklēšanas ziņojums;
- ziņojums, lēmums, nolēmums vai vienošanās sākt atgūšanas procedūru;
- atgūšanas rīkojums;
- izmeklēšanas struktūras ziņojums;
- citi publisko struktūru izdoti ziņojumi vai memorandi (iekšējās revīzijas, pārvaldības ziņojumi u. c.), kuros norādīti pārkāpumu gadījumi;
- dokuments par lietas nodošanu prokuroram;
- (prokuratūras vai tiesībsardzības iestāžu) lēmums sākt izmeklēšanu;
- apsūdzības (pieprasījums vai lēmums);
- notiesājošs spriedums, spriedums (tiesas spriedums).

Šis dokumentu saraksts nav izsmeļošs, bet drīzāk ir kā atvērts katalogs; tas nozīmē, ka arī citus dokumentus, kas nav iekļauti sarakstā, var uzskatīt par *PACA* dokumentiem. Kompetentā iestāde katru reizi, pamatojoties uz konkrētajā lietā savāktu dokumentāciju, izlemj, kurš dokuments atbilst *PACA* definīcijā noteiktajām prasībām. Lai nodrošinātu ziņošanas procesa savlaicīgumu, ir svarīgi konkrētajā gadījumā/lietā kā *PACA* izvēlēties pareizo dokumentu (īpaši svarīgs ir šā dokumenta datums, jo tas nosaka laikposmu, kurā par pārkāpumu jāziņo Komisijai). Ziņotāju iestāžu iekšējās procedūrās būtu jānorāda, kāda veida dokumenti tiek izmantoti *PACA* vajadzībām konkrētai (darbības) programmai vai fondam, un jānodrošina, ka par visiem gadījumiem, kuriem *PACA* datums ir konkrētajā ceturksnī, tiek ziņots tajā pašā pārskata/ziņošanas periodā.

Dažus no iepriekš minētajiem dokumentu piemēriem nevajadzētu uzskatīt par pamatojumu atlikt ziņošanas pienākumu. Piemēram, apsūdzības pieprasījumu, līdzīgi kā aprakstīts [4.2. iedaļā](#), uzskata par *PACA* tikai tad, ja tas ir iesniegts **arī** laika punktā, kad iestādes, kas ziņo par pārkāpumu Komisijai, pirmo reizi uzzina par pārkāpumu (šajā gadījumā – aizdomām par krāpšanu). Šādā situācijā apsūdzības pieprasījums parasti tiek iesniegts, pirms tiek izdots atgūšanas rīkojums. Tomēr, ja pieprasījums ir sagatavots pēc tam, kad,

⁵⁵ *PACA* dokumentu piemērus ir sagatavojušas dalībvalstis. Tie attiecas uz attiecīgu situāciju konkrētas dalībvalsts tiesību sistēmā, un tāpēc tie nevar būt tieši piemērojami citas dalībvalsts tiesību sistēmai.

piemēram, vadošā iestāde ir iepriekš pārsūtījusi dokumentus vai ziņojumus prokuroram, par *PACA* būtu uzskatāma šī agrāk veikta paziņošana.

Par *PACA* dokumentu vajadzētu uzskatīt visagrāk veikto rakstveida novērtējumu par konkrēto lietu, kurā secināts, ka ir noticis pārkāpums. Tajā var būt vēlāk veiktas izmaiņas.

Attiecībā uz pārkāpumu gadījumiem, ko administratīvā iestāde klasificējusi kā “aizdomas par krāpšanu”, pirmējo konstatējumu vajadzētu izdarīt ne vēlāk kā brīdī, kad ir sagatavots ziņojums, kas jānosūta kompetentajām iestādēm (prokuroram / tiesu iestādei vai administratīvajai iestādei), lai sāktu procesu rīcības tīšuma konstatēšanai (skat. šīs rokasgrāmatas [4.2. iedaļu](#)).

Pamatojoties uz iepriekš minēto, presē publicēti raksti, kas norāda uz iespējamiem pārkāpumiem, netiek uzskatīti par *PACA*, bet gan tikai par informācijas avotiem turpmākām pārbaudēm, lai konstatētu, vai ir noticis pārkāpums (un, iespējams, tā rezultātā kompetentā iestāde veiktu pirmo rakstveida novērtējumu). Preses raksti, kuros ir minēta prokurora veikta kriminālizmeklēšana, var norādīt uz nepieciešamību ziņotājām iestādēm sazināties ar prokuratūru, lai iegūtu informāciju, kas tai nepieciešama, lai ar *IMS* starpniecību iesniegtu paziņojumu par pārkāpumu.

I pielikuma 1. iedaļā ir sniegti vēl citi *PACA* piemēri.

Valsts un ES noteikumi var paredzēt kādas saistītās izmeklēšanas konfidencialitāti un tādējādi radīt noteiktus apstākļus ziņošanas atlikšanai (skat. šīs rokasgrāmatas [11. iedaļu](#)).

5.2 *PACA* un atklāšana (Kurš atklāj pārkāpumus?)

Pārkāpuma atklāšana un *PACA* sagatavošana notiek paralēli. Parasti, ja pārbaudes veic kompetentā iestāde vai pārvaldības un kontroles sistēmas struktūra un rezultātā tiek secināts, ka ir noticis pārkāpums, tiek izveidots *PACA*. Iestādes, kas atklāj pārkāpumu, ir arī tās, kuras, veicot rakstveida novērtējumu, pārliccinās, ka pārkāpums patiešām ir noticis.

Tomēr šīs iestādes ne vienmēr ir tās pašas iestādes, kurām pirmajām ir radušās aizdomas, ka varētu būt noticis pārkāpums. Piemēram, struktūra X (piem., policija vai nodokļu iestāde) konstatē aizdomīgu situāciju un nolemj, ka būtu rūpīgāk jāpārbauda konkrēta darbība vai konkrēts ekonomikas dalībnieks (saņēmējs vai darbuzņēmējs) saistībā ar saņemto ES finansējumu. Tomēr struktūra X nav atbildīga par šādu pārbaudi veikšanu un tāpēc nosūta attiecīgo informāciju struktūrai Y (piem., vadošajai iestādei), kas ir atbildīga par pārbaudēm. Pēc tam struktūra Y veic pārbaudes un, pamatojoties uz savu novērtējumu, kas izklāstīts

rakstveida dokumentā, secina, ka ir noticis pārkāpums. Tādējādi struktūru Y uzskata par iestādi, kas atklājusi pārkāpumu.

Dalībvalstij ir jānorāda iestāde, kas konstatējusi pārkāpumu, *IMS* (2. cilnes lapa, 2.2. lauks “Iesaistītās iestādes”)⁵⁶.

5.3. Saistība starp *PACA* un līdzekļu atgūšanu

Dalībvalstu īstenotā ziņošana par pārkāpumiem netiek veikta ar mērķi sākt līdzekļu atgūšanas procedūru⁵⁷, bet gan ziņot par šo gadījumu/lietu Komisijai informācijas un analīzes nolūkā.

Tomēr daudzos gadījumos *PACA* var sasaistīt ar atgūšanas procedūras sākšanu. Tas ir saistīts ar faktu, ka pēc pārkāpuma atklāšanas kompetentajai iestādei (vadošajai iestādei, starpniekstruktūrai, maksājumu aģentūrai) ir jāatgūst neatbilstoši izmaksātie līdzekļi.

PACA datumam nevajadzētu būt vēlākam par atgūšanas procedūras ierosināšanas dienu. Lai gan dažādās dalībvalstīs parādu piedziņas specifiskās procedūras var atšķirties, atgūšanas procedūra (vairumā gadījumu) sākas dienā, kad kompetentā iestāde veic administratīvus pasākumus, lai atgūtu naudu. Tā rezultātā dalībvalsts iestāde var pirmo reizi rakstveidā paziņot ekonomikas dalībniekam, ka finansējuma summa ir jāatmaksā, un ziņot Komisijai par pārkāpumu.

5.4. *PACA* un precīzas nelikumīgās summas aprēķināšana ziņošanas un atgūšanas vajadzībām (parāda reģistrācija)

Ziņojot par pārkāpumiem (pēc *PACA*), dalībvalstij sākotnējā ziņojumā *IMS* ir jānorāda **pārkāpuma summa**.

Nav būtiski, ka tajā brīdī precīza nelikumīgā summa **vēl nav zināma vai to vēl nevar aprēķināt** (piemēram, nav pabeigta revīzija, jo īpaši, ja nav pabeigta pretrunu procedūra ar revidējamo struktūru, vai pārkāpumus, kas klasificēti kā aizdomas par krāpšanu, vēl pārbauda tiesu iestādes).

Tiklīdz ir noteikta precīza nelikumīgā summa, dalībvalstij par to būtu jāziņo, iesniedzot **papildu ziņojumu**⁵⁸ *IMS*.

Iepriekš aprakstītie apstākļi attiecas arī uz nelikumīgās summas **atgūšanu**, ko veic dalībvalsts kompetentā iestāde, vai uz jebkādam **finanšu korekcijām**, ko var piemērot Komisija. Dalībvalstij un Komisijai to attiecīgajās procedūrās ir jānosaka precīzas nelikumīgās summas,

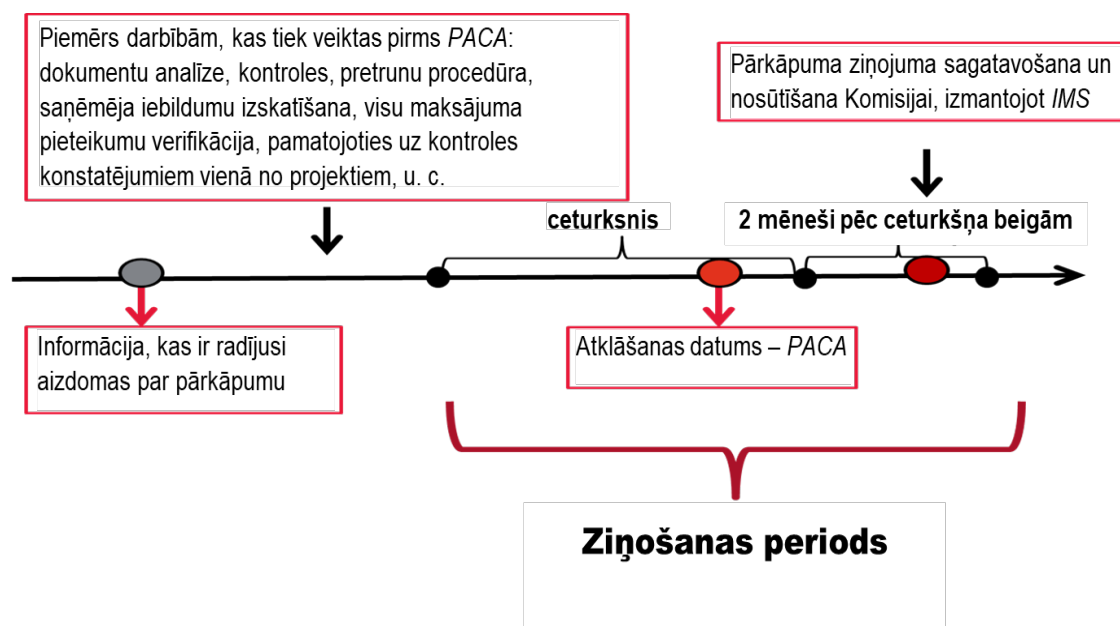
⁵⁶ Iepriekš *IMS* 7.5. lauks.

⁵⁷ Līdzekļu atgūšana ietver arī citas finanšu korekcijas, piemēram, neatbilstoši veiktu izdevumu atskaitīšanu, piemēram, no galīgā maksājuma pieprasījuma.

⁵⁸ [KNR XII pielikuma 1. iedaļas](#) 1.4. punkts un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 5. punkts.

lai tās varētu reģistrēt kā parādu. Tomēr tas tiek veikts atsevišķi no pārkāpumu ziņošanas *IMS*, kas nav grāmatvedības instruments, bet gan informācijas avots preventīvām darbībām un analīzei.

5.5. Pārkāpumu atklāšanas, konstatēšanas un ziņošanas procesā veicamo darbību secība – diagramma

6. ZIŅOŠANAS PIENĀKUMA IZŅĒMUMI

Noteikumi, kas reglamentē ziņošanu par pārkāpumiem, ietver dažus ziņošanas pienākuma izņēmumus⁵⁹.

6.1 Ziņošanas robežvērtība

Dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai par pārkāpumiem tikai attiecībā uz summām, kas pārsniedz 10 000 EUR no fondu ieguldījuma ([KNR XII pielikuma](#) 1. iedaļas 1.2. punkta a) apakšpunkta teikuma pirmā daļa un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/204](#) un (ES) [2024/205](#) 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts).

Šis noteikums ir pirmais vispārējais ziņošanas pienākuma izņēmums.

⁵⁹ Tomēr dalībvalstīm ir katru gadu – ikgadējās ticamības apliecināšanas ietvaros – jāziņo Komisijai par visām summām, kas izriet no kāda pārkāpuma, arī gadījumos, uz kuriem attiecas izņēmumi.

Par pārkāpumiem, kas nepārsniedz 10 000 EUR no fondu ieguldījuma, nav jāziņo, izmantojot *IMS*.

Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad pārkāpumi ir saistīti ar aizdomām par krāpšanu (vai konstatētu krāpšanu).

Apsverot 10 000 EUR ziņošanas robežvērtību, ir jāpatur prātā jēdziens “saistītie pārkāpumi”.

Savstarpēji saistīti pārkāpumi (“izņēmums attiecībā uz izņēmumu”)

Vispārējais ziņošanas pienākuma izņēmums, t. i., ziņošanas robežvērtība, “**neattiecas** uz pārkāpumiem, kuri ir savstarpēji saistīti un kuru kopējā summa pārsniedz 10 000 EUR no fondu ieguldījuma, pat ja katrs no tiem atsevišķi nepārsniedz minēto maksimālo apjomu” ([KNR XII pielikuma](#) 1. iedaļas 1.2. punkta a) apakšpunkta teikuma otrā daļa un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/204](#) un (ES) [2024/205](#) 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts).

Šis “izņēmums attiecībā uz izņēmumu” ir paredzēts, lai izvairītos no savstarpēji saistītu pārkāpumu mākslīgas sadalīšanas nolūkā apiet ziņošanas prasības, kas būtu pretrunā tiesību aktu mērķiem.

Nemot vērā iespējamo pamatā esošo situāciju daudzveidību, nav iespējams sniegt izsmēlošu sarakstu ar elementiem, kas veido “saistību” starp pārkāpumiem. Tomēr par “saistību” starp pārkāpumiem parasti uzskata šādus elementus:

- pārkāpumus (arī, ja tie ir dažāda veida pārkāpumi), ko izdarījusi viena un tā pati persona / ekonomikas dalībnieks (vai personu / ekonomikas dalībnieku grupa) un kas attiecas uz vienu un to pašu darbību (projektu, līgumu, darbību vai projektu grupu);
- pārkāpumus (arī, ja tie ir dažādu veidu pārkāpumi), ko izdarījis viens un tas pats ekonomikas dalībnieks (vai personu / ekonomikas dalībnieku grupa) un kas attiecas uz dažādām darbībām (projektu, līgumu, darbību vai projektu grupu);
- pārkāpumus, ko izdarījušas dažādas personas / ekonomikas dalībnieki un kas attiecas uz vienu un to pašu darbību (projektu, līgumu, darbību vai projektu grupu).

Ir būtiski atzīmēt, ka par savstarpēji saistītiem pārkāpumiem var ziņot kopā vai atsevišķi, kā sīkāk paskaidrots šīs rokasgrāmatas [7.3. iedaļā](#).

Dalībvalstis var *IMS* norādīt, ka pārkāpumi (kuri netika/netiek ziņoti kopā) ir saistīti, jo tajos ir iesaistīta viena un tā pati persona / ekonomikas dalībnieks.

Ja lietā iesaistīto(-ās) personu(-as) / ekonomikas dalībnieku(-us) var sasaistīt ar citām lietām, 1.14. laukā pārejas lodziņš tiek nomainīts uz “JĀ”.

Persona
konstatēta
vairākās lietās

Persona
konstatēta
vairākās lietās

Attiecībā uz 10 000 EUR ziņošanas robežvērtību ir svarīgi pievērst uzmanību arī gadījumiem/lietām, kad sākotnēji ir ziņots par pārkāpumu vairāk nekā 10 000 EUR apmērā, bet vēlāk ir izrādījies, ka attiecīgā summa ir mazāka par 10 000 EUR. Šādus pārkāpumus neatkarīgi no tā, vai tie sākotnēji ir/nav klasificēti kā aizdomas par krāpšanu (vai konstatēta krāpšana), *IMS* nevar atcelt. Tā vietā šādās lietās pēc visu valsts procedūru pabeigšanas tiktu nosūtīts tikai viens atjauninājums, pieprasot lietas slēgšanu. Laika posmā starp šīm darbībām minētās lietas nebūtu regulāri jāatjaunina. Tomēr šāda pieeja neattiecas uz savstarpēji saistītiem pārkāpumiem.

6.2. Īpaši ziņošanas pienākuma izņēmumi

Papildus iepriekš aprakstītajam vispārējam ziņošanas pienākuma izņēmumam piemērojamie tiesību aktu noteikumi attiecībā uz pārkāpumu ziņošanu paredz **vairākus īpašus izņēmumus**.

Attiecīgi par pārkāpumiem nav jāziņo:

- 1) gadījumos, kad pārkāpuma vienīgais aspekts ir tas, ka atbalsta saņēmēja **ar krāpšanu nesaistīta bankrota**⁶⁰ dēļ pilnībā vai daļēji nav izpildīta līdzfinansētajā darbības programmā iekļautā darbība;
- 2) gadījumos, uz kuriem atbalsta saņēmējs **brīvprātīgi** norādījis vadošajai iestādei vai par grāmatvedību atbildīgajai iestādei, **pirms kāda no iestādēm pati to konstatējusi** – vai nu pirms, vai arī pēc publiskā ieguldījuma veikšanas –, **JA VIEN NAV AIZDOMAS PAR KRĀPŠANU** (“izņēmums attiecībā uz izņēmumu”);
- 3) gadījumos, kurus vadošā iestāde vai sertifikācijas iestāde ir konstatējusi un koriģējusi **pirms attiecīgo izdevumu iekļaušanas** Komisijai iesniegtajā **izdevumu deklarācijā** – **JA VIEN NAV AIZDOMAS PAR KRĀPŠANU** (“izņēmums attiecībā uz izņēmumu”).

⁶⁰ Skat. arī atbildi uz 8. jautājumu [šīs rokasgrāmatas II pielikumā](#).

Ziņošanas pienākumam ir vairāki izņēmumi; viens ir vispārējs izņēmums, un trīs – īpaši izņēmumi. Tomēr pastāv arī “izņēmumi attiecībā uz izņēmumiem”.

7. ZIŅOŠANA PAR PĀRKĀPUMU UN AR PĀRKĀPUMU SAISTĪTĀS LIETAS SLĒGŠANA *IMS*

7.1. Sākotnējā ziņošana

Ziņojot Komisijai par pārkāpumiem, dalībvalstīm ir jāsniedz visa informācija, kas norādīta piemērojamos tiesību aktos: [KNR XII pielikuma 2. iedaļā](#) un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 3. punktā.

Atbildē uz 12. jautājumu šīs rokasgrāmatas [II pielikumā](#) ir norādīts, kur *IMS* (un kā) ir jāievada noteikta nepieciešamā informācija.

Ja attiecībā uz pārkāpumu tiek veikta *OLAF* izmeklēšana, dalībvalstīm *IMS* ir jānorāda arī pilns *OLAF* lietas numurs.

OLAF lietas numurs jānorāda arī tad, ja *OLAF* ir lietu reģistrējis, taču pēc tam noraidījis, pamatojoties uz subsidiaritātes principu. Ja dalībvalsts kompetentā iestāde, pamatojoties uz darbībām, kas veiktas pēc šādas *OLAF* noraidīšanas, secina, ka tomēr ir noticis pārkāpums, dalībvalstij, ziņojot par pārkāpumu *IMS*, ir jānorāda *OLAF* lietas numurs.

Ziņotāja iestāde nodrošina, ka sniegtā informācija ir precīza un skaidra, neietekmējot iespēju to integrēt vai labot ar papildu ziņojumiem (“pieprasījumi atjaunināt lietu” *IMS*, skat. [7.4. iedaļu](#)).

Informācija *IMS* tiek sniegta, to ievadot dažāda veida laukos, kurus kopumā var raksturot kā strukturētus (lauki ar iespēju no noteiktiem izvēles sarakstiem atlasīt vienu vai vairākas opcijas) vai nestrukturētus (brīvā teksta lauki).

Sākotnējais ziņojums vairumā gadījumu ietver konstatētā pārkāpuma veida aprakstu. Šo aprakstu var iesniegt divos veidos: vai nu strukturētā laukā (6.8. lauks “Pārkāpuma veids”), kurā var norādīt vairākus pārkāpumu veidus, vai nestrukturētā laukā (6.9. lauks “*Modus operandi*”), kurā ziņotājai iestādei ir jāsniedz apraksts par pārkāpuma izdarīšanai izmantoto metodi, tādējādi sniedzot paskaidrojumus un radot izpratni par 6.8. laukā izmantotajiem kodiem.

Piemēram, skat. 5. un 6. jautājumu [II pielikumā](#).

7.1.1. *Gadījumi, par kuriem nav sākotnēja pienākuma ziņot*

Pārkāpumi, kuru summa nesasniedz ziņošanas robežvērtību (vai kuri atbilst kritērijiem attiecībā uz citiem ziņošanas pienākuma izņēmumiem, kas aprakstīti šīs rokasgrāmatas 6. iedaļā) un tādējādi netiek paziņoti Komisijai, arī ir jānorāda dalībvalstu ikgadējos finanšu ziņojumos vai pārskatos / gada pārskatos. Dažos gadījumos pēc noteikta laika perioda (kas var būt vairāki gadi) var parādīties jauni konstatējumi, pamatojoties uz kuriem šie pārkāpumi ir jāziņo Komisijai. Piemēram, šāda situācija varētu rasties, ja nelikumīgā summa tagad pārsniegtu ziņošanas robežvērtību vai ja nelikumīgā summa, ko dalībvalsts atklāja un koriģēja pirms tās iekļaušanas maksājuma pieteikumā Komisijai, tagad tiktu uzskatīta par gadījumu, kad pastāv aizdomas par krāpšanu vai ir konstatēta krāpšana.

Lai netiktu izkropļota statistika attiecībā uz “ziņošanas efektivitāti” (t. i., vidējais laiks no pārkāpuma konstatēšanas līdz tā paziņošanai Komisijai) un neradītu iespaidu, ka attiecīgā dalībvalsts nav ievērojusi ziņošanas noteikumus, kā pārkāpuma atklāšanas datumu *IMS* ievada datumu, kad kļuva zināma informācija, kuras dēļ pārkāpuma statuss bija jāmaina uz tādu, par ko jāziņo Komisijai (*PACA*). Datumu, kad pārkāpums tika faktiski konstatēts, bet par to vēl nebija jāziņo, ievada piezīmju iedaļā.

7.1.2. *Ziņošanas termiņš*

ES tiesību aktos, kas uzliek dalībvalstīm pienākumu ziņot Komisijai par pārkāpumiem, izmantojot *IMS*, nav noteikts ziņošanas pienākuma termiņš⁶¹. Tādējādi šim pienākumam nav beigu datuma, un dalībvalstīm būtu jāziņo par pārkāpumiem arī attiecībā uz programmām, kas ir slēgtas / finansiāli nokārtotas. ES tiesību aktos ir arī citi noteikumi, kas ir cieši saistīti ar pārkāpumiem (proti, noteikumi par finanšu korekcijām) un kas skaidri norāda, ka noteikti dalībvalstu pienākumi turpinās arī pēc programmu slēgšanas⁶².

Tomēr dalībvalstis ir paidušas vēlmi noteikt ziņošanas pienākumu termiņu vairāku iemeslu dēļ. Piemēram, bieži vien gadījumos, kad tiek atklāti jauni pārkāpumi saistībā ar slēgtu programmu, jau ir beidzies to apliecinājošo dokumentu glabāšanas termiņš. Tas apgrūtina vai padara neiespējamu attiecīgās informācijas iegūšanu. Turklāt, iespējams, ir beigušies arī kontroļu, revīziju un izmeklēšanas procesu termiņi, tādējādi samazinot pārkāpumu atklāšanas iespējamību. Visbeidzot, ziņošana par pārkāpumiem saistībā ar slēgtu programmu būtu milzīgs administratīvais un finansiālais slogs.

Lai gan ir saprotams, ka šie ir pamatoti iemesli, uz kuriem atsaukties, tādā norādījumu dokumentā kā šī rokasgrāmata nav iespējams ieviest termiņu ziņošanai par pārkāpumiem. To

⁶¹ Ziņošanas prasības nav pasākumi [Regulas \(EK\) Nr. 2988/95](#) nozīmē, tāpēc tajā minētie noilguma termiņi nav piemērojami.

⁶² Skat. [Vadlīnijas par to darbības programmu slēgšanu](#), kuras pieņemtas atbalsta saņemšanai no ERAF, ESF, KF un EJZAF, kā arī par PS (pārrobežu sadarbības) programmu saskaņā ar Pirmspievienošanas palīdzības instrumentu (IPA II) (2014.–2020. gada periodā) slēgšanu (Komisijas paziņojums publicēts OV C 474, 14.12.2022., 1. lpp.), un Pamatnostādnēs par lauku attīstības programmu slēgšanu 2014.–2022. gada periodā (*vēl nav publicētas*).

varētu izdarīt tikai ES likumdošanas iestāde, ja tas tiktu uzskatīts par lietderīgu, veicot nepieciešamās izmaiņas spēkā esošajos tiesību aktos. Tāpat nebūtu iespējams vienkārši transponēt terminus, kas paredzēti citos ES tiesību aktu noteikumos (par revīzijām, dokumentu saglabāšanu vai sankciju piemērošanu), jo tas varētu apdraudēt juridiskās noteiktības un skaidrības mērķi, ko ar šiem noteikumiem cenšas nodrošināt.

7.2. Īpaši ziņojumi

Par pārkāpumiem ir jāziņo divu mēnešu laikā pēc katra ceturkšņa beigām pēc to konstatēšanas (KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.4. punkts un Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2024/206 2. panta 1. punkta pirmais teikums – lauksaimniecības jomā) vai nekavējoties pēc pārkāpumu atklāšanas (Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2024/203 2. panta 2. punkts – EGF jomā).

Tomēr šie ziņošanas laika noteikumi ir atšķirīgi gadījumos, kad pārkāpumi var ietekmēt citas ES dalībvalstis (vai citas trešās valstis). Attiecīgi KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.4. punkta otrajā teikumā un Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2024/206 2. panta 1. punkta otrajā teikumā ir noteikts, ka dalībvalstij ir nekavējoties jāziņo Komisijai par visiem pārkāpumiem, kuri ir konstatēti vai, iespējams, ir notikuši, ja šādiem pārkāpumiem var būt sekas ārpus dalībvalsts teritorijas⁶³.

Kā šos īpašos ziņojumus var norādīt *IMS*?

Dalībvalstis 1.13. laukā var nomainīt pārejas lodziņu no “NĒ” (0) uz “JĀ” (I).

Nepieciešams
informēt citas
valstis

Nepieciešams
informēt citas
valstis

Ir jāaizpilda arī *IMS* 6.5. un/vai 6.6. lauks, norādot attiecīgo(-ās) dalībvalsti(-is) / trešo(-ās) valsti(-is).

7.3. Vairāku pārkāpumu ziņojumu apvienošana (apvienoti ziņojumi)

Noteikumi paredz, ka pārkāpumu ziņojumi tiek iesniegti par atsevišķiem gadījumiem, proti, par vienu pārkāpumu, ko izdarījis viens konkrēts ekonomikas dalībnieks (vai ekonomikas dalībnieku grupa) noteiktā darbībā (projektā, līgumā, darbībā vai projektu grupā). Tomēr dalībvalstīm ir **iespēja apvienot ziņojumus** situācijās, kad pārkāpumi ir **savstarpēji saistīti** (kā aprakstīts šīs rokasgrāmatas 6.1. iedaļā), neatkarīgi no tā, vai atsevišķais pārkāpums

⁶³ Saskaņā ar ziņošanas noteikumiem, ko piemēro EGF jomai, ziņošana vienmēr ir veicama “nekavējoties”.

pārsniedz vai nepārsniedz 10 000 EUR ziņošanas robežvērtību (taču tikai virs šīs robežvērtības, ja šo summu saskaita ar citu pārkāpumu summām).

Tomēr savstarpēji saistītu pārkāpumu apvienošana vienā ziņojumā ne vienmēr var būt piemērots vai iespējams risinājums.

Ja viens un tas pats ekonomikas dalībnieks izdara pārkāpumus darbībās, kas īstenotas dažādos plānošanas periodos (piemēram, 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada periodā) vai dažādu (darbības) programmu vai fondu ietvaros, ziņošana būtu jāveic atsevišķi par katru plānošanas periodu, katru programmu un katru fondu. Tas ir noteikts ar mērķi atvieglot atsevišķu pārkāpumu lietu atjaunināšanu (piemēram, ar informāciju par sākto procesu iznākumu, kura rezultātā viena vai otra pārkāpuma lieta varētu tikt slēgta vai atcelta) vai saistībā ar *IMS* tehniskajiem ierobežojumiem⁶⁴. Dalībvalstis ar ļoti plašu ziņošanas struktūru, iespējams, nevar nekādā veidā rīkoties citādi, jo ziņotājai iestādei, kas atbildīga par konkrētu programmu/fondu, var nebūt piekļuves un informācijas attiecībā uz lietām, par kurām *IMS* ziņojušas citas iestādes (jo ziņošanas struktūrā tās ir nošķirtas).

Ja par savstarpēji saistītiem pārkāpumiem netiek ziņots vienā ziņojumā, kad vien iespējams, *IMS* būtu jāiekļauj mijnorāde uz saistīto(-ajām) lietu(-ām). Tā ir jāiekļauj vai nu 1.14. laukā, ja savstarpēji saistīti pārkāpumi attiecas uz vienu un to pašu ekonomikas dalībnieku, vai 11.1. laukā, ja pastāv cita veida saistība starp pārkāpumiem.

Nemot vērā iepriekš minēto, *IMS* vajadzībām par savstarpēji saistītiem pārkāpumiem vienā *IMS* ziņojumā būtu jāziņo TIKAI tad, ja ir izpildīti VISI šie nosacījumi:

- 1) pārkāpumi attiecas uz vienu un to pašu ekonomikas dalībnieku un/vai vienu un to pašu darbību;
- 2) pārkāpumi attiecas uz vienu plānošanas periodu, fondu un (darbības) programmu;
- 3) pārkāpumus ir konstatējusi viena ziņotāja iestāde vienā pārskata/ziņošanas periodā;
- 4) visu pārkāpumu finansiālā ietekme kopā pārsniedz 10 000 EUR.

Ja ir izpildīts 1.–4. nosacījums, taču KATRA atsevišķā pārkāpuma summa pārsniedz 10 000 EUR, par tiem var ziņot atsevišķi (jo nepastāv mākslīgas sadalīšanas risks).

7.4. Papildu ziņojumi

Ziņošanas noteikumu⁶⁵ vispārējais princips paredz, ka gadījumā, ja daļa no *IMS* iesniedzamās informācijas sākotnējās ziņošanas laikā nav pieejama vai tā vēlāk ir jālabo, dalībvalstij ir nekavējoties jāiesniedz Komisijai trūkstošā vai pareizā informācija, tiklīdz tā ir iegūta, “papildu ziņojumā”, kas nozīmē, ka ir jāatjaunina informācija *IMS*. Tas attiecas uz visu informāciju, kas

⁶⁴ Piemēram, *IMS* var izvēlēties tikai vienu CCI kodu.

⁶⁵ Attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu skat. [KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.4. punktu](#) un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 5. punktu; ES tiesību aktos par pārkāpumu ziņošanu, kas bija piemērojami iepriekšējā plānošanas periodā, bija ietverti līdzvērtīgi noteikumi.

prasīta piemērojamā regulā, bet jo īpaši uz informāciju par pārkāpuma izdarīšanai izmantotajām metodēm un veidu, kā tas tika atklāts.

Papildu ziņojumos (“pieprasījums atjaunināt lietu” *IMS*) dalībvalstīm ir arī jāsniedz informācija par visu ar paziņoto pārkāpumu saistīto administratīvo vai tiesvedības procesu norisi. Dalībvalstīm ir jāsniedz sīka informācija⁶⁶ par to, kad ir sāktas, pabeigtas vai izbeigtas procedūras vai procesi administratīvo pasākumu, administratīvo sodu vai kriminālsodu piemērošanai saistībā ar paziņotajiem pārkāpumiem, kā arī par šādu procedūru vai procesu iznākumu.

Ja par pārkāpumiem ir piemēroti sodi, dalībvalstij ir jānorāda arī:

- a) vai tas ir administratīvs sods vai kriminālsods, pievienojot sīkāku informāciju par attiecīgo sodu;
- b) vai sods tiek piemērots par ES vai valsts tiesību akta pārkāpumu;
- (c) vai ir konstatēta krāpšana.

Kā norādīts [KNR XII pielikuma 1. iedaļas](#) 1.1. punkta d) apakšpunktā un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 7. punktā, dalībvalstij ir jāsniedz arī papildu informācija par konkrētu pārkāpumu vai pārkāpumu grupu, ja Komisija rakstveidā pieprasa šādu informāciju.

Attiecīgā informācija *IMS* tiek sniegta/atjaunināta šādos laukos:

- 1.15. lauks “Procesi”: ja pašlaik notiek vai ir pabeigts kriminālprocess vai administratīvais process: sistēmā var norādīt vairākus procesu veidus katrai lietai (piemēram, kriminālprocesi **un** administratīvie procesi),
- 1.16. lauks “Finanšu stāvoklis”: var izvēlēties kodu, kas vislabāk raksturo atgūšanas procedūras pašreizējo stāvokli,
- 10. cilne: sankciju piemērošanai sāktu procedūru statuss (10.1.–10.5. lauks) un piemēroto sankciju statuss (10.6. un 10.7. lauks).

⁶⁶ Skat. Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 6. punktu un [KNR XII pielikuma 2. iedaļu](#).

7.5. Lietas slēgšana

Tiklīdz visas procedūras valsts līmenī⁶⁷ ir pabeigtas un noslēgtas un Komisijai ir sniegta informācija par to iznākumu, dalībvalstij būtu pārkāpuma lieta jāslēdz; no ziņotājas valsts netiek gaidītas nekādas turpmākas darbības vai norises⁶⁸.

Lai noteiktu, vai valsts procedūras var uzskatīt par pabeigtām un vai pārkāpuma lietu var slēgt, var izmantot turpmāk norādīto kontrolesarakstu.

Procedūras statuss	JĀ	NĒ	Neattiecas
Vai nelikumīgās summas ir finansiāli nokārtotas attiecībā pret ES ⁶⁹ ?			
Vai ir pabeigti administratīvie vai tiesvedības procesi, kas tika uzsākti, lai konstatētu rīcības tīšumu (“aizdomu par krāpšanu” gadījumi)?			
Vai attiecībā uz pārkāpumiem, kas saistīti ar pienākumu nepildīšanu, ekonomikas dalībnieks tagad ir izpildījis savu pienākumu ⁷⁰ ?			
Ja vadošā iestāde atklāja pārkāpumu pirms maksājuma veikšanas, vai finansēšanas nolīgums tika atcelts vai saņēmējs piekrita uzņemties atbildību par pārkāpuma finansiālajām sekām?			

Ja kāda no atbildēm šajā sarakstā ir “NĒ”, lietu nevar slēgt.

Tādu lietu slēgšana, uz kurām attiecas virsrezervēšana

Ja neatbilstoši veiktie izdevumi tiek izņemti no Komisijai iesniegtajām maksājumu deklarācijām un aizstāti ar atbilstošiem virsrezervētiem izdevumiem, ietekme uz ES budžetu vairs nepastāv un saistītos pārkāpumus, par kuriem iepriekš ziņots, *IMS* var slēgt⁷¹.

Tomēr situācija ir atšķirīga, ja attiecīgie (tiesvedības) procesi notiek tādēļ, kas pastāv **aizdomas par krāpšanu**. Šādā gadījumā pārkāpumus *IMS nevajadzētu* slēgt. Tas ir saskaņā ar noteikumiem par pārkāpumu ziņošanu, kuri paredz atšķirīgus nosacījumus gadījumiem, kad ir aizdomas par krāpšanu, kā to parāda noteikumi par ziņošanas pienākuma izņēmumiem.

⁶⁷ Vārdi “valsts līmenī” norāda uz to, ka procedūru pabeigšana un noslēgšana tikai vienas, par lietu atbildīgās valsts iestādes līmenī netiek uzskatīta par pietiekamu pamatojumu.

⁶⁸ Izņēmuma gadījumos *OLAF* var atkārtoti atvērt lietas, kas jau ir slēgtas; skat. atbildi uz 4. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā.

⁶⁹ Skat. arī atbildi uz 11. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā.

⁷⁰ Piemēram: uzņēmumam, kas bija izbūvējis ceļu ar materiāliem, kuri neatbilst līgumā noteiktajiem, bija jāveic darbs atkārti, izmantojot iepriekš saskaņotos materiālus.

⁷¹ Viena lieta ir slēgt iepriekš paziņotu pārkāpumu, ja saistītie izdevumi ir atsaukti, jo tas vairs neietekmē ES budžetu, taču pavisam kas cits ir izvairīties no ziņošanas. Nav šaubu, ka par pārkāpumiem, kas saistīti ar maksājuma pieprasījumā iekļautiem izdevumiem, ir jāziņo – pat ja šie izdevumi vēlāk tiek atsaukti.

7.6. Lietas atcelšana

Atjauninot sākotnējo ziņojumu, dalībvalsts ziņotāja iestāde var norādīt arī to, ka pēc papildu izmeklēšanas lieta, par kuru sākotnēji ziņots kā par pārkāpumu, vairs nav piemērojamo tiesību normu un līgumu noteikumu pārkāpums un tāpēc nav uzskatāma par pārkāpumu. Tā rezultātā dalībvalsts var lietu atcelt. Atcelšanas pieprasījumam ir jāpievieno skaidrs pamatojums.

Lietas, kuras saistībā ar aizdomām par krāpšanu tiek izskatītas tiesā un kurās pieņem spriedumu, ka krāpšana nav notikusi, var būt un vairumā gadījumu joprojām ir pārkāpuma lietas. Šādas lietas nav atceļamas. Arī tiesas lēmums izbeigt lietu, pamatojoties uz noilgumu, nenožīmē, ka pārkāpums nav izdarīts un ka tāpēc lietu var atcelt. Šādas pārkāpumu lietas var slēgt tikai tad, ja ir izpildīti slēgšanas nosacījumi⁷².

Kā atcelt lietu *IMS*?

Atjauninot lietu, ir pieejama iespēja “pieprasīt” atcelt lietu.

Ja iesniegts atcelšanas pieprasījums, no *IMS* tiks neatgriezeniski dzēsta visa informācija, kas varētu palīdzēt atrast darbību, kura sākotnēji tika paziņota kā saistīta ar pārkāpumu, kā arī iesaistīto ekonomikas dalībnieku. Tiklīdz atcelšanas pieprasījums ir nosūtīts Komisijai / *OLAF*, informācija vairs nav atgūstama.

8. PĀRKĀPUMA FINANŠU ASPEKTI⁷³

Saskaņā ar tiesību aktiem, kas reglamentē ziņošanu par pārkāpumiem, dalībvalstij ir jāsniedz šāda informācija⁷⁴:

- izdevumu kopsumma, kas izteikta kā ES ieguldījums, valsts ieguldījums un privātais ieguldījums;
- pārkāpuma ietekmētā summa, kas izteikta kā ES ieguldījums un valsts līdzfinansējums (t. sk. privātie ieguldījumi, ja tādi ir);
- gadījumos, kad ir aizdomas par krāpšanu un kad nav veikts publiskā ieguldījuma maksājums saņēmējam, – summa, kas būtu nepamatoti izmaksāta, ja pārkāpums netiktu

⁷² Skat. arī atbildi uz šīs rokasgrāmatas II pielikuma 16. jautājumu par Komisijai (*OLAF*) paziņotu atvērtu pārkāpumu lietu atcelšanu, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1681/94, attiecībā uz 1989.–1993., 1994.–1999. un 2000.–2006. gada programmām.

⁷³ Skat. arī atbildi uz šīs rokasgrāmatas II pielikuma 13. jautājumu par līdzfinansējuma likmi, kas jāņem vērā, sniedzot informāciju par pārkāpumu finanšu aspektiem.

⁷⁴ Skat. *KNR XII pielikuma 2. iedaļu* un Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2024/205 un (ES) 2024/204 3. panta 3. punktu.

konstatēts, izteikta kā ES ieguldījums un valsts līdzfinansējums (t. sk. privātie ieguldījumi, ja tādi ir).

8.1. Izdevumu kopsumma

Izdevumu kopsumma attiecas uz attiecīgajai darbībai (projektam, līgumam, darbībai vai projektu grupai) apstiprināto kopējo finansējumu (ES un dalībvalsts daļu publiskajā ieguldījumā un privāto ieguldījumu). Ir jāziņo par visu apstiprinātās darbības budžetu.

1. Piemēram, tāda liela infrastruktūras projekta gadījumā, kas ietver vairākas daļas vai līgumus:

konkrēto(-os) līgumu(-us), uz kuru(-iem) attiecas pārkāpumi, ziņotāja iestāde var norādīt (attiecīgi) 4. vai 5. cilnes lapā un šajos laukos ievadīt minētā(-o) līguma(-u) kopējo vērtību (t. i., izdevumu summu). Tad sistēma automātiski aprēķina 4. vai 5. cilnes lapas 8.1. laukā norādīto līgumu summu. Pēc tam šī vērtība 8.1. laukā ir manuāli jāizlabo, lai atspoguļotu **projekta kopējo vērtību**.

2. Piemēram, ja pārkāpumi, par kuriem ziņots kopā, attiecas uz **vairāk nekā vienu projektu**, ko īsteno viens un tas pats ekonomikas dalībnieks⁷⁵:

projektu finansiālo vērtību (t. i., izdevumu summu) ziņotāja iestāde var norādīt (attiecīgi) 4. vai 5. cilnes lapā. Pēc tam sistēma automātiski aprēķina 4. vai 5. cilnes lapas 8.1. laukā norādīto projektu summu. Šo vērtību 8.1. laukā nedrīkst mainīt.

8.2. Pārkāpuma summa

Pārkāpuma summa (nelikumīgā summa) ir jāaprēķina, apvienojot gadījuma faktisko un iespējamo finansiālo ietekmi. Tai būtu jāaptver ne tikai neatbilstoši veiktie izdevumi, kas jau izmaksāti saņēmējiem un paziņoti Komisijai, bet arī pirms maksājuma un deklarēšanas ietekmētās summas. Būtu jāņem vērā visas summas, kas uzskatāmas par neattiecināmām tādēļ, ka saistībā ar līdzfinansēto (no ES un dalībvalsts daļas publiskajā ieguldījumā) darbību konstatēts pārkāpums.

Faktiskā nelikumīgā summa dažkārt var atšķirties no kopējās izdevumu summas, ko ietekmējis pārkāpums. Tas varētu būt, piemēram, gadījumos, kad attiecīgās finanšu korekcijas noteikšanā tiek piemērota proporcionalitāte. Šādos gadījumos ziņojumā / *IMS* būtu jānorāda faktiskās finanšu korekcijas summa, kas uzskatāma par pārkāpuma finansiālo ietekmi.

⁷⁵ Skat. šīs rokasgrāmatas [7.3. iedaļu](#) par vairāku pārkāpumu ziņojumu apvienošanu.

Pārkāpuma summa jāatjaunina vai jāmaina tikai tad, ja vēlākos novērtējumos tiek pārskatīta un koriģēta sākotnējā aplēse. No saņēmēja sekmīgi atgūtās vai atmaksātās summas nebūtu jāatskaita no šīs summas.

IMS 8.2. laukā tiek norādīta visa nelikumīgā summa (kas ietver samaksāto un vēl nesamaksāto daļu). Lai precizētu samaksātās un nesamaksātās summas, jāizmanto 8.2.1. un 8.2.2. lauks.

Procenti, naudas sodi un citi sodi netiek iekļauti nelikumīgajās summās, par kurām jāpaziņo *IMS 8. cilnes lapā*. Tomēr naudas sodi un citi sodi, kas uzlikti administratīvā procesa vai kriminālprocesa rezultātā, ir jānorāda 10. cilnē, un visi iekasētie procenti jānorāda *IMS 9.12. laukā*.

Šīs rokasgrāmatas **I pielikuma 3. iedaļā** ir sniegts piemērs tam, kā būtu jānosaka pārkāpumu finanšu aspekti.

9. ZIŅOŠANA PAR PĀRKĀPUMIEM EIROPAS TERITORIĀLĀS SADARBĪBAS PROGRAMMU (ETS) – *INTERREG* – IETVAROS

Noteiktas ETS/*Interreg* programmas tiek īstenotas saskaņā ar dalīto pārvaldību. Tas attiecas uz **visām *Interreg* sadaļām**⁷⁶ (2021.–2027. gada finansēšanas periods, izņemot D sadaļu), kuras ietver pārrobežu sadarbību starp vienu vai vairākām dalībvalstīm un vienu vai vairākiem pirmspievienošanās palīdzības (*IPA*) III⁷⁷ saņēmējiem un *IPA* III saņēmēju dalību ERAF transnacionālās un starpreģionālās sadarbības programmās.

Šīs programmas reglamentē Regula 2021/1059⁷⁸ par ETS – *Interreg*, KNR un Regula 2021/1058⁷⁹ par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu.

Attiecībā uz ziņošanu par pārkāpumiem šo programmu ietvaros 2021.–2027. gada plānošanas periodā ir piemērojami noteikumi, kas izklāstīti **KNR XII pielikumā**. KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.3. punktā attiecībā uz **ziņotājas dalībvalsts noteikšanu**⁸⁰ ir precizēts:

⁷⁶ A sadaļa: pārrobežu sadarbība starp vismaz divām ES dalībvalstīm; B sadaļa: transnacionālā sadarbība, kurā iesaistīti vairāki reģioni, kas atrodas vairākās ES valstīs; C sadaļa: starpreģionālā sadarbība; D sadaļa: sadarbība ar tālākajiem reģioniem.

⁷⁷ *IPA* III attiecas uz 2021.–2027. gada plānošanas periodu.

⁷⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (ES) 2021/1059** (2021. gada 24. jūnijs) par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi (*Interreg*), kas saņem atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un ārējās finansēšanas instrumentiem (OV L 231, 30.6.2021., 94. lpp.).

⁷⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (ES) 2021/1058** (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.).

⁸⁰ *Interreg-IPA* gadījumā *IPA* saņēmējam par pārkāpumu būtu jāziņo, neizmantojot *IMS* (bet, piemēram, drošu pastu), nosūtot informāciju ES dalībvalstij, kurai pēc tam tā ir jāievada *IMS*.

“Dalībvalstij, kurā saņēmējam radušies nepareizi [neatbilstoši veikti] izdevumi un kurā tie ir samaksāti, īstenojot darbību, saskaņā ar 69. panta 2. punktu ir pienākums ziņot par pārkāpumu. **Attiecībā uz programmām, kas atbilst mērķim “Eiropas teritoriālā sadarbība” (Interreg), ziņotāja dalībvalsts informē programmas vadošo iestādi un revīzijas iestādi.”**

IMS ir ļoti pielāgojams rīks. Pateicoties tam, ka sistēma ir integrēta *AFIS* platformā un ka tajā ir iespējams apmainīties ar informāciju un dokumentiem, izmantojot *AFIS* drošo pastkastīti, tā piedāvā vairākas iespējas, kā nodrošināt efektīvu informācijas plūsmu, t. sk. saistībā ar ETS programmām.

Piemēram, ja ziņotāja dalībvalsts ir tā valsts, kurā ir programmas vadošā iestāde un revīzijas iestāde, labākais variants varētu būt šajā dalībvalstī izveidot kaskādes veida hierarhisku darbplūsmu, lai varētu informēt visas ETS iestādes.

Ja ziņotāja dalībvalsts nav valsts, kurā atrodas programmas vadošā iestāde un revīzijas iestāde, tai būtu ieteicams izmantot *AFIS* pastkastīti, lai šīm iestādēm nosūtītu informāciju par paziņotajiem gadījumiem, jo iestādes nevar tieši piekļūt šai informācijai.

10. FINANŠU INSTRUMENTI, VIENKĀRŠOTU IZMAKSU IESPĒJAS UN FINANSĒJUMS, KAS NAV SAISTĪTS AR IZMAKSĀM

Dalībvalstis var izmantot dalītās pārvaldības fondus, lai sniegtu atbalstu saņēmējiem finanšu instrumentu⁸¹ vai dotāciju⁸² veidā, ietverot tādas dotācijas, kur izdevumu nokārtošana var izpausties kā vienkāršotu izmaksu iespējas un/vai finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām (*FNLTC*)⁸³.

Attiecībā uz izdevumiem, kas radušies, īstenojot finanšu instrumentus vai dotācijas kā vienkāršotu izmaksu iespējas un *FNLTC*, ko līdzfinansē no šiem fondiem, kopumā piemērojami tie paši noteikumi, kas jāizpilda attiecībā uz visiem citiem izdevumu veidiem saistībā ar **prasībām par to, kā ir jādarbības pārvaldības un kontroles sistēmai, ko dalībvalstis izveidojušas** atbalstītajām programmām. Ar to saistītie dalībvalstu pienākumi, kas noteikti [KNR 69. pantā](#), saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principu⁸⁴ **ietver pienākumu par pārkāpumiem ziņot** Komisijai ([KNR 69. panta 2. punkts](#)).

Attiecībā uz ziņošanu par pārkāpumiem, kas saistīti ar finanšu instrumentiem, ir svarīgi atcerēties, ka [KNR 2. panta 4. punktā](#) “darbība” finanšu instrumentu kontekstā ir definēta kā “programmieguldījums finanšu instrumentā un sekojošais finansiālais atbalsts, kuru ar minētā finanšu instrumenta starpniecību sniedz galasaņēmējiem”.

⁸¹ Finanšu instrumenti ir definēti [KNR 2. panta 16. punktā](#).

⁸² [KNR 52. pants](#): “Dalībvalstis iemaksas no fondiem izmanto, lai sniegtu saņēmējiem atbalstu, kas izpaužas kā dotācijas, finanšu instrumenti vai godalgas, vai šo veidu kombinācija.”

⁸³ [KNR 53. panta 1. punkts](#) un [95. panta 1. punkts](#), kā arī [2024. gada Finanšu regulas 211. panta 4. punkts](#).

⁸⁴ Un saistītajām galvenajām prasībām, kas uzskaitītas [KNR XI pielikumā](#).

Attiecībā uz pārkāpumiem, kas saistīti ar finanšu instrumentiem, pilna summa, kas attiecas uz finanšu instrumentu (piemēram, īpašo garantiju), *IMS* ir jānorāda kā izdevumu kopsumma.

Par pārkāpumiem saistībā ar *FNLTC* skat. arī atbildi uz [19. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā](#).

11. IZMEKLĒŠANAS KONFIDENCIALITĀTE

Ziņošanas pienākumus, ko dalībvalstīm uzliek ES tiesību akti, principā var ierobežot tikai prasības par izmeklēšanas konfidencialitāti, kas noteiktas dalībvalsts (kriminālprocesa) tiesību aktos.

Attiecīgi [KNR XII pielikuma 1. iedaļas](#) 1.5. punkta pirmajā daļā un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un [2024/204](#) 3. panta 4. punktā ir noteikts, ka gadījumos, kad valstu noteikumos paredzēta konfidenciāla izmeklēšana, var iesniegt tikai tādu informāciju, kuras paziņošanai vajadzīga kompetentās tiesas vai citas iestādes atļauja saskaņā ar valsts tiesību aktiem, t. sk. *EPPO*⁸⁵, atļauja.

Tas nozīmē, ka notiekošas izmeklēšanas konfidencialitātes dēļ tiesu vai īpaša administratīvā iestāde (piemēram, pretmonopola iestāde) var neļaut izpaust Komisijai informāciju, kas saistīta ar pārkāpumu. Šādā situācijā Komisijai par pārkāpuma lietu neziņo uzreiz, kad ir izveidots *PACA*, vai, ja lieta jau ir paziņota, papildu informāciju nesniedz uzreiz, tiklīdz tā kļūst pieejama. Tomēr tas nenozīmē, ka par lietu nebūtu jāziņo nekad vai ka informācija nekad nebūtu jāiesniedz. Tas nozīmē tikai to, ka informācijas paziņošana vai nosūtīšana tiek atlikta. Informācija jāpaziņo *IMS*, tiklīdz vairs nav piemērojams sākotnējās atlikšanas pamatojums (un ne vēlāk kā pēc izmeklēšanas pabeigšanas).

Kompetentā tiesa vai cita iestāde var ierobežot pilnu vai daļēju informācijas izpaušanu. Ja ir atļauja izpaust daļēju informāciju, ziņotājai iestādei būtu jāievada *IMS* tā informācijas daļa, uz kuru neattiecas konfidencialitāte, ja vien atļautā informācija nav pārāk nepilnīga vai vispārīga, lai to varētu uzskatīt par būtisku ziņošanas nolūkos.

Saskaņā ar sadarbības principu ES finanšu interešu aizsardzības nolūkā konfidencialitāti parasti nevajadzētu izmantot, lai varētu atteikties nekavējoties ziņot par pārkāpumiem vai sniegt informāciju Komisijai. Nav pieļaujama sistemātiska atteikšanās ziņot par pārkāpumu gadījumiem vai sniegt saistīto informāciju. Dalībvalsts tiesu vai īpašajām administratīvajām iestādēm piešķirtās pilnvaras konfidencialitātes apsvērumu dēļ lemt par to, vai ziņot par pārkāpumiem un sniegt saistīto informāciju, būtu jāizmanto samērīgi, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi.

Konfidencialitātes noteikumu piemērošanai būtu jāaprobežojas ar to galveno mērķi, proti, novērst risku, ka varētu tikt apdraudēti notiekošie (tiesvedības) procesi, jo īpaši pierādījumu

⁸⁵ Skat. atbildi uz 15. jautājumu šīs rokasgrāmatas [II pielikumā](#) par situācijām, kad valsts (ziņotājām) iestādēm ir nepieciešama *EPPO* atļauja.

vākšana un faktu noskaidrošana. Tas, ka tiek aizkavēta ziņošana par pārkāpumiem vai informācijas paziņošana Komisijai, galu galā mazina ES tiesību aktu pilnu efektivitāti, jo tas var radīt situāciju, ka netiek izpildītas juridiskās prasības ziņot par pārkāpumiem divu mēnešu laikā pēc tā ceturkšņa beigām, kurā tie atklāti, un sniegt papildu informāciju par paziņotajiem pārkāpumiem, tiklīdz tā kļūst pieejama.

12. PAZIŅOTO SUMMU VALŪTA

Dalībvalstīm, ziņojot par pārkāpumiem, kā valūta ir **jāizmanto euro** (KNR 87. pants, Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2024/206 4. pants un Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2024/203 3. pants).

Attiecīgie tiesību aktu noteikumi (KNR 76. panta 1. punkta c) apakšpunkts, Īstenošanas regulas 2024/206 4. panta 2. punkts (ar atsauci uz Regulas (ES) 2021/2116⁸⁶ 94. pantu) un Īstenošanas regulas 2024/203 3. panta 2. punkts) paredz arī noteikumus par **valūtas maiņas kursu, kas jāizmanto** dalībvalstīm, kuras nav pieņēmušas euro par savu valūtu, brīdī, kad tās savā valūtā radušos izdevumu summu konvertē euro.

Atkarībā no finanšu scenārija, kurā var notikt pārkāpums, piemēro atšķirīgus noteikumus par valūtas maiņas kursu.

- Pārkāpums tiek atklāts “pēc maksājuma veikšanas”. Tas ir situācijā, kad atbildīgās struktūras pārskatos ir reģistrēti visi neatbilstoši veiktie izdevumi. Valūtas maiņas kurss, kas šādā gadījumā ir jāizmanto, ir kurss, kāds tas ir mēnesī, kurā izdevumi reģistrēti⁸⁷.
- Pārkāpums tiek atklāts “pirms maksājuma veikšanas”. Tas ir situācijā, kad neatbilstoši veiktie izdevumi nav reģistrēti programmas maksājumu iestādes vai grāmatvedības struktūras pārskatos. Šādā gadījumā ir jāizmanto jaunākais ikmēneša norēķinu maiņas kurss, ko Komisija elektroniski publicējusi sākotnējās ziņošanas brīdī⁸⁸.
- Pārkāpums tiek atklāts “pēc un pirms maksājuma veikšanas”. Tas ir situācijā, kad daļa no nelikumīgās summas ir reģistrēta atbildīgās struktūras pārskatos un daļa no nelikumīgās summas vēl nav reģistrēta šajos pārskatos. Tādējādi summas dalībvalsts pārskatos tiek reģistrētas noteiktu laikposmu. Šādā gadījumā, ja attiecīgais laikposms ir ilgāks par vienu mēnesi, ir jāizmanto valūtas maiņas kurss, kāds tas bija mēnesī, kurā pēdējo reizi reģistrēti nepareizie izdevumi.

⁸⁶ Precīzu atsauci skat. 28. zemsvītras piezīmē.

⁸⁷ KNR 76. panta 1. punkta c) apakšpunkts, ĪR 2024/206 4. panta 2. punkta pirmais teikums (ar atsauci uz Regulas (ES) 2021/2116 94. pantu) un ĪR 2024/203 3. panta 2. punkta pirmais teikums.

⁸⁸ Ziņošana par šādiem pārkāpumiem nozīmē, ka attiecībā uz tiem pastāv aizdomas par krāpšanu. Citādi attiecībā uz gadījumiem, par kuriem izdevumi nav izmaksāti un nav arī iekļauti Komisijai iesniegtajā pārskatā (skat. šīs rokasgrāmatas 6.2. iedaļu) ziņošanas pienākums nebūtu jāpilda.

⁸⁹ ĪR 2024/206 4. panta 2. punkta otrais teikums un ĪR 2024/203 3. panta 2. punkta otrais teikums.

Informācijas apkopošanai šajā kontekstā ir jāizmanto *IMS* 1.7., 1.8. un 1.9. lauks.

13. INFORMĀCIJAS KONFIDENCIALITĀTE UN PERSONAS DATU AIZSARDZĪBA

Dalībvalstīm ir jāievāc [KNR XII](#) pielikuma 2. iedaļā un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 3. un 6. punktā minētā informācija un jāpaziņo tā Komisijai, izmantojot *IMS* (sīkāku informāciju skat. šīs rokasgrāmatas [14. iedaļā](#)).

Kad dalībvalstis ievāc šo informāciju un paziņo to Komisijai tiesību aktos noteiktajā nolūkā, dalībvalsts un Komisija apstrādā konfidenciālus datus un personas datus.

Dalībvalstīm un Komisijai ir jāievēro informācijas konfidencialitāte un jānodrošina personas datu aizsardzība.

KNR 4. pants:

“Personas datu apstrāde un aizsardzība

Dalībvalstis un Komisija drīkst apstrādāt personas datus tikai tad, ja tas vajadzīgs, lai izpildītu savus attiecīgos pienākumus saskaņā ar šo regulu, jo īpaši attiecībā uz uzraudzību, ziņošanu, paziņošanu, publicēšanu, izvērtēšanu, finanšu pārvaldību, verificācijām un revīzijām un – attiecīgā gadījumā – lai noteiktu dalībnieku atbilstību. Personas datus apstrādā saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679⁹⁰ vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1725⁹¹, atkarībā no tā, kura ir piemērojama.”

KNR XII PIELIKUMA 1. iedaļas 1.5. punkta pēdējais teikums

“Uz šo informāciju attiecas dienesta noslēpums, un to nedrīkst izpaust personām, kuras nav dalībvalstu vai Savienības iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru darbinieki, kuru pienākumu izpildei ir vajadzīga piekļuve šādai informācijai.”

Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2024/204 un (ES) 2024/205

Attiecīgi 8. un 9. apsvērums: “Ja šīs regulas vajadzībām ir jāapstrādā personas dati, tas būtu jāveic saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par personas datu aizsardzību. Ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu

⁹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2016/679](#) (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.4.2016., 1. lpp.).

⁹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2018/1725](#) (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ [Regulu \(EK\) Nr. 45/2001](#) un [Lēmumu Nr. 1247/2002/EK](#) (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

(ES) 2018/1725, Komisijai un dalībvalstīm attiecībā uz informāciju, ko sniedz saskaņā ar šo regulu, būtu jānovērš neatļauta personas datu izpaušana vai piekļuve tiem. Turklāt šajā regulā būtu skaidri jānorāda, kādos nolūkos Komisija un dalībvalstis minētos datus drīkst apstrādāt. To turpmāka izmantošana neskar Regulas (ES) 2016/679 6. panta 4. punktu.”

4. pants:

“2. Uz informāciju, kas sniegta saskaņā ar šo regulu, attiecas dienesta noslēpums, un to aizsargā tādā pašā veidā, kā tās dalībvalsts tiesību aktos, kura to sniedza, un attiecīgajos noteikumos, ko piemēro Savienības iestādēm. Dalībvalstis un Komisija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti.

3. Bez informāciju sniegušās dalībvalsts skaidri izteiktas piekrišanas 2. punktā minēto informāciju neizpauž personām, kuras nav dalībvalstu vai Savienības iestāžu, aģentūru, biroju vai struktūru darbinieki un kuru pienākumu izpildei nav nepieciešama piekļuve šādai informācijai.”

IMS ir drošs elektronisks rīks, kas ļauj ziņot par pārkāpumiem un pārvaldīt un analizēt tos saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem.

Visi dalībvalsts paziņotie personas dati *IMS* tiek uzglabāti ierobežotu laiku; slēgtas pārkāpuma lietas dati tiek anonimizēti, ja ir izpildīti anonimizācijas nosacījumi⁹².

Attiecībā uz *IMS* lietotājiem, kuriem jāreģistrējas, lai piekļūtu sistēmai, izmantojot Krāpšanas apkarošanas informācijas sistēmas (*AFIS*) lietotāju reģistrācijas rīku, sistēmā tiek uzglabāti šādi personas dati: pieteikumvārds, vārds un uzvārds, e-pasts, pārvaldes iestāde, pie kuras lietotājs pieder, vēlamā saskarnes valoda, lietojumprogrammu preferences un attiecīgā loma. Personas dati tiek uzglabāti un uzturēti drošā elektroniskā direktorijā, kas pieejams tikai pienācīgi pilnvarotiem *AFIS* lietotājiem. Dati ir pieejami *OLAF* darbiniekiem, kas atbild par reģistrācijas procesa un lietotāju un tehnisko jautājumu pārvaldību. Datus uzglabā tik ilgi, kamēr lietotāji ir pilnvaroti piekļūt lietojumprogrammai, un piekļuves tiesības periodiski pārskata, lai pārlicinātos par to spēkā esību. Kad lietotāja kontu dzēš, ierakstus par tā izveidi/izmaiņām/dzēšanu glabā ne ilgāk kā 10 gadus.

IMS lietotājiem ir tiesības piekļūt *OLAF* rīcībā esošajai informācijai un, sazinoties ar datu pārziņi (olaf-fmb-data-protection@ec.europa.eu), pieprasīt labot, bloķēt vai dzēst datus. Ja lietotāji uzskata, ka *OLAF* ir pārkāpis to tiesības uz datu aizsardzību, viņi var vērsties arī pie Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja.

14. PĀRKĀPUMU ZIŅOJUMU NOSŪTĪŠANA

Saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktu noteikumiem informācija, kas saistīta ar ziņošanu par pārkāpumiem, ir jānosūta elektroniski, izmantojot Komisijas izveidoto *IMS*. Nekādu

⁹² Skat. atbildi uz 3. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā.

informāciju, t. sk. pavadvēstules, nevajadzētu sūtīt pa pastu vai e-pastu. Visa informācija ir jānosūta, izmantojot *IMS*.

IMS nodrošina iespēju dalībvalstīm ziņot Komisijai par pārkāpumiem, kas saistīti ar izdevumiem. *IMS* ir Krāpšanas apkarošanas sistēmas (*AFIS*) daļa (skat. 15. iedaļu).

Informāciju, ko dalībvalstis iesniegušas, izmantojot *IMS*, Komisija var ņemt vērā, piemērojot agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmas (*EDES*) noteikumus. *IMS* iekļautajai informācijai var piekļūt *EDES* datubāzē, izmantojot īpašu saskarni.

Informāciju par *EDES* un tās izmantošanu dalītā pārvaldībā skat. šīs rokasgrāmatas IV pielikumā, kā arī atbildē uz 17. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā.

15. DALĪBNIEKI UN STRUKTŪRAS, KAS IESAISTĪTAS ZIŅOŠANĀ, IZMANTOJOT *IMS*

IMS ir daļa no *AFIS*. Tās pamatā ir kaskādes veida ziņošanas struktūra, kas ļauj ievadīt datus sistēmā dažādos līmeņos un veikt datu ticamības un pilnīguma pārbaudes dažādos līmeņos.

Visām ziņotājām iestādēm būtu jāizmanto “četrus acu” princips: viena persona ievada datus *IMS*, un vēl viena persona pārbauda un apstiprina ievadītos datus pirms to nosūtīšanas. Lai to veicinātu, tika ieviesta *IMS* izveidotāja loma un *IMS* pārvaldītāja loma. *IMS* izveidotājs ievada datus *IMS*, un *IMS* pārvaldītājs pārbauda, apstiprina un nosūta tos nākamajam līmenim. Papildus tam tika izveidota par konkrētu valsti atbildīgā *IMS* administratora loma un novērotāju loma. Par konkrētu valsti atbildīgajam *IMS* administratoram ir galīgā atbildība par pārkāpumu ziņošanas procesu un koordinēšanu, un tam ir plašas administratora tiesības, t. sk. tieši datubāzē. Novērotāji var tikai aplūkot *IMS* datus, taču nevar tos mainīt.

Valstu ziņošanas struktūras nosaka to, kuras valsts iestādes var ievadīt informāciju par atklātajiem gadījumiem *IMS*.

PIELIKUMI

I. Piemēri:

- 1. *PACA* (pirmējais administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējums) un pārkāpumu klasificēšana kā aizdomas par krāpšanu**
- 2. Tādi pārkāpumu veidi, kuri atspoguļo tīšu rīcību, kas liecina par krāpšanu**
- 3. Pārkāpumu finansiālās ietekmes noteikšana**

II. Bieži uzdotie jautājumi

III. Plūsmkarte – no pārkāpuma atklāšanas līdz pārkāpuma slēgšanai *IMS*

IV. Agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēma (*EDES*)

I PIELIKUMS. PIEMĒRI

1. *PACA* (pirmējā administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējuma) un pārkāpumu klasifikācijas piemēri

Lielāko daļu no turpmāk minētajiem piemēriem ir sagatavojušas dalībvalstis. Tie attiecas uz attiecīgu situāciju konkrētas dalībvalsts tiesību sistēmā, un tāpēc tie nevar būt tieši piemērojami citas dalībvalsts tiesību sistēmai.

1) Lauku attīstības programmas ietvaros vadošā iestāde (VI), pārskatot dotācijas saņēmēja galīgo ziņojumu, konstatēja iespējamu pārkāpumu; atklājās, ka projekta īstenošana – ieguldījumi piena pārstrādes iekārtu iegādē – nenotika atbilstoši projekta tehniskajām specifikācijām. Konkrētāk, dažu iegādāto iekārtu apstrādes jauda bija zemāka par minimālajām vērtībām, par kurām noslēgta vienošanās dotācijas līgumā. VI nolēma veikt apmeklējumu uz vietas, kurā apstiprināja neatbilstības problēmu. Pēc tam VI izdeva kontroles ziņojumu, kurā bija izklāstīti tās pārbaūžu rezultāti, un secināja, ka ir noticis pārkāpums. Tā atzina minētos izdevumus par neattiecināmiem un nolēma atgūt jau samaksāto summu. **VI kontroles ziņojums ir *PACA*.** Tā kā VI secināja, ka nav nekādu elementu, kas liecinātu par rīcības nodomu, **pārkāpums tika paziņots kā *IRQ2*.**

2) Privātpersona (ārējais avots) iesniedza sūdzību valsts konkurences iestādē (turpmāk “iestāde X”), apgalvojot, ka ekonomikas dalībnieks, kas uzvarējis ERAF finansētās dotācijas saņēmēja vadītajā iepirkuma procedūrā, ir izvēlēts, pamatojoties uz ģimenes saitēm. Tā kā iestāde X nav atbildīga par kontroles darbību veikšanu, tā nosūtīja informāciju par iespējamo interešu konfliktu vadošajai iestādei (turpmāk “iestāde Y”), kurai ir attiecīgie pienākumi, un šī iestāde sāka administratīvās kontroles procedūru. Iestāde Y nolēma apturēt visus vēl nesamaksātos maksājumus dotācijas saņēmējam, kamēr tiek sagatavots pirmais kontroles ziņojums. **Lēmums apturēt maksājumus ir *PACA*.**

Iestāde Y nosūtīja informāciju arī valsts prokuratūrai. **Pārkāpums tika paziņots kā *IRQ2*, un – ja valsts prokuratūra nolemtu sākt izmeklēšanu – tas tiktu pārklassificēts par *IRQ3*.**

Gadījuma variācijas.

(a) Iestāde X tiešā veidā informēja valsts prokuratūru, ka iepirkuma procedūrā ir pieļauta kļūda, pamatojoties uz aizdomām par interešu konfliktu, kurā iesaistīts dotācijas saņēmējs, jo valsts prokuratūra ir vienīgā struktūra, kas saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem ir tiesīga izmeklēt aizdomas par krāpšanu. Prokuratūra nolēma sākt izmeklēšanu un par to attiecīgi informēja VI. **Lēmums sākt izmeklēšanu tika uzskatīts par *PACA*. Pārkāpums tika paziņots kā *IRQ3*.**

(b) Iestāde X tiešā veidā informēja valsts prokuratūru, ka iepirkuma procedūrā ir pieļauta kļūda, pamatojoties uz aizdomām par interešu konfliktu, kurā iesaistīts dotācijas saņēmējs. Kad izmeklēšana bija pabeigta, saņēmējam tika izvirzītas apsūdzības. Tikai šajā brīdī VI uzzināja par apsūdzību. **Apsūdzība tika uzskatīta par PACA. Pārkāpums tika paziņots kā IRQ3.** Kriminālprocesa rezultātā tiesa secināja, ka ir notikusi krāpšana, un spriedums netika pārsūdzēts. Pārkāpums tika pārklassificēts par *IRQ5*.

3) EMPL ĢD nosūtīja dalībvalstij ziņojumu par revīziju, ko tas bija veicis attiecībā uz ESF+ finansētu līgumu, ar kuru atbalsta cilvēkresursu pārvaldību valsts publiskajā sektorā. Revīzijas ziņojumā, ko EMPL ĢD nosūtīja dalībvalstij, bija iekļauti konstatējumi par vairākiem pārkāpumiem, t. i., dotāciju līgumā izklāstīto publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanu, proti, attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem un attiecībā uz konkurētspēju. **Šis revīzijas ziņojums tika uzskatīts par PACA. Pārkāpums tika paziņots kā IRQ2.**

4) EMPL ĢD saņēma *OLAF* veiktās izmeklēšanas galīgo ziņojumu. Tam bija pievienots *OLAF* ieteikums EMPL ĢD atgūt summu 600 000 EUR apmērā no dalībvalsts, ņemot vērā pārkāpumus, kas konstatēti *OLAF* izmeklēšanā par ESF+ finansēto projektu īstenošanu. EMPL ĢD (atbildīgais kredītrīkotājs) pārbaudīja summas apmēru un sāka procedūru, lai atgūtu (saskaņoto) summu, ko ietekmējuši pārkāpumi, t. sk. attiecīgie elementi, kas ietverti *OLAF* galīgajā ziņojumā valsts iestādēm nosūtītajā papildu informācijas vēstulē. Tieši šīs procedūras ietvaros valsts iestāde, kas ir atbildīga par ES finansējuma atgūšanu no pārkāpumu izdarītājiem, uzzināja par situāciju. ***OLAF* galīgais ziņojums tika uzskatīts par PACA. Pārkāpums tika paziņots kā IRQ2.**

5) Valsts maksājumu aģentūra saņēma pieteikumu finansējuma saņemšanai lauku attīstības programmas ietvaros projektam, kas paredz ieguldījumus aukstumiekārtu iegādei māju putnu kautuvēm. Aģentūra pārbaudīja, vai ieguldījumu finansējuma pieprasījums bija pamatots, un apmeklēja pieteikuma iesniedzēju, lai izvērtētu projekta priekšlikumu. Apmeklējuma laikā aģentūra atklāja, ka informācija, ko pieteikuma iesniedzējs bija sniedzis savā pieteikumā par atbilstību vienam no uzaicinājuma atlases kritērijiem, neatbilda realitātei. Aģentūra nolēma pieteikumu noraidīt. **Lēmums noraidīt pieteikumu tika uzskatīts par PACA.** Maksājumu aģentūra nosūtīja lietu prokuratūrai, kura pēc tam sāka izmeklēšanu. **Pārkāpums tika paziņots kā IRQ3.**

6) *Interreg* programmas ietvaros pārrobežu sadarbības programmas revīzijas iestāde veica revīziju attiecībā uz projektu, kura mērķis bija saglabāt tradicionālo arhitektūru kā daļu no pārrobežu reģiona kultūras mantojuma. Tika veikta pārbaude uz vietas un tika konstatēts, ka nav pietiekamu pierādījumu par noteiktas projekta daļas īstenošanu. Revīzijas iestāde sagatavoja revīzijas ziņojumu, noteica neattiecināmos izdevumus un paziņoja šo informāciju projekta atbalsta saņēmējiem. Administratīvais akts attiecīgās nelikumīgās summas atgūšanai tika pieņemts dažas nedēļas vēlāk. **Revīzijas iestādes izdots revīzijas ziņojums bija PACA. Pārkāpums tika paziņots kā IRQ2.**

7) Maksājumu aģentūra pirms maksājuma veikšanas atbalsta saņēmējam par projektu, kura mērķis bija uzlabot pārtikas drošumu, administratīvajās kontrolēs konstatēja, ka ziņas par saņēmēja likumīgā pārstāvja sodāmību ir viltotas. Proti, bija norādīts, ka persona nav sodīta, tomēr informācija sodāmības reģistrā liecināja, ka attiecīgā persona iepriekš ir bijusi notiesāta. Pamatojoties uz maksājumu aģentūras juridiskā departamenta lēmumu, lieta tika uzskatīta par aizdomām par krāpšanu. **Tika sagatavots ziņojums, kas bija PACA**; tas tika nosūtīts valsts prokuratūrai, un **IMS tas tika paziņots kā IRQ2**. Līgums ar saņēmēju tika izbeigts, un tika sākts atgūšanas process. Saņēmējs atmaksāja saņemto finansējumu. Vienlaikus tika sākts kriminālprocess un lieta tika **pār kvalificēta par IRQ3**. (Lieta IMS tika slēgta pēc tam, kad bija beidzies kriminālprocess.)

8) Revīzijas iestāde veica revīziju ESF+ ietvaros finansētam projektam, kas ietvēra vairāku mācību kursu īstenošanu. Izskatot projekta atbalsta saņēmēja iesniegtos apmeklējuma sarakstus, atklājās, ka daudzos mācībuursos piedalījās vienas un tās pašas personas. Dati tika vēlreiz pārbaudīti un salīdzināti ar vadošās iestādes rīcībā esošo informāciju par citiem mācību kursiem, attiecībā uz kuriem saņēmējs bija saņēmis ES finansējumu cita projekta ietvaros. Veicot pārbaudes, revīzijas iestāde sazinājās ar kursu dalībniekiem un konstatēja, ka vairumā gadījumu tie faktiski ir apmeklējuši tikai vienu kursu. **Sagatavotais revīzijas ziņojums ir PACA**. Tika informēts dalībvalsts Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests (AFCOS), un **lieta IMS tika paziņota kā IRQ2**. AFCOS arī nosūtīja attiecīgo informāciju valsts prokuratūrai.

Gadījuma variācijas.

- a) Prokuratūra nolēma, ka nav pietiekama pamata sākt izmeklēšanu. Tomēr administratīvā iestāde nemainīja savu viedokli, ka pastāv aizdomas par krāpšanu, un veica administratīvu procedūru, lai pierādītu rīcības tīšumu. Lieta IMS tika klasificēta kā **IRQ3**. Kad tika pabeigta administratīvā procedūra un secināts, ka atbalsta saņēmēja rīcība bija tīša, lieta tika slēgta ar klasifikāciju **IRQ4**.
 - b) Prokuratūra sāka izmeklēšanu. Tajā brīdī lieta tika pārklasificēta par **IRQ3**. Tomēr pēc tam prokurors secināja, ka noziegums nav izdarīts. Administratīvā iestāde tam piekrita un pārklasificēja lietu **IMS** par administratīvu pārkāpumu (**IRQ2**). Pēc administratīvā procesa pabeigšanas lieta tika slēgta.
 - c) Prokuratūra sāka izmeklēšanu. Tajā brīdī lieta tika pārklasificēta par **IRQ3**. Tomēr pēc tam prokurors secināja, ka nav izdarīts noziegums un ka nav pieļauts piemērojamo tiesību normu un līgumu pārkāpums. Administratīvā iestāde tam piekrita un atcēla lietu, pamatojoties uz to, ka nav pārkāpuma.
- 9) EJZAF programmas vadošās iestādes izdotajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus pieteikumu iesniedzēji tika informēti, ka attiecībā uz projektiem, kuriem ES dotācija pārsniedz 100 000 EUR, tiem pirms galīgo finanšu pārskatu iesniegšanas ir jāiesniedz neatkarīgas struktūras sagatavots revīzijas vai izdevumu kontroles ziņojums. Veicot viena dotācijas saņēmēja galīgo finanšu pārskatu un saistīto apliecinājo dokumentu pārvaldības

pārbaudes, tika konstatēts, ka iesniegto kontroles ziņojumu ir sagatavojusi ar saņēmēju cieši saistīta persona. Tika arī konstatēts, ka saņēmējs ir iesniedzis rēķinus par šķietami jauna – bet patiesībā lietota – aprīkojuma iegādi. **Pārvaldības pārbaudes ziņojums tika uzskatīts par PACA.** Tika sākta administratīva procedūra, lai pierādītu rīcības tīšumu, un **pārkāpums tika paziņots kā IRQ3.**

2. Tādu pārkāpumu veidu piemēri, kuri atspoguļo tīšu rīcību, kas liecina par krāpšanu

Pamatojoties uz pārkāpumu ziņojumiem, kas saņemti no dalībvalstīm, Komisija, lai sniegtu krāpšanas definīcijas piemērus, ir sagatavojusi šādu **indikatīvu sarakstu ar pārkāpumu veidiem, kuri būtu uzskatāmi par tādiem, kas liecina par krāpšanu, pamatojoties uz attiecīgās rīcības tīšo raksturu.**

Turpmāk aprakstītajos scenārijos **pārkāpuma tīšums** ir acīmredzams, jo ir skaidrs, ka persona vai struktūra, kas izdarījusi pārkāpumu, apzinājās, ka tās darbība vai bezdarbība ietekmēs publiskos līdzekļus (ES un valsts ieguldījumu attiecīgajos izdevumos).

- Persona vai struktūra, kas apzināti izdarījusi iespējamo pārkāpumu, **iesniedz deklarācijas vai izmanto dokumentus, kas neatspoguļo reālo situāciju.** Tipiskākie gadījumi ir šādi:
 - nepatiesas/falsificētas atskaites;
 - nepatiesi/falsificēti dokumenti (piemēram, rēķini) vai apliecinātie dokumenti;
 - tāds fakts, izstrādājumu, darbību, preču, izcelsmes vai galamērķa apraksts, par kuru zināms, ka tas ir nepatiess (piemēram, materiāli, kurus saskaņā ar saņēmēja apgalvojumiem tas ir iegādājies ES finansēta projekta īstenošanai, taču kuri jau bija tā rīcībā un tika izmantoti citam projektam);
 - tādu finansējuma pieteikumu iesniegšana, par kuriem zināms, ka tie ir nepatiesi.
- Persona vai struktūra, kas apzināti izdarījusi iespējamo pārkāpumu, **pilnībā apzinādamās šos faktus, cenšas tos slēpt vai maskēt.** Tipiskākie gadījumi ir šādi:
 - pilnīgi fiktīvas situācijas izdomāšana;
 - nepatiesi apgalvojumi par darbības vai projekta izpildi vai procesu īstenošanu (piemēram, atbalsta saņēmējs apgalvo, ka tas konkursa procedūras ietvaros ir saņēmis trīs piedāvājumus no dažādiem piegādātājiem, lai gan patiesībā piedāvājumus bija sagatavojusi viena un tā pati persona);
 - darbības/projekta/izstrādājuma īpašību, kvalitātes vai kvantitātes sagrozīšana vai falsifikācija;
 - ekonomikas dalībnieku atteikšanās atļaut pārbaudes, ko veic, piemēram, vadošā iestāde;
 - fiktīva ekonomikas dalībnieka izveidošana (vai jauna uzņēmuma izveidošana, lai saņemtu papildu subsīdijas, ja esošais uzņēmums jau ir sasniedzis atbalsta maksimālo apjomu).

- Citos scenārijos **nodoms izdarīt pārkāpumu** būtu jāizvērtē katrā gadījumā atsevišķi, jo ir iespējams, ka persona vai struktūra ir rīkojusies labticīgi vai vienkārši nolaidīgi. Piemēram, apliecināto dokumentu neiesniegšana var būt vienkārša nevērības kļūda vai arī mēģinājums slēpt potenciāli problemātisku situāciju.

3. Piemērs tam, kā jānosaka pārkāpumu finansiālie aspekti

Dotācijas saņēmējs īsteno projektu, kura apstiprinātais budžets ir 70 000 EUR. Publiskais ieguldījums bija 60 000 EUR (45 000 ES daļa, 15 000 dalībvalsts daļa) un privātais ieguldījums – 10 000 EUR.

Vadošās iestādes (VI) veiktas administratīvās verifikācijas ietvaros projekta īstenošanas laikā tiek konstatēts pārkāpums: saņēmējs ir iegādājies konsultāciju pakalpojumus, kuru summa atbilst 20 000 EUR, bez pienācīgas līguma publikācijas. VI nolemj atzīt par nelikumīgu visu līgumā paredzēto summu. No šiem 20 000 EUR ES daļa bija 16 000 EUR, dalībvalsts daļa – 3000 EUR un privātie ieguldījumi – 1000 EUR.

Daļa no šo konsultāciju pakalpojumu summas jau ir samaksāta saņēmējam, t. i., 16 000 EUR (14 000 EUR no ES ieguldījuma un 2000 EUR no valsts ieguldījuma), un paziņota Komisijai. Pārkāpuma ziņojumā (*IMS* 4. vai 5. cilnes lapā⁹³ un 8. cilnes lapā) jāsniedz šāda informācija par lietas finansiālajiem aspektiem:

Piemērs:

	ES daļa	Valsts daļa	Publiskais ieguldījums	Privātā daļa	Kopā
Projekta vērtība (lēmums par līdzfinansējumu): 70 000 EUR	45 000	15 000	60 000	10 000	70 000
Līdzfinansējuma likme:	(64,42 %) 45 000 / 70 000	(21,42 %) 15 000 / 70 000	(85,71 %) ES + valsts	(14,28 %) 10 000 / 70 000	100 %
Pārkāpuma summa, piemēram, 20 000	16 000	3000	19 000	(1000) nav norādīts <i>IMS</i>	(20 000) nav norādīts <i>IMS</i>
No kuras nav samaksāti	2000	1000	3000	Nav norādīts <i>IMS</i>	Nav norādīts <i>IMS</i>
No kuras samaksāti	14 000	2000	16 000		

⁹³ Šī informācija 5. cilnes lapā par pārkāpumiem lauksaimniecības nozarē ir jāsniedz tikai tad, ja tiek piemērotas līdzfinansējuma likmes.

II PIELIKUMS. BIEŽI UZDOTIE JAUTĀJUMI

1. Kļūdas un pārkāpumi

Jautājums. Kā atšķirt kļūdas no pārkāpumiem un kā šī atšķirība ietekmē ziņošanas pienākumus?

Atbilde. Piemērojamā tiesiskajā regulējumā nav sniegta “kļūdu” definīcija, bet ir definēti tikai “pārkāpumi”, un tajā nekas nav teikts par šīs atšķirības ietekmi uz ziņošanas pienākumiem. Kā norādīts šīs rokasgrāmatas 3.2. iedaļā, kļūda var būt (ar krāpšanu nesaistīts) pārkāpums, ja tā atbilst visiem četriem pārkāpuma definīcijas pamatelementiem (aprakstīti šīs rokasgrāmatas 3. iedaļā). Ja kļūda neatbilst vienam vai vairākiem elementiem, tā nav pārkāpums un par to nav jāziņo. Savukārt, ja kļūda ir pārkāpums, tad vēl ir jāpārbauda, vai par to vispār ir jāziņo, t. i., vai tā pārsniedz ziņošanas robežvērtību, vai ir izveidots *PACA* un vai uz to neattiecas ziņošanas pienākuma izņēmums.

Kā piemērus var minēt turpmāk aprakstītās situācijas.

1. piemērs. Veicot starpposma maksājumu, vadošā iestāde sistēmā netīši ievada nepareizu skaitli, tādējādi saņēmējs saņem 1600 EUR, nevis 16 000 EUR.

Tā ir pārrakstīšanās kļūda. Tas nav pārkāpums, jo tam nav negatīvas finansiālas ietekmes uz ES budžetu. Par to nav jāziņo *IMS*.

2. piemērs. Veicot starpposma maksājumu, vadošā iestāde sistēmā netīši ievada nepareizu skaitli, tādējādi saņēmējs saņem 60 000 EUR, nevis 6000 EUR.

Tā ir pārrakstīšanās kļūda. Tomēr tas ir arī (ar krāpšanu nesaistīts) pārkāpums, jo noteikumi par izdevumu attiecināmību tiktu uzskatīti par neizpildītiem un attiecīgi rastos negatīva finansiāla ietekme uz ES budžetu. Tādējādi par to jāziņo, izmantojot *IMS*, ja vien nav pamata piemērot kādu no ziņošanas pienākuma izņēmumiem.

2. Tādu pārkāpumu klasifikācija, uz kuriem attiecas pārsūdzības Konstitucionālajā tiesā

Jautājums. Lieta, kas saistīta ar aizdomām par krāpšanu (par kuru ziņots *IMS* un kura klasificēta kā *IRQ3*), tika izbeigta ar galīgu tiesas nolēmumu. Tomēr pēc galīgā tiesas nolēmuma apsūdzētais iesniedza pārsūdzību Konstitucionālajā tiesā. Vai šajā gadījumā lietas klasifikācija *IMS* būtu jānomaina no *IRQ3* (aizdomas par krāpšanu) uz *IRQ5* (konstatēta krāpšana)?

Atbilde. Jā, lieta būtu jāklasificē kā *IRQ5*. Lielākajā daļā tiesu sistēmu pārsūdzība Konstitucionālajā tiesā vairs neattiecas uz pašu lietas priekšmetu, bet gan drīzāk uz procesuālo garantiju ievērošanu gadījumos, kad var būt pārkāptas konstitucionāli aizsargātas tiesības.

3. Lietu anonimizācija

Jautājums. Kāpēc un kurā brīdī lietām tiek piešķirts statuss “anonimizēts”?

Atbilde. Pārkāpumu lietas *IMS* tiek anonimizētas (ievērojot turpmāk minētos nosacījumus), lai dzēstu personas datus un informāciju, kas varētu ļaut identificēt fiziskas vai juridiskas personas.

Anonimizētas tiek tikai tās lietas, kurām ir statuss “termiņš beidzies”.

IMS operētājsistēma automātiski nomaina slēgto lietu statusu uz “termiņš beidzies” (t. i., statuss tiek nomainīts no “slēgta” uz “termiņš beidzies”), ja:

- kopš pārkāpuma reģistrēšanas dienas ir pagājuši vismaz pieci kalendāra gadi UN
- kopš pārkāpuma lietas slēgšanas dienas ir pagājuši vismaz trīs kalendāra gadi, UN
- kopš programmas slēgšanas dienas ir pagājuši vismaz trīs gadi. Lietu ar statusu “termiņš beidzies” anonimizē *OLAF* (statuss tiek nomainīts no “termiņš beidzies” uz “anonimizēta”), t. i., operētājsistēma automātiski dzēš nominālos datus, lietas pielikumus un visus ar lietu saistītos pieprasījumus.

Šādu dzēšanu veic, ja kopš lietas reģistrēšanas ir pagājuši vismaz 20 kalendāra gadi. Anonimizētu lietu nevar atkārtoti atvērt vai atjaunināt.

4. Lietu atkārtota atvēršana saistībā ar datu kvalitātes apsvērumiem

Jautājums. Pārkāpumu lietas, kurās valsts iestādes bija pabeigušas visus administratīvos pasākumus (t. sk. nelikumīgās summas pilnīgu atgūšanu) un par kurām nenotika aktuāla tiesvedība, *IMS* tika slēgtas. Tagad *OLAF* tās ir atkal atvēris. Kāds tam ir iemesls?

Atbilde. *OLAF* regulāri veic *IMS* datu kvalitātes pārbaudes. Ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt datu kvalitāti, jo tikai ar pilnīgiem un uzticamiem datiem var sasniegt pārkāpumu ziņošanas mērķus.

OLAF pārbauda arī slēgto pārkāpumu lietu datu kvalitāti. Ja lieta ir slēgta, tas nozīmē, ka visas procedūras valsts līmenī ir pabeigtas un valsts iestāžu rīcībā ir jābūt pilnīgai informācijai par attiecīgo lietu. Ja *OLAF* konstatē, ka slēgtā lietā trūkst informācijas

(piemēram, par *modus operandi* vai nelikumīgām summām), tas atkārtoti atver šo lietu un pieprasa aizpildīt konkrētos *IMS* laukus.

5. Ziņošana par pārkāpumiem, kas saistīti ar interešu konfliktu

Jautājums. Kādi specifiski nosacījumi attiecas uz ziņošanu par pārkāpumiem, kas saistīti ar interešu konfliktu?

Atbilde. Par pārkāpumiem, kas saistīti ar interešu konfliktu, *IMS* var ziņot, izmantojot trīs dažādus kodus:

- T19/00 kategorijā “Ētika un integritāte”;
- T40/21 kategorijā “Publiskais iepirkums” 2007.–2013. gada plānošanas periodam;
- T41/21 kategorijā “Publiskais iepirkums” 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada plānošanas periodam.

Kodi T40/21 un T41/21 attiecas uz publisko iepirkumu ES palīdzības īstenošanas ietvaros, ja līgumslēdzēja iestāde ir publiska iestāde vai publisko tiesību subjekts. Šī definīcija nepārprotami attiektos uz visiem pārkāpumiem, kas konstatēti posmā pirms konkursa sākšanas un konkursa norises posmā.

Visos pārējos gadījumos, t. i., līguma izpildes posmā un visās citās situācijās, uz kurām, iespējams, attiecas valsts tiesību akti, ziņojot par pārkāpumu un norādot, ka pastāv interešu konflikts, būtu jāizmanto kategorijas kods T19/00. Šis kods būtu jāizmanto arī situācijās, kad interešu konflikts attiecas uz valsts amatpersonu, dotāciju piešķiršanas procedūras dalībnieku vai dotāciju saņēmēju.

Modus operandi aprakstā 6.9. laukā skaidri jāapraksta identificētā interešu konflikta būtība un projekta cikla posms, kurā tas tika identificēts, norādot, piemēram, iesaistītās valsts amatpersonas lomu un tās saistību ar ekonomikas dalībnieku.

Bieži vien interešu konflikta lietas ir saistītas ar citiem pārkāpumiem (piemēram, publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumiem). 6.8. laukā ir jānorāda visi attiecīgie kodi un 6.9. laukā sniegtajā aprakstā ir jānorāda pietiekami plaša informācija, kas aptver visus izmantotos kodus.

6. Ziņošana par pārkāpumiem, kas saistīti ar kukuļošanu

Jautājums. Kā par kukuļošanas gadījumu būtu jāziņo *IMS*?

Atbilde. Pašlaik ziņošanai par kukuļošanu *IMS* pārkāpumu klasifikācijas 6.8. laukā tiek izmantoti divi kodi: “T19/01 – kukuļņemšana” un “T19/02 – kukuļdošana”.

Kukuļņemšanu parasti definē kā jebkāda veida priekšrocību tiešu vai pastarpinātu pieprasīšanu vai saņemšanu, ko veic valsts amatpersona, vai šādas priekšrocības apsolišanu minētajai amatpersonai vai trešai personai, lai valsts amatpersona attiecīgi rīkotos vai atturētos no rīcības, kas atbilst tās pienākumiem, vai pildot savas amatpersonas funkcijas.

Kukuļdošanu parasti definē kā jebkāda veida priekšrocību tiešu vai pastarpinātu apsolišanu, piedāvāšanu vai sniegšanu valsts amatpersonai vai trešai personai, lai valsts amatpersona attiecīgi rīkotos vai atturētos no rīcības, kas atbilst tās pienākumiem, vai pildot savas amatpersonas funkcijas.

Papildus pārkāpuma veidam ziņotājai amatpersonai vienmēr ir jāsniedz pienācīgs *modus operandi* apraksts tam paredzētajā *IMS* laukā (6.9. laukā). Piemēram, kukuļņemšanas gadījumā šis apraksts ietver valsts amatpersonas lomu, valsts amatpersonas piešķirto (vai apsolīto) priekšrocību kukuļdevējam (būtībā rīcība vai bezdarbība, pārkāpjot tās pienākumus vai nepildot tās funkcijas) un priekšrocību, ko kukuļdevējs sniedzis (vai apsolijis) valsts amatpersonai.

Atkarībā no valsts tiesiskā regulējuma ziņotāju amatpersonu var aicināt ziņot arī par kukuļošanas gadījumiem privātajā sektorā. Šāda veida pārkāpumu varētu definēt kā tādu, kurā iesaistīta persona, kas nav valsts amatpersona un kas vada privātā sektora uzņēmumu vai strādā tajā jebkādā statusā, un kas saņem kukuli (skat. iepriekš), lai attiecīgi rīkotos vai atturētos no rīcības, pārkāpjot tās pienākumus. Par šiem gadījumiem jāziņo, norādot kodu T19/01 vai T19/02. Tomēr *modus operandi* aprakstā *IMS* būtu skaidri jānorāda, ka tie ir privātā sektora kukuļošanas, nevis valsts amatpersonas kukuļošanas gadījumi.

7. OLAF informēšana par pārkāpumiem izmeklēšanas nolūkos

a) Jautājums. Kā dalībvalsts var informēt OLAF izmeklēšanas nodaļu par aizdomām vai apgalvojumiem par pārkāpumiem, kas skar ES finanšu intereses, t. sk. krāpšanu?

Atbilde. Parasti *OLAF* nesāk izmeklēšanu, pamatojoties uz *IMS* ziņojumiem. Ja dalībvalsts vēlas ziņot *OLAF* par aizdomām vai apgalvojumiem, lai tas sāktu sākotnēju analīzi un izlemtu, vai *OLAF* izmeklēšanas sākšana būtu pamatota, tā var:

- nosūtīt Operatīvo darbību un izmeklēšanas atlases nodaļas (*OLAF.01*) vadītājam e-pasta vēstuli (OLAF-FMB-SPE@ec.europa.eu);
- izmantot tiešsaistes sistēmu ziņošanai par krāpniecību (anonīmi, ar iespēju droši nosūtīt dokumentus), kas pieejama saitē: https://anti-fraud.ec.europa.eu/olaf-and-you/report-fraud_en.

Ja *OLAF* ziņotā lieta jau ir paziņota *IMS*, šajā paziņojumā (pa e-pastu vai izmantojot sistēmu ziņošanai par krāpniecību) būtu skaidri jānorāda *IMS* iesniegtā ziņojuma atsauces numurs.

- b) **Jautājums.** Kad dalībvalstij būtu jāinformē *OLAF* izmeklēšanas nodaļu par aizdomām vai apgalvojumiem par pārkāpumiem, kas skar ES finanšu intereses, t. sk. krāpšanu?

Atbilde. Jebkura dalībvalsts iestāde var informēt *OLAF* izmeklēšanas nodaļu par aizdomām vai apgalvojumiem jebkurā laikā, t. i., neatkarīgi no tā, vai attiecībā uz tiem ir pieņemts pirmējais administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējums, kā noteikts attiecīgajos tiesību aktos.

- c) **Jautājums.** Ja dalībvalsts ir informējusi *OLAF* izmeklēšanas nodaļu par aizdomām vai apgalvojumu, kā minēts iepriekš, vai par to pašu gadījumu būtu jāziņo arī *IMS*?

Atbilde. Ja attiecībā uz aizdomām vai apgalvojumu ir pieņemts pirmējais administratīvo vai tiesas iestāžu konstatējums, kā noteikts attiecīgajos tiesību aktos, tad par to ir jāziņo arī *IMS*. Šajā gadījumā *IMS* ierakstā (piezīmju laukā) būtu jānorāda, ka ir informēta arī *OLAF* izmeklēšanas nodaļa.

Ja valsts iestāde ir paziņojusi par lietu *IMS* un pēc tam vēlas lūgt *OLAF* veikt izmeklēšanu, valsts iestādei būtu jāizmanto arī 7. punkta a) apakšpunktā norādītie informēšanas līdzekļi. Būtu jāatjaunina arī *IMS* ieraksts (piezīmju laukā), lai precizētu, ka ir informēta *OLAF* izmeklēšanas nodaļa.

8. Bankrota jēdziens

Jautājums. Vai bankrota jēdziens, kas pašlaik tiek izmantots attiecībā uz ziņošanu par pārkāpumiem, ir mainījies salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada plānošanas periodu?

Atbilde. Nē, šis jēdziens ir tieši tāds pats. Vienīgā atšķirība salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada plānošanas periodu ir tā, ka attiecīgie noteikumi pašreizējā plānošanas periodā ir formulēti nedaudz atšķirīgi. Tagad ir skaidri noteikts, ka ir jāziņo par “pārkāpumiem, kuri izdarīti pirms bankrota iestāšanās” ([KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.1. punkta c\) apakšpunkts](#)), un ka no ziņošanas pienākuma ir atbrīvoti “gadījumi, kad pārkāpuma vienīgais aspekts ir tas, ka saņēmēja neļauņprātīga bankrota dēļ pilnībā vai daļēji nav izpildīta līdzfinansētājā programmā iekļautā darbība” ([KNR XII pielikuma 1. iedaļas 1.2. punkta b\) apakšpunkts](#)). Iepriekš šie noteikumi bija paredzēti saskaņā ar sistēmu “izņēmumi attiecībā uz izņēmumiem”.

Ir svarīgi atzīmēt, ka Regula (ES) 2015/848⁹⁴, kas stājās spēkā 2017. gada 26. jūnijā un aizstāja [Regulu \(EK\) Nr. 1346/2000](#), ir galvenā regula, kas reglamentē un nosaka bankrota procedūru tiesisko regulējumu visās ES dalībvalstīs.

9. Ekonomikas dalībnieks vai dalībvalsts, kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde

Jautājums. Kādus kritērijus var izmantot, lai noteiktu, vai dalībvalsts iestāde rīkojas kā “ekonomikas dalībnieks” vai kā struktūra, “kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde”?

Atbilde. Kā norādīts šīs rokasgrāmatas [3.1.3. iedaļā](#), lai ziņošanas kontekstā varētu izmantotu jēdzienu “pārkāpums”, katrā atsevišķā gadījumā ir jāizvērtē, vai dalībvalsts iestāde rīkojas kā ekonomikas dalībnieks vai kā struktūra, kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde. Daži principi, kas varētu kalpot par šāda izvērtējuma kritērijiem, ir iekļauti [3.1.3. iedaļā](#).

Papildus tam izvērtējumam noderīgi elementi ir atrodamī arī turpmāk norādītajos Tiesas izskatītu situāciju piemēros.

- **Gadījumi, kad dalībvalsts rīkojas kā “ekonomikas dalībnieks”.**
 - Tiesa par “ekonomikas dalībniekiem” uzskatīja dalībvalstu pašvaldības, kas bija saņēmušas dotācijas no ES fondiem, piemēram, par projektiem, kurus daļēji finansē ERAF, un kas saskaņā ar publiskā iepirkuma tiesību aktiem bija “līgumslēdzējas iestādes”⁹⁵.
 - Tiesa par “ekonomikas dalībnieku” uzskatīja Itālijas “publisko tiesību subjektu”, kurš bija saņēmis finansējumu autoceļa modernizēšanas projektam saskaņā ar ES finansējuma regulu un kurš kā līgumslēdzēja iestāde bija sācis slēgtu konkursa procedūru publiskā būvdarbu līguma slēgšanai⁹⁶.
 - Tiesa par “ekonomikas dalībnieku” uzskatīja Francijas departamenta Tirdzniecības palātu. Šī palāta, kas ir publiska struktūra, bija saņēmusi līdzekļus pētījuma veikšanai par rūpniecības politikas jautājumiem un

⁹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2015/848](#) (2015. gada 20. maijs) par maksātnespējas procedūrām (pārstrādāta redakcija) (OV L 141, 5.6.2015., 19.–72. lpp.).

⁹⁵ Papildus 30. zemsvītras piezīmē minētajai judikatūrai skat. 2024. gada 4. oktobra [spriedumu *Obshtina Svishtov/Rakovoditel na Upravlyavashitia organ na Operativna programa “Regioni v rastezh” 2014–2020*](#), C-175/23, EU:C:2024:853, 12. punktu; 2022. gada 31. marta [spriedumu *L.B./Smetna palata na Republika Bulgaria*](#), C-195/21, EU:C:2022:239, 22.–24. punktu; un 2016. gada 14. jūlija [spriedumu *Wroclaw – Miasto na prawach powiatu/Minister Infrastruktury i Rozwoju*](#), C-406/14, EU:C:2016:562, 17. punktu.

⁹⁶ 2024. gada 4. oktobra [spriedums *Obshtina Svishtov/Rakovoditel na Upravlyavashitia organ na Operativna programa “Regioni v rastezh” 2014–2020*](#), C-175/23, EU:C:2024:853, 12. punkts; 2022. gada 31. marta [spriedums *L.B./Smetna palata na Republika Bulgaria*](#), C-195/21, EU:C:2022:239, 22.–24. punkts; 2016. gada 14. jūlija [spriedums *Wroclaw – Miasto na prawach powiatu/Minister Infrastruktury i Rozwoju*](#), C-406/14, EU:C:2016:562, 17. punkts; un 2023. gada 8. jūnija [spriedums *Azienda Nazionale Autonoma Strade SpA \(ANAS\)/Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti*](#), C-545/21, EU:C:2023:451, 14. un 15. punkts.

kā līgumslēdzēja iestāde bija norīkojusi uzņēmumu šīs pētniecības veikšanai⁹⁷.

- **Gadījumi, kad dalībvalsts rīkojas kā struktūra, kas īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde.**
 - Tiesa secināja, ka muitas pārvaldes veiktās darbības, lai pārbaudītu preces, kas tiek izvestas no Savienības, un pieņemtu attiecīgu lēmumu par eksporta kompensāciju, ir uzskatāmas par darbību, ko veic dalībvalsts iestāde, īstenojot savas prerogatīvas kā publiska iestāde⁹⁸.
 - Tiesa apstiprināja, ka publiskā struktūra, veicot eksporta sertifikāciju, nerīkojas kā “ekonomikas dalībnieks”, bet īsteno savas prerogatīvas kā publiska iestāde⁹⁹.

10. Ziņošana par pārkāpumiem saistībā ar ANM (Atvaseļošanas un noturības mehānismu)

Jautājums. Vai *IMS* ir jāizmanto ziņošanai par pārkāpumiem un krāpšanu saistībā ar ANM?

Atbilde. ANM regulā nav noteikts, ka dalībvalstīm būtu jāziņo par pārkāpumiem, izmantojot *IMS*. Tomēr dalībvalstis var izlemt to darīt.

Attiecīgi *OLAF*:

- ir pielāgojis *IMS*, lai tajā varētu ziņot par pārkāpumiem, kas saistīti ar ANM, un ir izveidojis ANM kompetenci;
- ir nodrošinājis, ka par ANM atbildīgajiem Komisijas dienestiem (ECFIN ĢD) ir piekļuve *IMS*;
- sniedz tehnisko atbalstu dalībvalstīm, kuras vēlas izmantot *IMS* ziņošanai par pārkāpumiem, kas saistīti ar ANM.

Ziņošana *IMS* neaizstāj pienākumu sniegt ANM regulā noteikto informāciju par pārkāpumiem (maksājumu pieprasījumiem pievienotos dokumentus, t. i., kopsavilkumu par revīzijām).

Ar ANM saistītie pārkāpumi, par kuriem ziņots *IMS*, netiks publicēti ikgadējos FIA ziņojumos, kamēr visas dalībvalstis nesāks izmantot šo sistēmu.

⁹⁷ 2011. gada 21. decembra spriedums *Ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration/Cambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:867, 12. un 13. punkts.

⁹⁸ 2009. gada 15. janvāra spriedums *Hauptzollamt Hamburg-Jonas/Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank AG*, C 281/07, EU:C:2009:6, 20. un 21. punkts.

⁹⁹ 2010. gada 28. oktobra spriedums *Belgisch Interventie- en Restitutiebureau/SGS Belgium NV, Firme Derwa NV un Centraal Beheer Achmea NV*, C-367/09, EU:C:2010:648, 45. punkts.

11. Pārkāpumu lietu slēgšana *IMS*

Jautājums. Vai pārkāpumu lietas *IMS* var slēgt, ja valsts līmenī joprojām turpinās atgūšanas process, bet visas pārējās procedūras ir pabeigtas (ņemot vērā, ka saskaņā ar KNR XII pielikumu nav jāsniedz informācija par finanšu datiem, kas saistīti ar atgūšanu)?

Atbilde. Ja atgūšana joprojām turpinās valsts līmenī, bet nelikumīgās summas attiecībā uz ES ir finansiāli nokārtotas, pārkāpuma lietu var slēgt.

Tomēr [KNR XII pielikuma](#) noteikumi ir jāsaprot kā tādi, kas ir attiecināmi uz ziņošanas prakses turpināšanu un ir saskaņā ar citiem noteikumiem, kuri nosaka ziņošanu dalītā pārvaldībā, piemēram, tiem, kas noteikti Komisijas Deleģētajās regulās (ES) [2024/205](#) un [2024/204](#). Saskaņā ar šiem noteikumiem dalībvalstīm ir jāinformē Komisija par jebkādu administratīvo pasākumu piemērošanas procedūru vai procesu **sākšanu, pabeigšanu vai izbeigšanu**. Proti, attiecībā uz dalītās pārvaldības fondiem, kas nav lauksaimniecības fondi, arī tad, ja nelikumīgās summas ir pienācīgi koriģētas, ziņošana joprojām būs nepieciešama, ja administratīvā procesa vai kriminālprocesa rezultātā ir piemērotas sankcijas vai sodi.

12. Konkrēti *IMS* lauki

Jautājums. Kā ir jāaizpilda konkrēti turpmāk uzskaitītie *IMS* lauki?

- Iedaļa “Personas dati”:
 - Iedaļa “Juridiska persona / fiziska persona”:
 - 2.1.2. lauks “Valsts identifikācijas numurs”
 - 2.1.3. lauks “PVN numurs”
 - 2.1.4. lauks “Saņēmēja identifikācijas numurs”;
 - Iedaļa “Atzīmes piešķiršana”:
 - 2.1.15. lauks “Pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1469/1995”
 - 2.1.16. lauks “Pamatojoties uz Regulu (ES, Euratom) 2018/1046 (FR 142. pants)”
 - 2.3. lauks “Pamatojums datu neizpaušanai”.
- Iedaļa “Summas”:
 - 8.4. lauks “Atņemts sertifikāts”.
- Iedaļa “Atgūšana”:
 - 9.4. lauks “Atskaitītā vai norakstītā summa”
 - 9.7. lauks “Summa, kas segta no ES budžeta”
 - 9.9. lauks “Galīgā neatmaksātā summa”
 - 9.10. lauks “ES budžetā atmaksātā summa”

- 9.11. lauks “Valsts paturētā summa”
- 9.12. lauks “Ēkasēto procentu summa”.
- Iedaļa “Sankcijas”:
 - 10.5. lauks “Statuss”.

Atbilde. Turpmāk sniegtie paskaidrojumi atbilst informācijai, kas sniegta *IMS* lietotāja rokasgrāmatā Nr. 5 “Lietas izveidošana”, kuras jaunākā redakcija pieejama *AFIS* bibliotēkā.

2.1.2. lauks “Valsts identifikācijas numurs”

Dalībvalstīm ir jānorāda tās personas valsts identifikācijas numurs, uz kuru attiecas pārkāpums. Daudzās valstīs šo valsts identifikācijas numuru izmanto, lai identificētu pilsoņus vai pastāvīgos/pagaidu iedzīvotājus darba, nodokļu, valsts pabalstu, veselības aprūpes un citu ar valdību saistītu funkciju veikšanai. Dažkārt šis numurs ir norādīts valsts izdotajā personas apliecībā.

2.1.3. lauks “PVN numurs”

Jānorāda saņēmēja (un visu citu iesaistīto personu) PVN maksātāja numurs¹⁰⁰.

OLAF apstiprina, ka gadījumā, ja saņēmējam (vai kādai citai iesaistītajai personai) nav PVN maksātāja numura, dalībvalsts ir atbrīvota no informācijas sniegšanas šajā sakarā.

2.1.4. lauks “Saņēmēja identifikācijas numurs”

Saņēmēja identifikācijas numurs attiecas tikai uz lauksaimniecības jomu (ELGF un ELFLA).

Visiem saņēmējiem jābūt piešķirtam unikālam saņēmēja identifikācijas numuram, pretējā gadījumā lauksaimniecības atbalstu nevar piešķirt. Šis numurs jāievada *IMS*.

2.1.15. lauks “Pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1469/1995”

Šis lauks attiecas tikai uz pārkāpumiem, kas saistīti ar Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda (ELVGF) Garantiju nodaļu.

ELVGF savu darbību beidza 2007. gadā (kad to aizstāja ar ELGF (Virzības nodaļa) un ELFLA (Garantiju nodaļa)). Lai gan [Padomes Regula \(EK\) Nr. 1469/1995](#) par

¹⁰⁰ Skat. [DR 2024/205](#) un [DR 2024/204](#) 3. panta 3. punkta d) apakšpunktu. Attiecībā uz fondiem, kuriem piemērojama KNR: [KNR XII pielikumā](#) nav skaidri noteikts, ka dalībvalstīm būtu jāsniedz informācija par iesaistīto personu PVN numuru. Tomēr *OLAF* uzskata, ka informācija par PVN numuru 2021.–2027. gada plānošanas periodā būtu jāiesniedz arī tad, ja tiek ziņots par pārkāpumiem, kas ietverti Regulā [2021/1060](#), jo [KNR](#) – saskaņā ar tās 72. panta 1. punkta e) apakšpunktu un XVII pielikumu (“Elektroniski reģistrējamie un uzglabājamie dati par katru darbību”) – ir paredzēts pienākums dalībvalstīm elektroniski reģistrēt un uzglabāt arī datus par saņēmēju un citu subjektu PVN identifikācijas numuru uzraudzības, izvērtēšanas, finanšu pārvaldības, verifikāciju un revīziju vajadzībām.

“veicamajiem pasākumiem attiecībā uz konkrētiem labuma guvējiem no Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda Garantiju nodaļas finansētām darbībām” nav atcelta, tā tomēr ir uzskatāma par novecojušu. Faktiski [Padomes Regulu \(EK\) Nr. 1469/95](#) zināmā mērā ir aizstājuši jaunāki tiesību akti, t. i., [Regula \(ES\) Nr. 1306/2013](#), kurā ietverti noteikumi par neuzticamiem saņēmējiem kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) kontekstā.

Nemot vērā iepriekš minēto, *IMS* 2.1.15. lauks ir uzskatāms par novecojušu.

2.1.16. lauks “Pamatojoties uz Regulu (ES, Euratom) 2018/1046 (Finanšu regulas 142. panta 2. punkts)”

2.1.16. lauka pārejas lodziņā atzīmējot “jā”, dalībvalsts norāda, ka informāciju, ko tā sniedz Komisijai saskaņā ar [2018. gada Finanšu regulas \(FR\) 142. panta 2. punkta d\) apakšpunktu](#), vajadzētu ietvert “faktos un konstatējumos”, pamatojoties uz kuriem ES kredītrīkotājs varētu balstīt lēmumu par izslēgšanu (pēc *EDES* panelkomitejas iesaistes). Tomēr šā lauka aktivizēšana nav jāsaprot kā dalībvalsts pieprasījums reģistrēt attiecīgo personu agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmā (*EDES*). Pašreizējā situācijā un līdz 2028. gadam uz personu, kas iesaistīta dalītas pārvaldības projektā, *EDES* pasākumu jebkurā gadījumā varētu attiecināt tikai tad, ja šī persona būtu piedalījies arī kādā tiešās vai netiešās pārvaldības projektā. Plašāka informācija atrodama šīs rokasgrāmatas [IV pielikumā](#).

Tā kā 2024. gadā tika pārstrādāta [2018. gada FR](#) un [2018. gada FR](#) 142. panta 2. punkta d) apakšpunkts tagad ir [2024. gada FR](#) 144. panta 2. punkta d) apakšpunkts, 2.1.16. lauks tiks attiecīgi pārdēvēts.

2.3. lauks “Pamatojums (personas datu) neizpaušanai”

Dalībvalstīm ir pienākums ziņot par pārkāpumā iesaistīto juridisko/fizisko personu identitāti. Tomēr noteiktos gadījumos pieprasītos personas datus nevar sniegt, piemēram, notiekošas izmeklēšanas dēļ. Šādos gadījumos dalībvalstīm ir jāsniedz pamatojums personas datu neizpaušanai. Šim pamatojumam nevajadzētu aprobežoties tikai ar vispārējiem apgalvojumiem, piemēram, ka nosūtīt personas datus neatļauj valsts datu aizsardzības noteikumi. Tam vajadzētu ietvert skaidru un konkrētu paskaidrojumu par iemesliem, kādēļ personas dati netika sagatavoti.

Iedaļa “Summas”

8.4. lauks “Atņemts sertifikāts”

Šis lauks attiecas tikai uz 2007.–2013. gada plānošanas periodu.

Dalībvalstīm ir jānomaina pārejas lodziņš šajā laukā, ja nelikumīgā summa / neatbilstoši veiktie izdevumi ir izslēgti no ES atbalsta (t. i., tiem ir atņemts sertifikāts).

Attiecībā uz pārkāpumiem, kas saistīti ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu, pārejas lodziņš ir jānomaina katru reizi, kad jāslēdz lieta.

Summu, saistībā ar kuru atņemts sertifikāts, var norādīt 9. cilnes lapas 9.4. laukā “Atskaitītā vai norakstītā summa u. c.”.

Iedaļa “Atgūšana”

Informācija *IMS* 9. cilnes lapā obligāti ir jāsniedz tikai lietās, kas attiecas uz finansēšanas periodiem pirms 2007.–2013. gada plānošanas perioda.

2023. gadā tika mainīti 9. cilnes lapas lauki. Ir ieviesti trīs jauni papildu lauki (9.7., 9.8. un 9.9.). Tādējādi 9. cilnes lapas lauki pašlaik ir šādi:

- 9.1. lauks “Procedūras sākuma datums”
- 9.2. lauks “Paredzamais procedūras beigu datums”
- 9.3. lauks “Atgūstamā summa”
- 9.4. lauks “Atskaitītā vai norakstītā summa u. c.”
- 9.5. lauks “Atgūtā summa”
- 9.6. lauks “Atgūstamais atlikums”
- 9.7. lauks “Summa, kas segta no ES budžeta”
- 9.8. lauks “Summa, kas segta no valsts budžeta”
- 9.9. lauks “Galīgā neatmaksātā summa”
- 9.10. lauks “ES budžetā atmaksātā summa”
- 9.11. lauks “Valsts paturētā summa”
- 9.12. lauks “Iekasēto procentu summa”
- 9.13. lauks “Uzsāktās atgūšanas procedūras”
- 9.14. lauks “Veiktie atgūšanas pasākumi”
- 9.15. lauks “Procedūras beigu datums”

9.4. lauks “Atskaitītā vai norakstītā summa u. c.”

Dalībvalstis šajā laukā var norādīt summu izslēgtajām darbībām / neatbilstoši veiktajiem izdevumiem, saistībā ar kuriem atņemts sertifikāts vai kuri ir atsaukti. Šo summu neuzskata par “atgūstamo summu”; tā atbilst, piemēram, summai, kas atskaitīta vai norakstīta no starpposma vai galīgā maksājuma.

Šā lauka mērķis ir norādīt visas summas, kuras nav atgūtas no saņēmēja, taču kuras ietekmē atgūstamo summu.

9.7. lauks “Summa, kas segta no ES budžeta”

OLAF šajā laukā norāda summas, kas atmaksātas ES budžetā pēc [Regulas (EK) Nr. 1083/2006] “[5. panta 2. punkta lēmuma](#)” par neatgūstamām summām (attiecībā uz plānošanas periodiem pirms 2007.–2013. gada).

(Ja “[5. panta 2. punkta lēmumā](#)” secināts, ka neatgūstamās summas sedzamas no valsts budžeta, attiecīgās summas tiek norādītas 9.8. laukā.)

9.9. lauks “Galīgā neatmaksātā summa”

9.9. laukā *OLAF* norāda galīgo neatmaksāto summu pēc Eiropas Komisijas lēmuma par finanšu korekciju, jo īpaši gadījumos, uz kuriem attiecas [Regulas \(EK\) Nr. 1681/94](#) 5. panta 2. punkts. Tāpēc šis lauks attiecas tikai uz gadījumiem, kas saistīti ar plānošanas periodiem, kuri ir vecāki par 2007.–2013. gada plānošanas periodu.

9.10. lauks “ES budžetā atmaksātā summa”

Dalībvalstīm šajā laukā jānorāda summa, kas atmaksāta ES budžetā.

9.11. lauks “Valsts paturētā summa”

Attiecībā uz dažiem fondiem valsts var paturēt procentuālu daļu no atgūtajām summām, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi (skat. piemērojamās regulas). Tādā gadījumā dalībvalstīm šajā laukā ir jānorāda minētā summa. Šis lauks neattiecas uz 2021.–2027. gada plānošanas periodu.

Šī summai jānorāda kā 9.5. laukā ziņotās kopējās atgūtās summas apakškopa. Ja ES ir atmaksāta visa atgūtā summa, 9.11. laukā jānorāda nulle.

9.12. lauks “Iekasēto procentu summa”

Dalībvalstīm šajā laukā jānorāda visi procenti, kas varētu būt iekasēti.

Procentus neiekļauj nelikumīgajā summā, kas dalībvalstīm 8.3. un 9.3. laukā jānorāda kā “atgūstamā summa”.

Iedaļa “Sankcijas”

Pieprasījumu 10. cilnes laukus izmanto, lai sniegtu informāciju par sāktajiem administratīvajiem procesiem vai kriminālprocesiem un attiecīgajām sankcijām/sodiem.

10.5. lauks “Statuss”

Dalībvalstīm šajā laukā jānorāda sodu piemērošanai sāktās procedūras statuss. Tās statuss var būt šāds: sākta (*INIT*), pabeigta (*COMP*) vai izbeigta (*ABAN*).

13. Līdzfinansējuma likme

Jautājums. Kur tiek iegūta informācija par līdzfinansējuma likmi, kas jāpaziņo *IMS* 4.1.3. laukā?

Atbilde. Komisijas lēmumā, ar ko apstiprina (darbības) programmu, ir noteikta maksimālā līdzfinansējuma likme katrai tās prioritātei. Šī likme dažādām prioritātēm var atšķirties. 4.1.3. laukā jānorāda līdzfinansējuma likme, kura ir saskaņota un tiek piemērota attiecīgajam projektam (darbībai / palīdzības pasākumam) un kura izriet no konkrētā līdzfinansēšana nolīguma, kas parakstīts ar saņēmēju, uz kuru attiecas pārkāpuma ziņojums.

Ja *IMS* 4. iedaļā (sadaļā “Finansiālā ietekme”), 8. iedaļā (“Summas”) un 9. iedaļā (“Atgūšana”) tiek prasīts ziņot par summām iedalījumā pēc ES un valsts daļas, ir jāņem vērā saskaņotā un faktiski piemērotā līdzfinansējuma likme.

14. 2014.–2020. gada plānošanas perioda programmu slēgšana un ziņošana par pārkāpumiem

Jautājums. Kā 2014.–2020. gada plānošanas perioda programmu slēgšana ietekmē ziņošanu par pārkāpumiem?

Atbilde. Dalībvalsts var atklāt pārkāpumus 2014.–2020. gada periodā īstenotas programmas slēgšanas laikā vai pēc tās. Saskaņā ar ziņošanas noteikumiem 2014.–2020. gada plānošanas periodam šādos gadījumos kompetentajām iestādēm joprojām ir jāziņo par pārkāpumiem vai jāatjaunina informācija par tiem (piemēram, par sāktiem, notiekošiem vai pabeigtiem tiesvedības procesiem) *IMS*.

Attiecīgā informācija par rīcību šādu pārkāpumu grāmatvedības un finanšu aspektos ir sniegta “Vadlīnijās par to darbības programmu slēgšanu, kuras pieņemtas atbalsta saņemšanai no ERAF, ESF, KF un EJZAF, kā arī par PS programmu saskaņā ar IPA II (2014.–2020. gada periodā) slēgšanu”¹⁰¹ un “Pamatnostādnēs par to lauku attīstības programmu slēgšanu, kuras pieņemtas atbalstam no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai 2014.–2022. gada periodā”¹⁰².

15. EPPO (Eiropas Prokuratūras) atļaujas pieprasīšana pārkāpumu ziņošanai IMS

Jautājums. Kā jārikojas, ja ziņotāja iestāde uzzina, ka *EPPO* ir sākusi vai veic izmeklēšanu?

Atbilde. Ja ir sāкта vai tiek veikta izmeklēšana, ir jāsaazinās ar *EPPO*, lai pārbaudītu, vai un kādu informāciju var paziņot *IMS* vai arī ir piemērojami konfidencialitātes noteikumi.

¹⁰¹ Skat. atsauci uz dokumentu 62. zemspējas piezīmē.

¹⁰² Skat. atsauci uz dokumentu 62. zemspējas piezīmē.

Dalībvalstu gūtā pieredze liecina, ka *EPPO*, kā arī daudzas valsts izmeklēšanas iestādes vairumā gadījumu neizpauž informāciju par notiekošām izmeklēšanām. Tas nozīmē, ka ziņošana *IMS* parasti notiek tad, kad *EPPO* izmeklēšana ir pabeigta. Šim aspektam nevajadzētu atturēt valstu iestādes pieprasīt atļauju *EPPO*, lai tās varētu sazināties, izmantojot *IMS*, kad tās uzzina par esošu, notiekošu izmeklēšanu.

16. Atvērto “vecu” pārkāpumu lietu atcelšana

Jautājums. Vai pārkāpumu lietas, kuras paziņotas Komisijai (*OLAF*), pamatojoties uz [Regulu \(EK\) Nr. 1681/94](#), attiecībā uz 1989.–1993., 1994.–1999. un 2000.–2006. gada programmām un kuras joprojām ir atvērtas *IMS*, var atcelt, ja ir konstatēts, ka pārkāpums nav noticis?

Atbilde. *OLAF* saskaņā ar savu ierasto praksi neapstiprina pieprasījumus atcelt pārkāpumus, kas attiecas uz plānošanas periodiem pirms 2007.–2013. gada, taču tā vietā atļauj šādas lietas slēgt. Šāda atteikuma iemesli ir saistīti ar to, ka Komisijas dienestiem (t. sk. *OLAF*) ir jānodrošina pienācīga, precīza un pareiza tās informācijas izsekojamība, kurai ir tieša finansiāla ietekme uz ES budžetu. Plānošanas periodiem pirms 2007.–2013. gada attiecībā uz pienākumu ziņot par pārkāpumiem tiek piemērota grāmatvedības pieeja, saskaņā ar kuru informācija par pārkāpumu finansiālajiem aspektiem (un par visām saistītajām atgūšanas, tiesvedības vai administratīvajām procedūrām) ir izšķiroša to finansiālajai nokārtošanai. Tā kā, atceļot pārkāpuma lietu, no *IMS* tiek dzēsta visa informācija, kas varētu palīdzēt to pienācīgi atrast, tas nav pieņemams risinājums.

Šāda ziņošanas pienākuma interpretācija atbilst arī [Regulas \(EK\) Nr. 1681/94 5. panta](#) noteikumiem: “Divos mēnešos pēc katra gada ceturkšņa beigām dalībvalstis, atsaucoties uz 3. panta izpildē iepriekš sniegtiem ziņojumiem, informē Komisiju par to, kādi procesi sākti sakarā ar iepriekšējos ziņojumos minētajiem pārkāpumiem, un par svarīgām to panāktām pārmaiņām, t. sk. jāmin: (..)

— atgūšanas procedūru izbeigšanas iemesli; pirms lēmumu pieņemšanas, cik iespējams, informējot Komisiju,

— kriminālvajāšanas izbeigšana.

Dalībvalstis paziņo Komisijai administratīvos vai tiesas lēmumus vai to galvenos punktus, kas attiecas uz šo procesu izbeigšanu.”

17. *IMS* 2.1.17. lauks

Jautājums. Ko nozīmē jēdziens “informācijas atbilde *EDES*”, kas minēts *IMS* 2.1.17. laukā?

Nemiet vērā, ka turpmāk 2.1.17. lauka nosaukums būs “*EDES-IMS* ieraksts”.

Atbilde. (Kā aprakstīts arī šīs rokasgrāmatas [IV pielikumā](#)) Komisija un citas ES iestādes, aģentūras un struktūras (atbildīgie kredītrīkotāji)¹⁰³, piemēram, iepirkuma procedūras kontekstā, izmantojot *EDES-IMS* saskarni, pārbauda, vai attiecīgajam(-iem) ekonomikas dalībniekam(-iem) ir atbilstība/ieraksts *IMS*.

Kad atbildīgie kredītrīkotāji veic pārbaudes, izmantojot *EDES-IMS* saskarni, viņi pārbauda *IMS* informāciju par atvērtām un slēgtām lietām, sākot no 2016. gada 1. janvāra (kas atbilst [Finanšu regulas](#) 2016. gada grozījuma spēkā stāšanās dienai).

Atbilstoša *IMS* ieraksta gadījumā attiecīgais kredītrīkotājs informē *OLAF*. Pēc tam attiecīgajā pārkāpuma lietā, par kuru tika atrasts *IMS* ieraksts, *OLAF* aktivizē *IMS* 2.1.17. lauku¹⁰⁴. Tā rezultātā tiek nosūtīts automātisks e-pasta paziņojums attiecīgajai ziņotājai iestādei. Vienlaikus *OLAF* pārbauda, vai ekonomikas dalībnieks nav saistīts ar citām *IMS* lietām. Pēc tam *OLAF* nosūta e-pastu attiecīgās dalībvalsts par konkrētu valsti atbildīgajam *IMS* administratoram un attiecīgās ziņotājas iestādes *IMS* pārvaldītājam(-iem), sniedzot pārskatu par pārkāpuma lietu(-ām), kurā(-ās) attiecīgais ekonomikas dalībnieks ir iesaistīts, un aicinot tos:

- vēlreiz pārbaudīt, vai “informācijas atbilde *EDES*” varētu attiekties uz citām *IMS* lietām;
- pārliecināties, vai informācija par lietu(-ām) *IMS* ir pilnīga un atjaunināta;
- vajadzības gadījumā atjaunināt lietu(-as) *IMS*.

OLAF informē kredītrīkotāju, kurš ir atradis *IMS* ierakstu, izmantojot *EDES*, par:

- to, ka ir veikti iepriekš aprakstītie pasākumi;
- ziņotājai iestādei noteikto termiņu lietas(-u) atjaunināšanai;
- to, ka *OLAF* (*IMS* vienība) var:
 - sniegt pamatinformāciju par pārkāpumu ziņošanas vispārējo procesu,
 - sniegt skaidrojumus par attiecīgo(-ajām) lietu(-ām),
 - izveidot kontaktus starp iestādi, kas ziņoja par *IMS* lietu(-ām), un kredītrīkotāju.

Pamatojoties uz galīgo pieejamo informāciju, atbildīgais kredītrīkotājs attiecīgā gadījumā var sākt izslēgšanas procedūru saskaņā ar FR (ietverot *EDES* panelkomitejas iesaisti), lai izslēgšanas lietu reģistrētu *EDES* datubāzē. Šajā procesā *OLAF* nav nekādas ietekmes. Ir iespējams, ka iestādei, kas ziņoja par *IMS* lietu, netiek paziņots ne par izslēgšanas procedūras iespējamo sākšanu, ne par tās rezultātu. Tomēr nopietnāku pārkāpumu gadījumos Komisijas tīmekļvietnē tiek publicēts saraksts ar ekonomikas dalībniekiem, uz kuriem attiecas minētā izslēgšana.

¹⁰³ *EDES* ir pieejama ne tikai Komisijas un citu ES iestāžu, aģentūru un struktūru kredītrīkotājiem, bet arī tādu kopuzņēmumu kredītrīkotājiem, kurus ES izveidojusi kā publiskā un privātā sektora partnerības [Finanšu regulas](#) nozīmē, un tādējādi tie var izmantot arī *EDES-IMS* saskarni.

¹⁰⁴ 2.1.17. lauks tika ieviests ar *IMS* 5.25. laidieni (kura darbība tika sākta 2023. gada 13. jūnijā).

No iepriekš minētā izriet, ka *IMS* 2.1.17. lauka aktivizēšanai nav tiešas ietekmes uz ekonomikas dalībnieku, jo tā tikai norāda uz to, ka atbildīgā kredītrīkotāja pārbaudītais subjekts ir iesaistīts pārkāpumā, kas attiecas uz dalītās pārvaldības fondiem. Tas, vai ekonomikas dalībnieku galu galā ietekmēs iespējamais *EDES* pasākums, ir atkarīgs no kredītrīkotāja pieņemtā lēmuma (ja tāds ir); ja ekonomikas dalībnieks tiktu izslēgts no ES finansējuma, kas ir tiešā un netiešā pārvaldībā, šī izslēgšana būtu redzama *EDES* tīmekļvietnē, nevis *IMS*. Šajā kontekstā *IMS* ierakstam nav nekādas juridiskas ietekmes.

IMS 2.1.17. lauks ir aktīvs līdz brīdim, kad *OLAF* to atspējo. Lai nodrošinātu procesu izsekojamību un statistikas vajadzības, *OLAF* to deaktivizē tikai tad, ja tas ir bijis aktivizēts kļūdas dēļ vai lieta pēc anonimizācijas tiek dzēsta.

18. Apiešanas gadījumu ziņošana

Jautājums. Kā *IMS* ir jāziņo par “apiešanas” gadījumiem attiecībā uz lauksaimniecības finansējumu (“mākslīgi radītu apstākļu” gadījumiem)?

Atbilde. *OLAF* ir izstrādājis šādas pārkāpumu kategorijas, kas attiecībā uz apiešanas gadījumiem izmantojamas *IMS* 6.8. laukā:

- “mākslīgi radīti apstākļi: mākslīga īpašumu, lauku saimniecību sadalīšana vai saistītu uzņēmumu izveide, lai pretendētu uz (lielāku) finansiālo atbalstu”;
- “mākslīgi radīti apstākļi: mākslīga uzņēmuma izveide, lai izpildītu atbilstības nosacījumus”;
- “mākslīgi radīti apstākļi: mākslīga reģistrēšanās kā lauksaimniekam”;
- “mākslīgi radīti apstākļi: citi”.

Šīs kategorijas aptver lielāko daļu no mākslīgi radītu apstākļu gadījumiem.

19. Ziņošana par pārkāpumiem “ar izmaksām nesaistīta finansējuma” (*FNLTC*) kontekstā

Jautājums. Kā *FNLTC* kontekstā ir jānosaka summas, kas dalībvalstīm jāpaziņo, izmantojot *IMS*?

Atbilde. Dalībvalstīm ir jānorāda *IMS* informācija par pārkāpumu (t. sk. to, kas attiecas uz *FNLTC*) finansiālo ietekmi. Kā noteikts [KNR XII pielikuma 2. iedaļā](#) (veidne elektroniskai ziņošanai, izmantojot *IMS*)¹⁰⁵, summas, kas jāpaziņo *IMS*, ir “izdevumu” summa

¹⁰⁵ Un Komisijas Deleģēto regulu (ES) [2024/205](#) un (ES) [2024/204](#) 3. panta 3. punkts.

(sadalījumā – ES un valsts ieguldījums) un “nelikumīgā summa” (sadalījumā – ES un valsts ieguldījums).

FNLTC var izmantot divos dažādos līmeņos:

- (ES līmeņa *FNLTC*/“augstākais līmenis”): ES atbalsta dalībvalsti, izmantojot finansēšanas shēmu, kas nav saistīta ar konkrētu darbību/projektu īstenošanas izmaksām;
- (dotācijas *FNLTC* veidā / “zemākais līmenis”): dalībvalsts piešķir dotācijas saņēmējiem *FNLTC* veidā¹⁰⁶.

FNLTC gadījumā atlīdzināšana (ES–dalībvalstij un attiecīgi dalībvalsts–saņēmējiem) tiek veikta, pamatojoties uz nosacījumu izpildi vai mērķrādītāju (rezultātu) sasniegšanu.

Pārkāpumi var notikt abos iepriekš minētajos līmeņos. Tie var notikt, piemēram, vispārējās *FNLTC* shēmas līmenī vai tādas atsevišķas darbības/projekta līmenī, kas veicina vispārējā(-o) (vai individuālā(-o)) mērķrādītāja(-u) sasniegšanu. Tiklīdz ir konstatēts pārkāpums saistībā ar *FNLTC*, nelikumīgās summas noteikšana (attiecībā pret kopējo izdevumu summu) kļūst niansētāka un sarežģītāka, jo maksājumi ir veikti, pamatojoties uz iepriekš noteiktiem rezultātiem vai iznākumiem, nevis konkrētām izmaksām. Tomēr pastāv veidi, kā kvantificēt un noteikt nelikumīgās summas, kas atbilst *FNLTC* sniegtajam balstītajai būtībai (pat tad, ja netiek veiktas tradicionālās, uz izmaksām balstītās verifikācijas). Piemēram, nelikumīgo summu varētu noteikt, salīdzinot faktiski sasniegto rezultātu vai mērķrādītāju (ko ietekmējis pārkāpums)¹⁰⁷ ar iepriekš noteikto rezultātu vai mērķrādītāju, kuram maksājums ir piesaistīts (kā noteikts darbības shēmā vai nolīgumā), un aprēķinot finansējuma daļu, kas atbilst iepriekš saskaņotā rezultāta nesasniegtajai daļai.

20. Administratīvie procesi, kuru mērķis ir konstatēt rīcības tīšumu, un saistītā pārkāpumu klasifikācija *IMS*

Jautājums. Kādu konkrētu piemēru var sniegt attiecībā uz administratīvajiem procesiem, kuri sākti, lai noteiktu nelikumīgas rīcības tīšumu, un kuru rezultātā tas tiek apstiprināts?

Atbilde. Uzņēmējs, kurš jau bija sasniedzis ES atbalsta saņemšanai piemērojamo limitu, izmantoja saistītu uzņēmumu, lai pieteiktos papildu atbalstam, nepatiesi norādot to kā neatkarīgu struktūru. Abi subjekti rīkojās kopīgās ekonomiskās interesēs.

Maksājumu aģentūras īstenotās administratīvās procedūras laikā lieta tika klasificēta kā *IRQ3* (pagaidu statuss: aizdomas par krāpšanu). Vēlāk ar maksājumu aģentūras

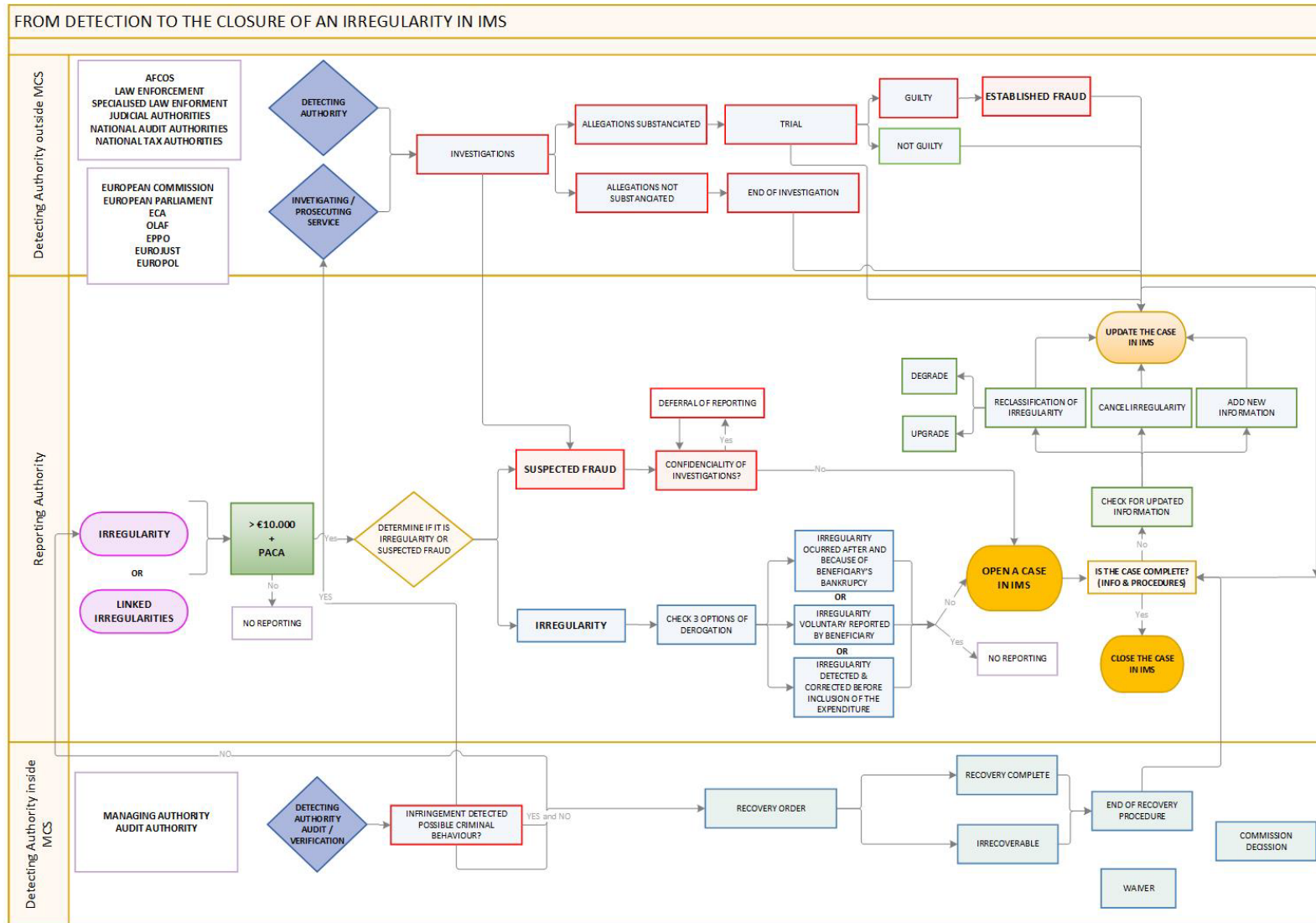
¹⁰⁶ Vai vienkāršotu izmaksu iespēju veidā, vai arī pamatojoties uz faktiskajām izmaksām.

¹⁰⁷ Piemēram, tā kā viens saņēmējs ir manipulējis ar konkursa procedūru, nav izpildīts attiecīgās *FNLTC* shēmas konkrēts nosacījums, kuram ir piesaistīts maksājums 10 % apmērā no shēmas.

ģenerāldirektora parakstītu administratīvu lēmumu tika apstiprināts, ka nosacījumi, ar kuriem tika pamatots uzņēmēja finansējuma pieteikums, ir radīti mākslīgi, lai apietu noteikumu par finansējuma limitu. Maksājumu aģentūra pieteikumu noraidīja. Tā kā pieteikuma iesniedzējs neiesniedza nekādus iebildumus, lieta *IMS* tika slēgta, norādot klasifikāciju *IRQ4* (konstatēts tīšs pārkāpums).

Lietu nevarēja slēgt kā *IRQ5* (krāpšana, kas konstatēta kriminālprocesa rezultātā) vai *IRQ2* (administratīvs pārkāpums), jo manipulācija bija apzināta, strukturēta un finansiāli nozīmīga, t. i., tā pārsniedza parasta pārkāpuma apmēru.

III PIELIKUMS. PLŪSMKARTE – NO PĀRKĀPUMA ATKLĀŠANAS LĪDZ PĀRKĀPUMA SLĒGŠANAI *IMS*

IV PIELIKUMS. AGRĪNAS ATKLĀŠANAS UN IZSLĒGŠANAS SISTĒMA (*EDES*)

EDES ir sistēma, ko Komisijas izveidojusi, lai pastiprinātu ES finanšu interešu aizsardzību un nodrošinātu pareizu finanšu pārvaldību. Tā darbojas pret neuzticamām personām vai subjektiem, kas piesakās ES līdzekļu saņemšanai vai ir noslēguši juridiskas saistības ar Komisiju vai citām ES iestādēm, struktūrām, birojiem vai aģentūrām¹⁰⁸. Kopš 2016. gada 1. janvāra *EDES* izmanto iepriekšējās agrīnās brīdināšanas sistēmas un izslēgšanas gadījumu centrālās datubāzes vietā.

EDES paredz:

- tādas personas vai subjekta agrīnu atklāšanu, kas rada apdraudējuma risku ES finanšu interesēm;
- personas vai subjekta izslēgšanu no ES finansējuma saņemšanas un/vai finansiālu sankciju piemērošanu;
- nopietnākajos gadījumos tādas informācijas publicēšanu Komisijas tīmekļvietnē, kas saistīta ar izslēgšanu un attiecīgā gadījumā finansiālām sankcijām, nolūkā pastiprināt preventīvo ietekmi.

Ir izveidota starpiestāžu panelļkomiteja, lai nodrošinātu faktu centralizētu novērtējumu (“provizoriskā juridiskā klasifikācija”) un sniegtu ieteikumu ES kredītīrītājam, pirms tiek pieņemts lēmums izslēgt subjektu un/vai piemērot tam finansiālas sankcijas. Panelļkomitejas procedūras galvenais elements ir ierunu procedūra, kas jāīsteno, pirms tiek pieņemts jebkāds pasākums, kas var nelabvēlīgi ietekmēt attiecīgās personas vai subjekta tiesības.

EDES ietver arī centrālu datubāzi (“*EDES* datubāze”), kuru pārvalda Eiropas Komisija un kurā tiek glabāta visa informācija, kas saistīta ar agrīnu atklāšanu, izslēgšanu un finansiālu sankciju piemērošanu.

2024. gada Finanšu regulā (FR)¹⁰⁹ (137.–145. pantā) ir izklāstīti noteikumi un procedūras, kas jāievēro, lai noteiktu, vai ir jāveic *EDES* pasākumi attiecībā uz personu vai subjektu, kas apdraud ES finanšu intereses.

Ja ir reģistrēts agrīnas atklāšanas gadījums, pastāv tikai aizdomas par risku, kā rezultātā tiek veikta attiecīgās personas vai subjekta pastiprināta uzraudzība. Turpretī personas vai subjekta izslēgšana un/vai finansiālu sankciju piemērošana ir pamatota ar pierādītiem faktiem un konstatējumiem, t. sk. galīgiem spriedumiem vai galīgiem administratīviem lēmumiem, un, ja tādu nav, ar *EDES* panelļkomitejas veikto provizorisko juridisko klasifikāciju. [2024. gada FR](#)

¹⁰⁸ Arī ES izveidotie kopuzņēmumi var piekļūt un izmantot *EDES*. Skat. 41. pantu Komisijas [Deleģētajā regulā \(ES\) 2019/887](#) (2019. gada 13. marts) par finanšu paraugregulējumu publiskā un privātā sektora partnerības struktūrām, kas minētas Eiropas Parlamenta un Padomes [Regulas \(ES, Euratom\) 2018/1046](#) 71. pantā (OV L 142, 29.5.2019., 16. lpp.).

¹⁰⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES, Euratom\) 2024/2509](#) (2024. gada 23. septembris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija, OV L 2024/2509, 26.9.2024.). 2024. gada Finanšu regula stājas spēkā 2024. gada 29. septembrī un ir piemērojama no 2024. gada 30. septembra.

(138. panta 1. punkts) ir pievienoti papildu izslēgšanas iemesli (interesu konflikts, naida kurināšana, atteikšanās sadarboties).

EDES dalītā pārvaldībā

EDES piemērošanas joma pašlaik joprojām ir ļoti ierobežota un aptver tikai tiešo un netiešo pārvaldību. Šobrīd EDES pasākumus (t. i., agrīnu atklāšanu, izslēgšanu, finansiālās sankcijas) var piemērot dalībniekiem un līdzekļu saņēmējiem dalītās pārvaldībās ietvaros, bet tikai tad, ja iepriekš minētie subjekti ir arī dalībnieki vai saņēmēji tiešās vai netiešās pārvaldības ietvaros.

Ar 2024. gada FR ir ieviesti jauni noteikumi, kas paplašina EDES darbības jomu, attiecinot to arī uz līdzekļiem, kas izmaksāti dalītā pārvaldībā¹¹⁰. Tomēr šos noteikumus, kas paredz izslēgšanas sistēmas daļēju piemērojamību dalītajai pārvaldībai (2024. gada FR 130. pants), piemēros tikai pēc pārejas perioda, t. i., tikai programmām, kas pieņemtas vai finansētas no 2028. gada 1. janvāra (2024. gada FR 277. panta 1. punkts), un saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti 2024. gada FR 138. panta 2. punktā. EDES būs piemērojama dalītajai pārvaldībai tikai attiecībā uz visnopietnākajiem pārkāpumiem (krāpšanu, korupciju u. c.) un attiecībā uz galīgiem spriedumiem vai administratīviem lēmumiem vai konstatējumiem, kas pieņemti ES līmenī (OLAF, ERP, EPPO).

FR EDES noteikumi (144. panta 2. punkta d) apakšpunkts) paredz, ka subjektiem, kas izpilda budžetu dalītā pārvaldībā, ir jāpaziņo Komisijai informācija par konstatētajiem krāpšanas un/vai pārkāpumu gadījumiem un to turpmākajiem pasākumiem, ja tas paredzēts nozaru noteikumos. Ja informācijas nosūtīšana ir prasīta nozaru noteikumos, šo informāciju, kas Komisijai paziņota, izmantojot Pārkāpumu pārvaldības sistēmu (IMS), var izmantot EDES vajadzībām (2024. gada FR 147. panta 1. punkts).

ES kompetentais kredītrīkotājs / līgumslēdzēja iestāde var piekļūt nepieciešamajiem IMS datiem, izmantojot EDES-IMS saskarni, kas darbojas kopš 2017. gada 1. janvāra. Piemēram, pirms piešķiršanas lēmuma parakstīšanas publiskā iepirkuma procedūrā Komisija un citas ES iestādes, aģentūras un struktūras var izmantot EDES-IMS saskarni, lai pārbaudītu, vai attiecīgais ekonomikas dalībnieks nav iesaistīts kādā pārkāpumā. Ja par pārbaudīto subjektu ir izveidots IMS ieraksts, kredītrīkotājs informē OLAF. OLAF pārbauda, vai minētais subjekts nav iesaistīts vēl citās IMS lietās, un aktivizē attiecīgo IMS lauku¹¹¹. Šā IMS lauka aktivizēšanas rezultātā tiek automātiski nosūtīts e-pasta paziņojums attiecīgajai(-ām) ziņotājai(-ām) iestādei(-ēm). OLAF sazinās ar attiecīgās(-o) dalībvalsts(-u) par konkrētu valsti atbildīgo IMS administratoru un iesaistītās(-o) ziņotājas(-u) iestādes/iestāžu IMS pārvaldītājiem, lai pārbaudītu, vai IMS informācija par lietu(-ām) ir atjaunināta, un vajadzības gadījumā lūgtu to atjaunināt īsā termiņā (saskaņā ar 2024. gada FR 147. panta 2. punktu). Tikai tad kompetentais kredītrīkotājs var ņemt vērā pieejamo informāciju, t. i., lai galu galā sāktu izslēgšanas procedūru.

¹¹⁰ Un tiešā pārvaldībā kopā ar dalībvalstīm.

¹¹¹ Tas ir IMS 2.1.17. lauks. Skat. arī atbildi uz 17. jautājumu šīs rokasgrāmatas II pielikumā.

Kad 2028. gada sākumā stāsies spēkā *EDES* paplašinātā piemērošana attiecībā uz dalīto pārvaldību, atbildīgais kredītrīkotājs varēs izslēgt dalībniekus un līdzekļu saņēmējus dalītās pārvaldības ietvaros¹¹², ja tie būs atzīti par vainīgiem visnopietnākajos pārkāpumos: krāpšanā, korupcijā, dalībā noziedzīgā organizācijā, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, terorismā, bērnu darbā, cilvēku tirdzniecībā un interešu konflikta pārkāpumā¹¹³. Šajā nolūkā un atsaucoties uz šīm izslēgšanas situācijām, dalībvalstu iestādēm, izmantojot jebkuru oficiālu kanālu (piemēram, *IMS*), ir jānosūta Komisijai informācija par faktiem un konstatējumiem, kas atklāti saistībā ar galīgajiem spriedumiem vai galīgajiem administratīvajiem lēmumiem, tiklīdz tās uzzina attiecīgo informāciju. Dalībvalstīm ir jānosūta arī cita nepieciešamā informācija, ko pieprasa Komisija, attiecībā uz novērtējumu par administratīvo pasākumu nepieciešamību *EDES* kontekstā.¹¹⁴

Kopš 2016. gada visām personām un subjektiem, kas izpilda budžetu dalītā pārvaldībā, tiek piešķirta piekļuve *EDES* datubāzei. Šāda piekļuve ir paredzēta, lai ļautu tiem pārbaudīt, vai sistēmā nav atrodams lēmums par izslēgšanu (ko ES līmenī pieņēmis kredītrīkotājs), lai, piešķirot līgumus vai izvēloties saņēmējus Savienības līdzekļu īstenošanai, attiecīgā gadījumā un uz savu atbildību ņemtu vērā šo informāciju. Saskaņā ar [2024. gada FR 144. panta 5. punktu](#) – attiecībā uz programmām, kas pieņemtas vai finansētas no 2028. gada 1. janvāra, – lai nodrošinātu *EDES* efektīvu īstenošanu, dalībvalstu iestādēm, kas izpilda budžetu dalītā pārvaldībā, ir jānodrošina *EDES* datubāzē reģistrēto izslēgšanas gadījumu izpilde visā to izslēgšanas laikposmā. Iesniedzot maksājumu pieprasījumus dalītā pārvaldībā, vadošajām iestādēm ir jānodrošina, ka šajos pieprasījumos nav iekļauti izdevumi, kas saistīti ar izslēgtajām personām vai subjektiem ([2024. gada FR 138. panta 2. punkta pēdējā daļa](#)). Ja šādi izdevumi ir iekļauti, maksājuma pieprasījums netiks atlīdzināts ([2024. gada FR 107. apsvērums](#)). Lēmums par izslēgšanu attiecas tikai uz turpmākām juridiskām saistībām. Tāpēc maksājumi par izpildītām juridiskām saistībām, kas parakstītas pirms lēmuma par izslēgšanu, ir jāatmaksā.

¹¹² Dalītās pārvaldības kontekstā *EDES* attieksies ne tikai uz i) dalībniekiem un saņēmējiem, bet arī uz ii) apakšuzņēmējiem un jebkuriem citiem subjektiem, uz kuru spējām dalībnieks paļaujas, un iii) izslēgtā subjekta faktiskajiem īpašniekiem un saistītajiem subjektiem ([2024. gada FR 137. panta 2. punkts](#)).

¹¹³ Šie pārkāpumi ir uzskaitīti [2024. gada FR 138. panta 1. punkta c\) apakšpunkta iv\) punktā](#) un d) apakšpunktā.

¹¹⁴ Saskaņā ar [2024. gada FR 36. panta 8. punktu](#).